№ 3

შაბათი, 19 თებერვალი.

ივერია

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

გაზეთის ფასი დამატებით: წელიწადში 10 მან., ექვს თვეში 6 მან. 50 კაპ., თვეში 1 მანეთი.

რედაქციასთან მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, უქმეებს გარდა, დილის 11-დან 12 საათამდე.

დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელზე უნდა გამოიგზავნოს; წვრილ წერილებს რედაქცია არ ინახავს, ვრცელი წერილები ინახება ერთი თვის განმავლობაში.

ფოსტ. ადრესი: Тиф., Ред. „Иверіа“

ცალკე ნომერი 3 კაპ.

შაბათი, 19 თებერვალი.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით პირველ გვერდზე 12 კაპ., უკანასკნელზე 10 კაპ., წლიური განცხადება—მორიგებით.

განცხადება რუსეთიდან და საზღვარ-გარეთიდან მიიღება ლ. და ე. მეტცლის და ამხ. კანტორებში მოსკოვსა, პეტერბურგსა და ვარშავაში.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი ადგილობრივი (კავკასიის) განცხადება მიიღება რედაქციაში: პუშკინის ქუჩაზე, № 11, საკრედ. საზ.-ბის სახლში.

ცალკე ნომერი 3 კაპ.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„ივერია“

1905 წ. გამოდის ყოველ-დღე, ორშაბათობით[illegible].

წლის განმავლობაში რედაქცია დაურიგებს ხელის მომწერლებს

პრემიად 12 წიგნს

საერთო სათაური: „ივერიის ბიბლიოთეკა“, რომელშიაც მოთავსებული იქნება: ბელეტრისტული და სამეცნიერო თხზულებანი და წერილები ქართულ და უცხო მწერალთა.

გაზეთში და [illegible] წიგნებში იქნება მოთავსებული სურათები და ილუსტრაციები.

გაზეთის ფასი: 15 თებერვლიდან წლის დამლევამდე 8 მან. 50 კაპ., რომლის გადახდა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება.

ცალკე ნომერი გაზეთისა ღირს 3 კაპ.

რედაქცია იმყოფება პუშკინის ქუჩაზე, № 11, საკრედიტო საზოგადოების სახლში (მეორე სართულში).

საფოსტო ადრესი: Тифлисъ, Редакція газ. „Иверія“.

15 თებერვალს გარდაიცვალა

კნ. მარიამ ივანეს ასული ჩერქეზიშვილისა,

რასაც გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ შვილნი მისნი თავ. ვასილ, გრიგოლ, კონსტანტინე, მართა და ელენე ჩერქეზიშვილნი და ეფემია ივანეს ასული მამაცაშვილისა. გვამის გამოსვენება ბინიდან (თუმანოვის ქუჩა, № 12) ჩუღურეთის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში, შაბათს, 19 თებერვალს, დილის $9^1/_2$ საათზე. დაკრძალვა კუკიის მართლმადიდებელთა სასაფლაოზე. (1—1)

[illegible] დღიური გაზეთი ✦ „ცნობის ფურცელი“ ✦ წელიწადი მეათე

სურათებიანი დამატებით.

[illegible]ში და რუ[illegible] [illegible]ის წლით 6 მან.	ფასი ჟურნალისა გაგზავნით წლიური ფასის განაწილება: ხელის მოწერისათანავე 4 მან. და დანარჩენიც პირველ მარტამდე.	საზღვარ გარედ ერთის წლით 9 მან.

ყოველ თვიური ჟურნალი ✦ „მოამბე“ ✦ წელიწადი მეთორმეტე

კავკასიაში და რუსეთში 1 წლით 10 მან. ცალკე №—1 მან.	ფასი ჟურნალისა გაგზავნით ვინც „მოამბე“-ს მთელის წლით გამოიწერს, სურათებიანი დამატებანი და „ცნობის ფურც.“	საზღვარ გარედ ერთის წლით 13 მან. ცალკე №—1 მან. 20 კ.

უფასოდ გაეგზავნება

მხოლოდ ქალაქ გარედ გასაგზავნ ფოსტის ხარჯისათვის უნდა დაუმატონ 1 მანეთი, რომელიც ხელის მოწერისათანავე უნდა იქმნას შემოტანილი.

წლიური ფასის განაწილება: პირველად—6 მან. ქალაქ გარედ მცხოვრებთათვის და 5 მანეთი ტფილისელთათვის,—1-ლ მარტამდე—3 მან., 1-ლ აგვისტომდე—დანარჩენი.

როგორც [illegible] ფურცლის“, ისე „მოამბის“ მხოლოდ წლიურ ხელის მომწერთ გაეგზავნებათ თხზულება გამოჩენილ ესპანელ მწერლის სერვანტესის

„დონ-კიხოტი“

✦ დორეს სურათებით. ✦

ეს თხზულება ნათარგმნია ნიკოლოზ ავალიშვილის მიერ და შედარებულია ვიარდოს ფრანგულ თარგმანთან ალექსანდრე სარაჯიშვილის დახმარებით.

ორი ტომი შეიცავს დაახლოვებით 17000 გვერდს (300 სურათით) პრემიად დარიგებულ ყაზბეგის ნაწერების ფორმატისას

1905 წ. ხელის მომწერთ დაურიგდებათ პირველი ტომი, ხოლო მეორე ტომი გაეგზავნებათ 1906 წლის ხელის მომწერთ.

ვინც 1906 წ. არ ისურვებს ჟურნალ-გაზეთზე ხელის მოწერის გაგრძობას, მას შეუძლიან 1906 წლის დამდეგს მიიღოს მეორე ტომი, რისთვისაც დაუმატებს 2 მან. 50 კაპ. ტფილისში მცხოვრები და 3 მან. 20 კ. ტფილისს გარედ მცხოვრები. აგრეძვე 1906 წ. ახალი ხელის მომწერი მიიღებს პირველ ტომს ამავე პირობით. პრემიის გასაგზავნად ტფილისს გარედ ხელის მომწერლებმა უნდა დაუმატონ 70 კ. წლიურ ფასის გარდა.

გარდა ამისა „მოამბის“ წლიურ ხელის მომწერთ გაეგზავნებათ

მასალები საქართველოს ისტორიისათვის

ბატონიშვილის დავით გიორგის ძისა და მის ძმებისა

ეს წიგნი ახლად ნაპოვნ ხელთ-ნაწერიდან იბეჭდება და შეიცავს 300 გვერდს „მოამბის“ ფორმატისას.

რედაქციის კონტორის ადრესი: ვანქის დიდი ქუჩა, ქართ. ამხ. სადგომში.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію „Моамбе“-„Цнобисъ Пурцели“.

ტფილისის ქალაქის თავი საყოველთაოდ აცხადებს, რომ 6-დან 11 თებერვლამდე ბაქოში მომხდარ სამწუხარო ამბების დროს დაზარალებულთა სასარგებლოდ (წოდებისა და სარწმუნოების განურჩევლად) შემოწირულება მიიღება ქალაქის საბჭოში ყოველ დღე (კვირა-უქმე დღის გარდა) დილის 10 საათიდან 3 საათამდე. (3—2).

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმები ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ა. ყ. ჩიქოვანი.—9 საათიდან 10 საათამდე—თვალისა, შინაგანისა და ნერვების ავადმყოფობისა.

მ. გ. ამეტისიანცი. 11—12 საათამდე—კანისა და ვენერიულ-ქირურგიულ ავადმყოფობისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი—დილის 11—12 საათ.—ქალისა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

ქ. ი. გძელიშვილი—12—1 საათ.—ყელისა, ყურისა და ცხვირის სატკივრისა.

გ. ა. თარხანოვი—1—$1^1/_2$ საათ.—შინაგანის და ბავშვებისა.

ა. მ. კარაპეტიანცი. 1—$1^1/_2$ საათ. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა—სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით.

გ. სოლოლაშვილი—9—11 საათამდე. კბილების ავადმყოფობანი.

ექიმი ქალი ა. ი. შჩერბინინა—$1^1/_2$—2 საათ.—ქალისა და საშვილოსნოს ავადმყოფობისა.

საღამოობით:

გ. ა. თარხანოვი—$7^1/_2$—8 საათ. ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობანი.

პ. ა. არდაზიანი—აწარმოებს მიკრო-ქიმიურ და ბაქტერიოსკოპიულ გამოკვლევას, 5—7 საათ.

ს. ტ. არვანიტაკი. 11—1 ს.—უკეთებს მასსაჟს, (მშრეველთ სახლში) და აცრის ყვავილს, გამართავს საექიმო გიმნასტიკას, ექიმის დანიშვნით.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი—ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის — მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი, დოქტორი ქ. გძელიშვილი.

Первая частная лѣчебница д-ра Навасардіана.
Тифлисъ, противъ памятн. Воронцову.

ტფილისის ექიმები.

ალექსი-მესხიშვილი, სარდიონ სარდიონის-ძე, იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფებს და საშარდე-სქესებრივ ორგანოებით დასნეულებულთ ყოველ-დღე, ნაშუადღევის 5 საათიდან 6-მდე. ოლგას ქუჩა, № 15.

გძელიშვილი კონსტანტინე—ელისაბედის ქუჩა, სახლი მილოვისა, № 5.

სახაზინო თეატრი.

ანტრეპრიზა საიმპ. არტ. ლ. დ. ლონსკოისა.

შაბათს, 19 თებერვალს,

გამგის ი. ა. კელლერის საბენეფისოდ წარმ. იქნ.

მინიონ

ოპერა 3 მოქმ. ტომასი. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

ფასები ჩვეულებრივია.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი ე. ი. ორელი, ე. მ. მიხაილოვა, ბ-ნნი ა. ვ. ბოგდანოვიჩი, ა. ა. დემიანენკო, ნ. ი. სპერანსკი. კაპელმეისტერი ნ. მიკლაშევსკი.

ანონსი: ხვალ, კვირას, დილით პიკოვაია დამა, მუს. ჩაიკოვსკისა და საღამოს M-lle ნიტუშ, ოპერა 4 მოქმ. მუს. ჰერვესი. რეჟისორი ს. ფ. გეტევიჩი.

19 თებერვალი

19 თებერვალი ოქროს ასოებით უნდა იყოს აღნიშნული რუსეთის ისტორიაში. 44 წლის წინად მოისპო რუსეთში ბატონ-ყმობა. ხალხის დიდმა უმრავლესობამ თვალი გაახილა და უფრო თავისუფლად ამოისუნთქა. სამწუხაროდ ეს თავისუფლება ძალიან ფრთებ-შეკვეცილი იყო და შემდეგში ფრთები კიდევ უფრო შეუკვეცეს. მაგრამ დღევანდელი ჩვენი ცხოვრება ნათლად გვიმტკიცებს, რომ საზოგადოება გამოფხიზლდა, განვითარდა და გაღონიერდა. ის მომწიფდა და დღეს თხოულობს ახალს რეფორმას, რომელმაც უნდა მოგვანიჭოს ჩვენ რაც ამდენ ხანს გვაკლდა და ადამიანურ ცხოვრებას გვისპობდა. 19 თებერვალი გვავალებს ჩვენ, ყოველივე ღონისძიება ვიხმაროთ, რომ მომავალი რეფორმა დარჩეს ისეთი სრული, როგორიც ესაჭიროება ახლა ჩვენს ხალხსა და ახალს ცხოვრებას.

გურიის მოძრაობის გამო.

გუშინ მკითხველი ადგილობრივს გაზეთებში ერთს ფრიად საყურადღებო ამბავს ამოიკითხავდა. ეს ამბავი შეეხება გურიაში ჯარის გაგზავნას და ამის გამო მთავარმართებელთან დეპუტაციის მისვლას...

დღეს არავისთვის დაფარული აღარაა, რომ გურიაში ხალხი დიდს მოძრაობაშია და ცდილობს გაიუმჯობესოს თავისი მდგომარეობა. ეს მოძრაობა გუშინ და გუშინ-წინ არ დაწყებულა,—აგერ რამდენიმე წელიწადია, რაც იქ ხალხი თანდათან ილვიძებს და თავის ცხოვრების საუკეთესოდ მოგვარებისთვის ზრუნავს. იქ არ ყოფილა არც „აჯანყება“, არც „ამბოხება“, როგორც ეს გუშინ პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტომ ამცნო მთელს ქვეყანას, არამედ იყო მოძრაობა მშვიდობიანი... ადგილობრივმა ადმინისტრაციამ ხალხის ასეთ გამოღვიძებას ვერა გაუგო-რა. ნაცვლად იმისა, რომ ცხოვრების ვითარებას ჩაჰკვირვებოდა, ხალხის საჭიროებანი გამოეკვლია და გაეგო, მან მოკლედ მოსჭრა საგანი და ყველაფერი ურჩობისა და ამბოხების სურვილს მიაწერა...

საუბედუროდ, დღეს მამასახლისისა და ბოქაულის ხმას მეტი გავლენა და გასავალი აქვს მთავრობასთან, ვიდრე პრესსას და მწერლობას. უმაღლესმა მთავრობამ ბოლოს გადასწყვიტა გურიაში დიდი ჯარის გაგზავნა „აჯანყებულ გურულების დასამშვიდებლად“... ჯარი კიდეც გაიგზავნა,—იგი დღეს უკვე ჩასულია გურიაში. ჯარის უფროსს, გენერალს ალიხანოვ-ავარსკის, ნება მისცეს, ისე იმოქმედოს და ისეთი ღონისძიებანი იხმაროს, როგორიც ომიანობის დროს იხმარება...

ეს ამბავი ელდასავით მოგვხვდა ყველას და ელვის სისწრაფითაც მოედო მთელს ჩვენს საზოგადოებას. საომრად გაგზავნილი ჯარი გურიაში! ეს მოასწავებდა სისხლის ღვრას, ხალხის ხოცვა-ჟლეტას, სოფლების აკლება-აოხრებას! რა თქმა უნდა, დამშვიდებული ვერ იქნებოდა ჩვენში ვერავინ, ვისაც კი ცოტათი მაინც უღვივის გულში ჩვენი ხალხის სიყვარული და ეროვნული გრძნობა. აოხრება და დაცემა გურიისა, რომელიც მოწინავე და ყოველ მხრივ უფრო შეგნებული კუთხეა ჩვენი სამშობლოსი, ნიშნავს საქართველოს ხალხოსნურ ძალ-ღონის შემცირებასა და შესუსტებას, მის დაძაბუნებასა და უკან დაწევას. სისხლის ღვრა! გული გიკვდება კაცს და, გრძნობ-რა თავის უღონობას, ჯავრისაგან სისხლი ყელში გაწვება, როცა ჰხედავ, თუ როგორ და რითი უნდა დასრულდეს მსხვერპლთა შეწირვა...

და რა მოხდა ისეთი, რაიცა ამართლებდეს სისასტიკესა და სისხლის ღვრის გამოწვევას? დღეს მთელმა რუსეთმა იცის, მთელი პრესსა ამას ჰქადაგებს ხმა-მაღლა, რომ საზოგადოების გაზრდილი მოთხოვნილება ვეღარ ეტევა იმ ვიწრო კალაპოტში, რომელიც ცხოვრებას ძველმა წყობილებამ მიუჩინა,—იგი არღვევს ამ კალაპოტს და გადმოდის ნაპირებიდან. ყველგან, სადაც ხალხის შეგნება იზრდება და თვით ცნობიერება ილვიძებს, ესრედ წოდებული „მოძრაობა“ აუცილებლად იწყება და არსებულ მართვ-გამგეობის მიმართ წინააღმდეგობა ვითარდება. გურიის ხალხი უფრო წინ წავიდა კულტურულად მასში გავრცელდა სწავლა-განათლება, გაიზარდა გონებრივი და ნივთიერი მოთხოვნილება, ოლონდ ბიუროკრატიულ წყობილებას ჩვენში არავითარი ცვლილება და გაუმჯობესება არ განუცდია, რომ შეჰგუებოდა ხალხის ცხოვრების ახალ ვითარებასა და საჭიროებას. ადმინისტრაციისა და ხალხს შორის გაიმართა ჩუმი ანტაგონიზმი, წინააღმდეგობა; პირველი ცდილობდა ამ წინააღმდეგობის გარეგან გამოხატულების მოსპობას, ხოლო თვით მიზეზზე და მოვლენის რეალურ საფუძველზე [illegible] მას და არც სხვას ვისმე არას დროს არ [illegible] რია. ამ უთანხმოების მოსპობა და გურიის [illegible]მეების მოწესრიგება, რასაკვირველია, [illegible]ითა და ზარბაზნებით არ შეიძლება..,

როგორც მოხსენებული გვქონდა, რამდენისამე პირისაგან შემდგარი დეპუტაცია წარუდგა მთავარ მართებელს, გენერალ მალამას, და სთხოვა ჯარის უკანვე გამოწვევა, რადგან გურიაში ჯარის ყოფნას შეუძლია შემთხვევითაც გამოიწვიოს ისეთი კერძო გარემოება, რომელსაც შედეგად სისხლის ღვრა და ხალხის ხოცვა მოჰყვება. მთავარმართებელმა შესაძლებლად სცნო, მოახდინოს განკარგულება, რომ ჯარი ნატანებში იქმნეს გაჩერებული, ხოლო გურიის სოფლებში გაიგზავნოს მთავარმართებლის საბჭოს წევრი სულთან-კრიმ-გირეი და საფუძვლიანად გამოიკვლიოს გურიის ყოფა-მდგომარეობა. პიროვნება ხალხის წარმომადგენელთა, [illegible] კრიმ-გირეის მოუხდება ლაპარაკი, სრულიად ხელშეუხებელი და უზრუნველ-ყოფილი იქნება.

ჩვენ სიამოვნებით ვეგებებით მთავარ-მართებლის განკარგულებას, რომ ჯარი ერთ ადგილას იქნება გაჩერებული და ნება არ ექნება გურიის სოფლებს მოედოს და მთელი გურია ომიანობის მძვავს პირობებში ჩააყენოს.

სასიამოვნოა აგრეთვე, რომ მთავრობამ გადასწყვიტა ხალხის ცხოვრების გაცნობა და მის საჭიროება-მოთხოვნილებათა გაგება. ბ-ნი სულთან კრიმ-გირეი ისეთი პატიოსანი კაცია, რომ ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ მისი იქ გაგზავნა და მდგომარეობის გამოკვლევა ხალხისთვის სასარგებლო იქნება.

ამ გამოკვლევისა და გურიის საჭიროების შესახებ ჩვენ ცალკე მოვილაპარაკებთ.

აქ კი დასასრულ ის უნდა ვთქვათ, რომ გურიის მოძრაობა დიდად საყურადღებო და მნიშვნელოვანი მოვლენაა. იგი გვიმტკიცებს, რომ ჩვენი ხალხი მკვდარი არაა და მწვავედ გრძნობს თავის უუფლებობას. ეს ფაქტი ძლიერი საბუთია იმისი, რომ ჩვენს მხარესაც უნდა მიენიჭოს ის პოლიტიკური განახლება, რომელსაც დღეს მთელი რუსეთი მოუთმენლად ელოდება...

ქართველ ერის მიმართ.

დღეს იქნება თუ ხვალ, განახლების გზას დაადგება რუსეთი. საზოგადოება მზადებაშია. ყველგან ახალ-ახალი ჯგუფები სდგება, ახალი დაწესებულებანი, რომელთაც უნდა გამოირკვიონ ახალი პირობები რუსეთის მომავალ ცხოვრებისათვის, მთავრობასთან აუარებელი მოხსენება იგზავნება ყოველი კუთხიდან. ცხადად და გულახდილად ამბობენ ხალხის გულის შემატკივარნი, რომ ცხოვრების თანამედროვე პირობები უვარგისია, რომ საჭიროა ეხლავე უკეთეს პირობების შემუშავება. ყველგან არის გაცხარებული ბაასი იმაზე, თუ რა გზით შეიძლება ცხოვრების განახლება. ყველგან განზრახ ცდილობენ შეაფერხონ საზოგადო ცხოვრების წესიერი მსვლელობა, რომ აიძულონ მთავრობა საჭირო ცვლილება შემოიღოს სახელმწიფოში...

რუსეთის ერი იბრძვის თავის კეთილდღეობისათვის და იბრძვის ისე, როგორც არ უბრძოლია ჯერ არაოდეს... ამ [illegible] ფოთეიი უესხა იმედმა, რომ ეხლა დადგება მკვიდრ ნიადაგზე რუსეთის ცხოვრება, რომ ეხლა გაეხსნება ფართო გზა თავისუფლებისა, ხალხის განვითარებისა და ძლიერებისა.

ყველა, ვისაც სურს ისარგებლოს რუსეთის მომავალ ცვლილებით, ეხლავე უნდა გამოფხიზლდეს და მთელი ძალღონე წამოაყენოს თანასწორ კეთილდღეობის მოსაპოებლად. საჭიროა ეხლავე გზის გარკვევა, რომ მერმე არ დავრჩეთ რიყეზე,—ნებით არავინ არაფერს მოგვცემს, ძნელად მოპოვებული უფლება ყველას თავისთვის უნდა.

ეხლა იღება ბედის კარი ქართველებისთვის... რა მოგველის შემდეგში? მომავალი თვით ერის სურვილზეა დამოკიდებული და ეხლა უნდა გამოჩნდეს, აქვს ქართველობას რამე მომავალი თუ არა. ეხლა ისტორიის სასწორზე იწონება ქართველი ერის მნიშვნელობა, აწმყო და მომავალი, ეხლა გამოირკვევა, რამდენად შეგნებული აქვს ქართველებს ცხოვრების ეხლანდელი მდგომარეობა, უნდა თუ არა გააუმჯობესოს იგი, თუ ურჩევნია ისევ იწოვიალოს, უფლება შებღალული, დამცირებული ცხოვრება.

საჭიროა უთუოდ გამოაცხადოს ერმა თავისი იდეალები და მათ დასაცველად წამოაყენოს პატიოსანი მცოდნე, უშიშარი წარმომადგენელნი.

ამ წარმომადგენლებმა უნდა აღნიშნონ გარკვევით, სისრულით და გონივრულად ყოველი უსამართლობა და ნაკლი, ქართველ ერის ცხოვრებაში გაბატონებული, ჟურნალ-გაზეთობამ ამაში მხურვალე მონაწილეობა უნდა მიიღოს.

უნდა იქმნეს შემუშავებული და ჩამოწერილი ქართველების ყველა მოთხოვნილება. უნდა შესდგეს ისე, როგორც რუსეთშია ამ ჟამად, ცალკე განსაკუთრებული წრეები, საზოგადოებები, უნდა ხშირ-ხშირად მოიყაროს საზოგადოებამ თავი კრებებზე.

ჯერ უმთავრესად სწავლა-განათლების საქმეს სჭირია მოწყობა. თვითმმართველობის დამყარება, კანცელარიებში გაბატონებულ ჩინოვნიკობისა და მათ დაუსრულებელ დღეს-ხვალობის მაგივრად ერობის შემოღება, დედა ენის და ეროვნულ ხასიათის შენახვა,—ყოველივე აქ ჩამოთვლილი საჭიროება ხმა-მაღლად უნდა აღიაროს ერმა.

აქ ამის თქმა ადვილი არის, მაგრამ ვინ უნდა იკისროს ამ საქმე[illegible] ხალხის წარმომადგენლობა, ვინ უნდა გამ[illegible]რის სურვილი და არ შეუშინდეს ამ სურვილის ასასრულებლად მოქმედებასაც?—ყველამ, ვისაც მისი თავი ქართველი ჰგონია, ყველამ ვისაც უნდა დაივიწყოს კერძო სარგებლობა საზოგადოების საკეთილდღეოდ!..

ალ. ჯავახიშვილი.

მოსკოვი.

დეპეშები

(რუსეთისა და პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოებისაგან).

17 თებერვალი.

სევასტოპოლი, 10 თებ. აქ მოვიდნენ ამერიკელი ინჟინრები და მილიონერი ნიკსმანი, რომელსაც სამხედრო გემების ახალი გეგმა შეუდგენია და ემზადება მათ ასაშენებლად.

სევასტოპოლი, 17 თებ. ექიმთა კომისიამ გამოაცხადა ხოლერის საწინააღმდეგო ზომები.

პეტერბურგი, 17 თებ. მინისტრთა კომიტეტს მსჯელობა ჰქონდა სარწმუნოებრივ თავისუფლების შესახებ, რომელიც 12 დეკემბრის ბრძანებაში იყო მოხსენებული. კომიტეტმა, მოისმინა რა შინაგან საქმეთა მინისტრის თანაშემწის განცხადება იმის სახებ, თუ რა სიძნელეს წარმოადგენს თვითოეულ განკარგულების ცალკე გადაშინჯვა, ის აზრი გამოთქვა, რომ ამა თუ იმ განკარგულების მოსპობა თუ შერჩენა სახელმწიფო საბჭოს საქმეაო. რაც შეეხება კერძო პირების თავისუფლებას კომიტეტმა დაავალა მინისტრს, საჩქაროდ გადასინჯოს თავისი განმავლობაში მოსპოს ყოველ განკარგულება, რომელიც ავიწროვებს პიროვნებას და მხოლოდ ის განკარგულება დარჩეს ძალაში, რომელსაც მინისტრი აუცილებელ საჭიროდ დაინახავს, რისთვისაც მინისტრმა უმაღლესი ნებართვა უნდა გამოითხოვოს. კომიტეტმა გადასწყვიტა აგრეთვე დაევალოს მინისტრს, თვალ-ყურის დევნება რომ სარწმუნოებრივი დანაშაულობა გაძლიერებული დაცვის წესების ძალით არ იყოს არასოდეს განსჯილი და დაუყონებლივ მოსპოს ყოველი მაგვარი განკარგულება. რაც შეეხება სარწმუნოებისთვის გაუსამართლებლად დასჯილებს და გადასახლებულებს [illegible] კომიტეტმა დაავალა უწყებათა უფროსებს და სი[illegible]ურ-პროკურორთ შეიმუშავონ უქვეშევრდომილესი მოხსენება მათ [illegible]ტიების შესახებ. ეს გადაწყვეტილება კომიტეტისა უმაღლესად დამტკიცებულია.

ურალსკი, 17 თებ. ყირგიზების მხრიდან დაბრუნდა სასანიტარო რაზმი, რომელიც ხოლერის საწინააღმდეგოდ იყო გაგზავნილი. მხოლოდ უტყუარი შემთხვევა ყოფილა სავეჭვო ხოლერისა. შემთხვევა ავადმყოფობისა.

პარიზი. 17 თებ. (ჰავასი) პალატა. სამხედრო ხარჯთ-აღრიცხვის გამორკვევის დროს სოციალისტ ბრეტონმა მოითხოვა 13 დღით სათადარიგო ჯარის კაცთა გამოწვევის მოსპობა და 28 დღიან გამოწვევის შემცირება. სამხედრო მინისტრმა შენიშნა, სამხედრო სამსახურის 2 წლიანი ვადა რომ შეიმუშავეს სენატში მაშინ გადაწყვეტილი იყო, დროებით გამოწვევის ვადა დაეტოვებინათ უწინდელი. სამხედრო მინისტრის თანაშემწემ განაცხადა, რომ ვადის შემცირებაზე მსჯელობა კომისიას ხარჯთ-აღრიცხვის შემუშავების შემდეგ ექმნება. სამხედრო მინისტრმა სთქვა, 60,000 ჯარის-კაცია საჭირო ციხეებში [illegible] უნებლიად, რადგანაც გერმანიას [illegible] ჯარი [illegible] სამხედრო [illegible] სთქვას ამის შესახებ [illegible].

სტამბოლი, 17 თებ. პარლამენტში ამას წინად გამოთქმულმა აზრმა დაამშვიდა პორტა, რადგანაც ცხადი შეიქმნა, რომ ინგლისი მაკედონიაში [illegible] გაძლიერებულ მოქმედებას არ აპირობს. ბოლგარიაში [illegible] უკმაყოფილება გამოიწვია საქმის სასამართლოს [illegible] მხრივობამ და მისმა განაჩენმა მღვდელ მკვლელის საქმეში.

პეტერბურგი, 17 თებ. [illegible] ნამესტნიკობის დაარსებას. როგორც ისმ[illegible] კად ნიშნავენ სახელმწიფო საბჭოს წევ[illegible] ვორონცოვ-დაშკოვს.

პარიზი, 17 თებ. მუშაობა გაათავა იმ კომისიამ, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა სახელმწიფოსაგან ეკკლესიის განცალკევების საქმე.

ბელგრადი, 17 თებ. სკუპშჩინის კომისიამ მი[illegible] იღო გერმანიასთან სავაჭრო ხელ-შეკრულობის გეგმა.

ხარკოვი, 17 თებ. დღეს დამარხეს არტისტი [illegible] შუვალოვი. კუბო ხელით მიჰქონდათ, მრავალი გვირგვინებით შემკული. გაზეთები აგროვებენ შემოწირულობას ძეგლისთვის.

ვენა. ხელმწიფესთან მოლაპარაკების შემდეგ ტისსა ბუდაპეშტში წავიდა. ამბობენ, რომ მოსალოდნელ კრიზისის გამო შეიძლება მეკერლე [illegible] მოწვეულიყო მთავარ მინისტრად.

ქრისტიანია. ხაგერუპმა სამინისტროს [illegible] თავი დაანება. ხაგერუპმა სთქვა, რომ საჭირო [illegible] მოირკვეს ორივე სახელმწ[illegible] [illegible] ერთობ[illegible] პირობები უნდა იყოს შექმნილი რომ ორივე [illegible] სახელმწიფოს ეროვნული მოთხოვნილებები ერთმანეთს რიგდებოდეს.

ვენა. აქ დიდი აღელვება გამოიწვია ბერლინში ავსტრიის საელჩოში საჭირო ქაღალდების დაკარგვამ; ამბობენ, რომ ამ საქმეში მონაწილეობა მიუღია ერთ წარჩინებულ პირს, რომელსაც სხვა ს[illegible] ხელმწიფოებისთვის მიუყიდია ის ქაღალდები.

№ 3 · 1877—1905 · № 3

შაბათი, 19 თებერვალი. · შაბათი, 19 თებერვალი.

გაზეთის ფასი დამატებით: წელიწადში 10 მან., ექვს თვეში 5 მან. 50 კაპ., თვეში 1 მანეთი.
რედაქციასთან მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, უქმეებს გარდა, დილის 11-დან 12 საათამდე.
დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელზე უნდა გამოიგზავნოს; წვრილ წერილებს რედაქცია არ ინახავს, ვრცელი წერილები ინახება ერთი თვის განმავლობაში.
ფოსტ. ადრესი: Тиф., Ред. „Иверіа"

ივერია

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პეტიტით პირველ გვერდზე 12 კაპ., უკანასკნელზე 10 კაპ., წლიური განცხადება—მორიგებით.
განცხადება რუსეთიდან და საზღვარ-გარეთიდან მიიღება ლ. და ე. მეტცლის და ამხ. კანტორებში მოსკოვსა, პეტერბურგსა და ვარშავაში.
ხელის მოწერა და დასაბეჭდი ადგილობრივი (კავკასიის) განცხადება მიიღება რედაქციაში: პუშკინის ქუჩაზე, № 11, საკრედ. საზ.-ბის სახლში.

ცალკე ნომერი 3 კაპ. · ცალკე ნომერი 3 კაპ.

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„ივერია"

1905 წ. გამოდის ყოველ-დღე, ორშაბათობითაც.

წლის განმავლობაში რედაქცია დაურიგებს ხელის მომწერლებს

პრემიად 12 წიგნს

საერთო სათაური: „ივერიის ბიბლიოთეკა", რომელშიაც მოთავსებული იქნება: ბელეტრისტიკული და სამეცნიერო თხზულებანი და წერილები ქართულ და უცხო მწერლებისა.

გაზეთში და სამრეკლო წიგნებში იქნება მოთავსებული სურათები და ილუსტრაციები.

გაზეთის ფასი: 15 თებერვლიდან წლის დამლევამდე 8 მან. 50 კაპ., რომლის გადახდა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება.

ცალკე ნომერი გაზეთისა ღირს 3 კაპ.

რედაქცია იმყოფება პუშკინის ქუჩაზე, № 11, საკრედიტო საზოგადოების სახლში (მეორე სართულზე).

ხელის მოწერის ადრესი: Тифлисъ, Редакція газ. „Иверія".

15 თებერვალს გარდაიცვალა

კნ. მარიამ ივანეს ასული ჩერქეზიშვილისა,

რასაც გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ შვილნი მისნი თავ. **ვასილ, გრიგოლ, კონსტანტინე, მართა და ელენე ჩერქეზიშვილნი და ეფემია ივანეს ასული მამაცაშვილისა.** გვამის გამოსვენება ბინიდან (თუმანოვის ქუჩა, № 12) ჩუღურეთის წმ. ნიკოლოზის ეკკლესიაში, შაბათს, 19 თებერვალს, დილის 9½ საათზე. დაკრძალვა კუკიის მართლმადიდებელთა სასაფლაოზე. (1—1)

ყოველ დღიური გაზეთი ✦ **„ცნობის ფურცელი"** ✦ წელიწადი მეათე

სურათებიანი დამატებით.

კავკასიაში და რუსეთში ერთის წლით 6 მან.	ფასი ჟურნალისა გაგზავნით წლიური ფასის განაწილება: ხელის მოწერისათანავე 4 მან. და დანარჩენიც პირველ მარტამდე.	საზღვარ გარედ ერთის წლით 9 მან.

ყოველ თვიური ჟურნალი ✦ **„მოამბე"** ✦ წელიწადი მეთორმეტე

კავკასიაში და რუსეთში 1 წლით 10 მან. ცალკე №—1 მან.	ფასი ჟურნალისა გაგზავნით ვინც „მოამბე"-ს მთელის წლით გამოიწერს, სურათებიანი დამატებანი და „ცნობის ფურც."	საზღვარ გარედ ერთის წლით 13 მან. ცალკე №—1 მან. 20 კ.

უ ფ ა ს ო დ   გ ა ე გ ზ ა ვ ნ ე ბ ა

მხოლოდ ქალაქ გარედ გასაგზავნ ფოსტის ხარჯისათვის უნდა დაუმატონ 1 მანეთი, რომელიც ხელის მოწერისათანავე უნდა იქმნას შემოტანილი.

წლიური ფასის განაწილება: პირველად—6 მან. ქალაქ გარედ მცხოვრებთათვის და 5 მანეთი ტფილისელთათვის,—1-ლ მარტამდე—3 მან., 1-ლ აგვისტომდე—დანარჩენი.

როგორც „ცნობის ფურცლის", ისე „მოამბის" მხოლოდ წლიურ ხელის მომწერთ გაეგზავნებათ თხზულება გამოჩენილ ესპანელ მწერლის სერვანტესის

ᲓᲝᲜ-ᲙᲘᲮᲝᲢᲘ

✦ დორეს სურათებით. ✦

ეს თხზულება ნათარგმნია **ნიკოლოზ ავალიშვილის** მიერ და შედარებულია **ვიარდოს** ფრანგულ თარგმანთან **ალექსანდრე სარაჯიშვილის** დახმარებით.

ორი ტომი შეიცავს დაახლოვებით 17000 გვერდს (300 სურათით) პრემიად დარიგებულ

ჟაზზეგის ნაწერების ფორმატისას

1905 წ. ხელის მომწერთ დაურიგდებათ პირველი ტომი, ხოლო მეორე ტომი გაეგზავნებათ 1906 წლის ხელის მომწერთ.

ვინც 1906 წ. არ ისურვებს ჟურნალ-გაზეთზე ხელის მოწერის გაგრძობას, მას შეუძლიან 1906 წლის დამდეგს მიიღოს მეორე ტომი, რისთვისაც დაუმატებს 2 მან. 50 კაპ. ტფილისში მცხოვრები და 3 მან. 20 კ. ტფილისს გარედ მცხოვრები. აგრეთვე 1906 წ. ახალი ხელის მომწერი მიიღებს პირველ ტომს ამავე პირობით. პრემიის გასაგზავნად ტფილისს გარედ ხელის მომწერლებმა უნდა დაუმატონ 70 კ. წლიურ ფასის გარდა.

გარდა ამისა „მოამბის" წლიურ ხელის მომწერთ გაეგზავნებათ

მასალები საქართველოს ისტორიისათვის

ბატონიშვილის დავით გიორგის ძისა და მის ძმებისა

ეს წიგნი ახლად ნაპოვნ ხელთ-ნაწერიდან იბეჭდება და შეიცავს 300 გვერდს „მოამბის" ფორმატისას.

რედაქციის კონტორის ადრესი: ვანქის დიდი ქუჩა, ქართ. ამხ. სადგომში.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ. Въ редакцію „Моамбе"-„Цнобисъ Пурцели".

ტფილისის ქალაქის თავი საყოველთაოდ აცხადებს, რომ 6-დან 11 თებერვლამდე ბაქოში მომხდარ სამწუხარო ამბების დროს დაზარალებულთა სასარგებლოდ (წოდებისა და სარწმუნოების განურჩევლად) შემოწირულება მიიღება ქალაქის საბჭოში ყოველ დღე (კვირა-უქმე დღის გარდა) დილის 10 საათიდან 3 საათამდე. (3—2).

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმები ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დ ი ლ ა ო ბ ი თ:

მ. ყ. ჩიქოვანი.—9 საათიდან 10 საათამდე—თვალისა, შინაგანისა და ნერვების ავადმყოფობისა.

მ. გ. ავეტისიანცი. 11—12 საათამდე—კანისა და ვენერიულ-ხირურგიულ ავადმყოფობისა.

ზ. ი. ბაბანასოვი—დილის 11—12 საათ.—ქალისა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

ქ. ი. ბძელიშვილი—12—1 საათ.—ყელისა, ყურისა და ცხვირის სატკივრისა.

გ. ა. თარხანოვი—1—1½ საათ.—შინაგანის და ბავშვებისა.

ა. პ. კარაპეტიანცი. 1—1½ საათ. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა—სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით.

გ. სოლოლაშვილი—9—11 საათამდე. კბილების ავადმყოფობანი.

ექიმი ქალი **ა. ე. შჩერბინინა**—1½—2 საათ.—ქალისა და საბებიო ავადმყოფობისა.

ს ა ღ ა მ ო ო ბ ი თ:

გ. ა. თარხანოვი—7½—8 საათ. ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობანი.

ა. არდაზიანი—აწარმოებს მიკრო-ქიმიურ და ბაქტერიოლოგიურ გამოკვლევას, 5—7 საათ.

ს. ტ. არზანიტაკი. 11—1 ს.—უკეთებს მასაჟს, (მსურველთ სახლში) და აუცრის ყვავილს, გამართავს საექიმო [illegible], ექიმის დანიშვნით.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი—ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის — მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი, დოქტორი **ქ. ბძელიშვილი.**

Первая частная лѣчебница д-ра **Навасардіана.**
Тифлисъ, противъ памятн. Воронцову. წლ.

ტფილისის ექიმები.

ალექსი-მესხიშვილი, სარდიონ სარდიონის-ძე. იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფებსა და საშარდე-სქესებრივ ორგანოებით დასნეულებულთ ყოველ-დღე, ნაშუადღევის 5 საათიდან 6-მდე. ოლგას ქუჩა, № 15.

ბძელიშვილი კონსტანტინე—ელისაბედის ქუჩა, სახლი მილოვისა, № 5.

სახაზინო თეატრი.

ანტრეპრიზა საიმპ. არტ. ლ. დ. დონსკოისა.

შაბათს, 19 თებერვალს,

გამგის ი. ა. კელლერის საბენეფისოდ წარმ. იქნ.

მ ი ნ ი ო ნ

ოპერა 3 მოქმ. ტომასი. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

ფასები ჩვეულებრივია.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი ე. ი. ორელი, ე. მ. მიხაილოვა, ბ-ნნი ა. ვ. ბოგდანოვიჩი, ა. ა. დემიანენკო, ნ. ი. სპერანსკი. კაპელმეისტერი ნ. მიკლაშევსკი.

ანონსი: ხვალ, კვირას, დილით **პიკოვაია დამა,** მუს. ჩაიკოვსკისა და საღამოს M-lle **ნიტუშ,** ოპერა 4 მოქ. მუს. [illegible]

19 თებერვალი

19 თებერვალი ოქროს ასოებით უნდა იყოს აღნიშნული რუსეთის ისტორიაში. 44 წლის წინად მოისპო რუსეთში ბატონ-ყმობა. ხალხის დიდმა უმრავლესობამ თვალი გაახილა და უფრო თავისუფლად ამოისუნთქა. სამწუხაროდ ეს თავისუფლება ძალიან ფრთებ-შეკვეცილი იყო და შემდეგში ფრთები კიდევ უფრო შეუკვეცეს. მაგრამ დღევანდელი ჩვენი ცხოვრება ნათლად გვიმტკიცებს, რომ საზოგადოება გამოფხიზლდა, განვითარდა და გალონიერდა. ის მომწიფდა და დღეს თხოულობს ახალს რეფორმას, რომელმაც უნდა მოგვანიჭოს ჩვენ რაც ამდენ ხანს გვაკლდა და ადამიანურ ცხოვრებას გვისპობდა. 19 თებერვალი გვავალებს ჩვენ, ყოველივე ღონისძიება ვიხმაროთ, რომ მომავალი რეფორმა დარჩეს ისეთი სრული, როგორიც ესაჭიროება ახლა ჩვენს ხალხსა და ახალს ცხოვრებას.

გურიის მოძრაობის გამო.

გუშინ მკითხველი ადგილობრივს გაზეთებში ერთს ფრიად საყურადღებო ამბავს ამოიკითხავდა. ეს ამბავი შეეხება გურიაში ჯარის გაგზავნას და აძის გამო მთავარმართებელთან დეპუტაციის მისვლას...

დღეს არავისთვის დაფარული აღარაა, რომ გურიაში ხალხი დიდს მოძრაობაშია და ცდილობს გაიუმჯობესოს თავისი მდგომარეობა. ეს მოძრაობა გუშინ და გუშინ-წინ არ დაწყებულა,—აგერ რამდენიმე წელიწადია, რაც იქ ხალხი თანდათან იღვიძებს და თავის ცხოვრების საუკეთესოდ მოგვარებისთვის ზრუნავს. იქ არ ყოფილა არც „აჯანყება", არც „ამბოხება", როგორც ეს გუშინ პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტომ ამცნო მთელს ქვეყანას, არამედ იყო მოძრაობა მშვიდობიანი... ადგილობრივმა ადმინისტრაციამ ხალხის ასეთ გამოღვიძებას ვერა გაუგო-რა. ნაცვლად იმისა, რომ ცხოვრების ვითა-[illegible] მოეკვლია და გაეგო, მან მოკლედ მოსჭრა საგანი და ყველაფერი ურჩობისა და ამბოხების სურვილს მიაწერა...

საუბედუროდ, დღეს მამასახლისისა და ბოქაულის ხმას მეტი გავლენა და გასავალი აქვს მთავრობასთან, ვიდრე პრესსას და მწერლობას. უმაღლესმა მთავრობამ ბოლოს გადასწყვიტა გურიაში დიდი ჯარის გაგზავნა „აჯანყებულ გურულების დასამშვიდებლად"... ჯარი კიდეც გაიგზავნა,—იგი დღეს უკვე ჩასულია გურიაში. ჯარის უფროსს, გენერალს ალიხანოვ-ავარსკის, ნება მისცეს, ისე იმოქმედოს და ისეთი ღონისძიებანი იხმაროს, როგორიც ომიანობის დროს იხმარება...

ეს ამბავი ელდასავით მოგვხვდა ყველას და ელვის სისწრაფითაც მოედო მთელს ჩვენს საზოგადოებას. საომრად გაგზავნილი ჯარი გურიაში! ეს მოასწავებდა სისხლის ღვრას, ხალხის ხოცვა-ჟლეტას, სოფლების აკლება-აოხრებას! რა თქმა უნდა, დამშვიდებული ვერ იქნებოდა ჩვენში ვერავინ, ვისაც კი ცოტათი მაინც უღვივის გულში ჩვენი ხალხის სიყვარული და ეროვნული გრძნობა. აოხრება და დაცემა გურიისა, რომელიც მოწინავე და ყოველ მხრივ უფრო შეგნებული კუთხეა ჩვენი სამშობლოსი, ნიშნავს საქართველოს ხალხოსნურ ძალ-ღონის შემცირებასა და შესუსტებას, მის დაძაბუნებასა და უკან დაწევას. სისხლის ღვრა! გული გიკვდება კაცს და, გრძნობ-რა თავის უღონობას, ჯავრისაგან სისხლი ყელში გაწვება, როცა ჰხედავ, თუ როგორ და რითი უნდა დასრულდეს მსხვერპლთა შეწირვა...

და რა მოხდა ისეთი, რაიცა ამართლებდეს სისასტიკესა და სისხლის ღვრის გამოწვევას? დღეს მთელმა რუსეთმა იცის, მთელი პრესსა ამას ჰქადაგებს ხმა-მაღლა, რომ საზოგადოების გაზრდილი მოთხოვნილება ვეღარ ეტევა იმ ვიწრო კალაპოტში, რომელიც ცხოვრებას ძველმა წყობილებამ მიუჩინა,—იგი არღვევს ამ კალაპოტს და გადმოდის ნაპირებიდან. ყველგან, სადაც ხალხის შეგნება იზრდება და თვით ცნობიერება იღვიძებს, ესრედ წოდებული „მოძრაობა" აუცილებლად იწყება და არსებულ მართვა-გამგეობის მიმართ წინააღმდეგობა ვითარდება. გურიის ხალხი უფრო წინ წავიდა კულტურულად, მასში გავრცელდა სწავლა-განათლება, გაიზარდა გონებრივი და ნივთიერი მოთხოვნილება, ხოლო ბიუროკრატიულ წყობილებას ჩვენში არავითარი ცვლილება და გაუმჯობესება არ განუცდია, რომ შეჰგუებოდა ხალხის ცხოვრების ახალ ვითარებასა და საჭიროებას. ადმინისტრაციასა და ხალხს შორის გაიმართა ჩუმი ანტაგონიზმი, წინააღმდეგობა; პირველი ცდილობდა ამ წინააღმდეგობის გარეგან გამოხატულების მოსპობას, ხოლო თვით მიზეზებზე და მოვლენის რეალურ საფუძველზე არც მას და არც სხვას ვისმე არას დროს არ უფიქრია. ამ უთანხმოების მოსპობა და გურიის საქმეების მოწესრიგება, რასაკვირველია, ტყვიითა და ზარბაზნებით არ შეიძლება..,

როგორც მოხსენებული გვქონდა, რამდენისამე პირისაგან შემდგარი დეპ[illegible] მთავარ მართ[illegible], გენერა[illegible] ვა გ[illegible] რის ყ[illegible] სისხლის ღვრა და ხალხის ხოცვა მოჰყვება. მთავარმართებელმა შესაძლებლად სცნო, მოახდინოს განკარგულება, რომ ჯარი ნატანებში იქმნეს გაჩერებული, ხოლო გურიის სოფლებში გაიგზავნოს მთავარმართებლის საბჭოს წევრი სულთან-კრიმ-გირეი და საფუძვლიანად გამოიკვლიოს გურიის ყოფა-მდგომარეობა. პიროვნება ხალხის წარმომადგენელთა, რომელთანაც ბ-ნ სულთან-კრიმ-გირეის მოუხდება ლაპარაკი, სრულიად ხელშეუხებელი და უზრუნველ-ყოფილი იქნება.

ჩვენ სიამოვნებით ვეგებებით მთავარ-მართებლის განკარგულებას, რომ ჯარი ერთ ადგილას იქნება გაჩერებული და ნება არ ექნება გურიის სოფლებს მოედოს და მთელი გურია ომიანობის მზგავს პირობებში ჩააყენოს.

სასიამოვნოა აგრეთვე, რომ მთავრობამ გადასწყვიტა ხალხის ცხოვრების გაცნობა და მის საჭიროება-მოთხოვნილებათა გაგება. ბ-ნი სულთან კრიმ-გირეი ისეთი პატიოსანი კაცია, რომ ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ მისი იქ გაგზავნა და მდგომარეობის გამოკვლევა ხალხისთვის სასარგებლო იქნება.

ამ გამოკვლევისა და გურიის საჭიროების შესახებ ჩვენ ცალკე მოვილაპარაკებთ.

აქ კი დასასრულ ის უნდა ვთქვათ, რომ გურიის მოძრაობა დიდად საყურადღებო და მნიშვნელოვანი მოვლენაა. იგი გვიმტკიცებს, რომ ჩვენი ხალხი მკვდარი არაა და მწვავედ გრძნობს თავის უუფლებობას. ეს ფაქტი ძლიერი საბუთია იმისი, რომ ჩვენს მხარესაც უნდა მიენიჭოს ის პოლიტიკური განახლება, რომელსაც დღეს მთელი რუსეთი მოუთმენლად ელოდება...

ქართველ ერის მიმართ.

დღეს იქნება თუ ხვალ, განახლების გზას დაადგება რუსეთი. საზოგადოება მზადებაშია. ყველგან ახალ-ახალი ჯგუფები სდგება, ახალი დაწესებულებანი, რომელთაც უნდა გამოირკვიონ ახალი პირობები რუსეთის მომავალ ცხოვრები-[illegible] იგზავნება ყოველი კუთხიდან. ცხადად და გულახდილად ამბობენ ხალხის გულის შემატკივარნი, რომ ცხოვრების თანამედროვე პირობები უვარგისია, რომ საჭიროა ეხლავე უკეთეს პირობების შემუშავება. ყველგან არის გაცხარებული ბაასი იმაზე, თუ რა გზით შეიძლება ცხოვრების განახლება. ყველგან განზრახ ცდილობენ შეაფერხონ საზოგადო ცხოვრების წესიერი მსვლელობა, რომ აიძულონ მთავრობა საჭირო ცვლილება შემოიღოს სახელმწიფოში...

რუსეთის ერი იბრძვის თავის კეთილდღეობისათვის და იბრძვის ისე, როგორც არ უბრძოლია ჯერ არაოდეს... ამ ბრძოლას ფრთები შეასხა იმედმა, რომ ეხლა დადგება მკვიდრ ნიადაგზე რუსეთის ცხოვრება, რომ ეხლა გაეხსნება ფართო გზა თავისუფლებისა, ხალხის განვითარებისა და ძლიერებისა.

ყველა, ვისაც სურს ისარგებლოს რუსეთის მომავალ ცვლილებით, ეხლავე უნდა გამოფხიზლდეს და მთელი ძალღონე წამოაყენოს თანასწორ კეთილდღეობის მოსაპოვებლად. საჭიროა ეხლავე გზის გარკვევა, რომ მერმე არ დავრჩეთ რიყეზე,—ნებით არავინ არაფერს მოგვცემს, ძნელად მოპოვებული უფლება ყველას თავისთვის უნდა.

ეხლა იღება ბედის კარი ქართველებისთვის... რა მოგველის შემდეგში? მომავალი თვით ერის სურვილზეა დამოკიდებული და ეხლა უნდა გამოჩნდეს, აქვს ქართველობას რამე მომავალი თუ არა. ეხლა ისტორიის სასწორზე აიწონება ქართველი ერის მნიშვნელობა, აწმყო და მომავალი, ეხლა გამოირკვევა, რამდენად შეგნებული აქვს ქართველებს ცხოვრების ეხლანდელი მდგომარეობა, უნდა თუ არა გააუმჯობესოს იგი, თუ ურჩევნია ისევე იტოკიალოს, უფლება შებღალული, დამცირებული ცხოვრება.

საჭიროა უთუოდ გამოაცხადოს ერმა თავისი იდეალები და მათ დასაცველად წამოაყენოს პატიოსანი, მცოდნე, უშიშარი წარმომადგენელნი.

ამ წარმომადგენლებმა უნდა აღნიშნონ გარკვევით, სისრულით და გონივრულად ყოველი უსამართლობა და ნაკლი, ქართველ ერის ცხოვრებაში გაბატონებული, ჟურნალ-გაზეთობამ ამაში მხურვალე მონაწილეობა უნდა მიიღოს.

უნდა იქმნეს შემუშავებული და ჩამოწერილი ქართველების ყველა მოთხოვნილება. უნდა შესდგეს ისე, როგორც რუსეთშია ამ ჟამად, ცალკე განსაკუთრებული წრეები, საზოგადოებები, უნდა ხშირ-ხშირად მოიყაროს საზოგადოებამ თავი კრებებზე.

ჯერ უმთავრესად სწავლა-განათლების საქმეს სჭირია მოწყობა. თვითმმართველობის დამყარება, კანცელარიებში გაბატონებულ ჩინოვნიკობისა და მათ დაუსრულებელ დღეს-ხვალიობის მაგივრად ეროვნების შემოღება, დედა ენის და ეროვნულ ხა[illegible]თის შერჩენა,—ყოველივე აქ ჩამოთვლილი [illegible] [illegible]იარონ ერმა. შეუშინდეს ამ სურვილის ასასრულებლად მომედგებასაც?—ყველამ, ვისაც მისი თავი ქართველი ჰგონია, ყველამ ვისაც უნდა დაივიწყოს კერძო სარგებლობა საზოგადოების საკეთილდღეოდ!..

ალ. ჯავახიშვილი.

მოსკოვი.

ᲓᲔᲞᲔᲨᲔᲑᲘ

(რუსეთისა და პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოებისაგან).

17 თებერვალი.

სევასტოპოლი, 10 თებ. აქ მოვიდნენ ამერიკელი ინჟინრები და მილიონერი ნიკსმანი, რომელსაც სამხედრო გემების ახალი გეგმა შეუდგენია და ემზადება მათ ასაშენებლად.

სევასტოპოლი, 17 თებ. ექიმთა კომისიამ გამოაცხადა ხოლერის საწინააღმდეგო ზომები.

პეტერბურგი, 17 თებ. მინისტრთა კომიტეტს მსჯელობა ჰქონდა სარწმუნოებრივ თავისუფლების შესახებ, რომელიც 12 დეკემბრის ბრძანებაში იყო მოხსენებული. კომიტეტმა, მოისმინა რა შინაგან საქმეთა მინისტრის თანაშემწის განცხადება იმის შესახებ, თუ რა სიძნელეს წარმოადგენს თვითოეული განკარგულების ცალკე გადაშინჯვა, ის აზრი გამოსთქვა, რომ ამა თუ იმ განკარგულების მოსპობა თუ შერჩენა სახელმწიფო საბჭოს საქმეაო. რაც შეეხება კერძო პირების თავისუფლებას კომიტეტმა დაავალა მინისტრს, სამი თვის განმავლობაში მოსპოს ყოველი განკარგულება, რომელიც ავიწროებს პიროვნებას და მხოლოდ ის განკარგულება დარჩეს ძალაში, რომელსაც მინისტრი აუცილებელ საჭიროდ დაინახავს, რისთვისაც მინისტრმა უმაღლესი ნებართვა უნდა გამოითხოვოს. კომიტეტმა გადასწყვიტა აგრეთვე დაევალოს მინისტრს, თვალ-ყურის დევნება რომ სარწმუნოებრივი დანაშაულობა გაძლიერებული დაცვის წესების ძალით არ იყოს არასოდეს განსჯილი და დაუყოვნებლივ მოსპოს ყოველი მაგგვარი განკარგულება. რაც შეეხება სარწმუნოებისთვის გაუსამართლებლივ დაპატიმრებულებს და გადასახლებულებს, კომიტეტმა დაავალა უწყებათა უფროსებს და სინოდის ობერ-პროკურორს [illegible] მოხსენება მათ ვატიების შესახებ. ეს გადაწყვეტილება კომიტეტისა უმაღლესად დამტკიცებულია.

ურალსკი, 17 თებ. ყირგიზების მხრიდან დაბრუნდა სასანიტარო რაზმი, რომელიც ხოლერის საწინააღმდეგოდ იყო გაგზავნილი. მხოლოდ სამი უტყუარი შემთხვევა ყოფილა სიკვდილის ხოლერისა. 30 შემთხვევა ავადმყოფობისა.

პარიჟი. 17 თებ. (ჰავასი) პალატა. სამხედრო ხარჯთ-აღრიცხვის გამორკვევის დროს სოციალისტმა ბრეტონმა მოითხოვა 13 დღით სათადარიგო ჯარის კაცთა გამოწვევის მოსპობა და 28 დღიან გამოწვევის შემცირება. სამხედრო მინისტრმა შენიშნა, სამხედრო სამსახურის 2 წლიანი ვადა რომ შეიმუშავა სენატმა, მაშინ გადაწყვეტილი იყო, დროებით გამოწვევის ვადა დატოვებინათ უწინდელი. სამხედრო კომისიის თავმჯდომარემ განაცხადა, რომ ვადის შემცირებაზე მსჯელობა კომისიას ხარჯთ-აღრიცხვის შემუშავების შემდეგ ექმნება. სამხედრო მინისტრმა სთქვა, 60,000 ჯარის-კაცია საჭირო ციხეებში ჩასაყენებლადა, რადგანაც გერმანიას საზღვარზე დიდი ჯარი უყენიაო. სამხედრო კომისიას მაინც გამოსთქვას ამის შესახებ თავისი აზრი.

სტამბოლი, 17 თებ. პარლამენტში ამას წინად გამოთქმულმა აზრმა დაამშვიდა პორტა, რადგანაც ცხადი შეიქმნა, რომ ინგლისი მაკედონიაში განცალკევებულ მოქმედებას არ აპირობს. ბოლგარიაში დიდი უკმაყოფილება გამოიწვია საქმის სასამართლოს ცალმხრივობამ და მისმა განაჩენმა მღვდელ ტაშკოს მკვლელის საქმეში.

პეტერბურგი, 17 თებ. კავკასიაში ფიქრობენ ნამესტნიკობის დაარსებას. როგორც ისმის ნამესტნი[illegible]კად ნიშნავენ სახელმწიფო საბჭოს წევრს გრაფ ვორონცოვ-დაშკოვს.

პარიჟი, 17 თებ. მუშაობა გაათავა იმ კომისიამ რომელსაც მინდობილი ჰქონდა სახელმწიფოსაგან ეკკლესიის განცალკევების საქმე.

ბელგრადი, 17 თებ. სკუპშჩინის კომისიამ მი[illegible] იღო გერმანიასთან სავაჭრო ხელ-შეკრულობის გეგმა.

ხარკოვი, 17 თებ. დღეს დამარხეს არტ[illegible] შუვალოვი. კუბო ხელით მიჰქონდათ, მრავალი გვირგვინით შემკული. გაზეთები აგროვებენ შ[illegible] ლებას ძეგლისთვის.

ვენა. ხელმწიფესთან მოლაპარაკე[illegible] ტისსა ბუდაპეშტში წავიდა. ამბობენ, [illegible] ლოდნელ კრიზისის გამო შეიძლება [illegible] მოწვეულით მთავარ მინისტრ[illegible]

ქრისტიანია. [illegible] თავი დაანება [illegible] მოირკვეს [illegible] პირობებ[illegible] სახელმწ[illegible] რიგდებ[illegible]

ვენ[illegible] ავსტრ[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კრემენჩუგი. [illegible]

ლოძი. [illegible]

ბაქო. [illegible] 204 [illegible] 650 [illegible] 350 [illegible] 50 [illegible] 1500 [illegible]

პეტერბურგი. [illegible]

[illegible]

18 თებერვალს.

მოსკოვი, 17 თებ. [illegible]

ლონდონი. [illegible]

ბერლინი. [illegible]

რუსეთ-იაპონიის ომი

დეპეშები

(რუსეთისა და უცხოეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

17 თებერვალს.

ტოკიო, 16 თებ. [illegible] რუსეთს აღარც ომის გაგრძელება შეუძლიან და აღარც ზავის ჩამოგდება. გაზეთი ამბობს, რომ შესაძლებელია უცხო სახელმწიფოები რუსეთის შინაურ საქმეში ჩაერიონო და მაშინ ზავის შესახებ შუამავლობას თვით სახელმწიფოები იკისრებენო. გაზეთს მაგალითებიც მოჰყავს. სამხედრო მოქმედების შეჩერება ომის გათავების ნიშანი იქნებაო. არც ერთ შემთხვევაში იაპონია კმაყოფილი არ დარჩებაო.

პარიზი, 17 თებ. ამ დღეებში ფრანგულ ენაზე გამოვა კაპიტან კლადოს (პრიბოი) წიგნი რუსეთის ფლოტის შესახებ. ავტორის აზრით, აუცილებლად საჭიროა შექმნა უძლიერესის ფლოტისა. კლადო ამბობს,—თუ ომი ჩვენის დამარცხებით გათავდა, რუსეთი უნდა მოემზადოს იაპონიასთან მეორე ომისათვის.

გენერალ ოქუს ბანაკი, 15 თებ. (რეიტერი). იაპონელთა მარცხენა ფრთამ განდევნა რუსთა მოწინავე რაზმები პაცემუნის გზიდან ჩრდილოეთ-დასავლეთისაკენ კალიტამდე, მდ. ლიაოს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაპირზე. დღე და ღამ ყუმბარების ძლიერი სროლაა რკინის გზიდან დასავლეთით. იაპონელთ შეინარჩუნეს პოზიციები ისე, რომ ბევრი ზარალი არ მოსვლიათ. წუხელის რუსთა 9 როტამ იერიში მიიტანა დანტინზე; იერიშისათვის მოამზადეს არტილერიაც, საათ-ნახევრის ხელ-ჩართულ ბრძოლის შემდეგ რუსები გაიქცენ და დასტოვეს 60 მოკლული. იაპონელთა ზარალი 50-ზე მეტი არაა. რუსთა პატარ-პატარა რაზმები, რომელთაც მრავალ სხვა-და-სხვა ადგილებზე იერიში მიჰქონდათ, აგრეთვე განდევნილ იქმნენ.

რეველი, 17 თებ. მოვიდა 30 დაჭრილი ჯარის კაცი და მოთავსებულ იქმნა ადგილობრივ სამზრუნველო კომიტეტის ქსენონში.

პეტერბურგი, 17 თებ. ხმა გავრცელდა, რომ შანხაიში დაბრუნებულ პორტ-არტურელებს არავითარ ყურადღებას არ აქცევენო. ამის თაობაზე ცნობები შეჰკრიბეს და ოფიციალურად აცხადებენ ამ ხმების უსაფუძვლობას. ერთად-ერთი ამნაირი შემთხვევა მოჰხდა მხოლოდ 24 იანვარს. გემი «ტუნგუზი», რომელსაც 700 მგზავრი მოჰყავდა პორტ-არტურიდან, მოვიდა შანხაიში ვადაზე ადრე და ამიტომ მას ვერ მიეგება მთავარსაკონსულოს ნავი. მგზავრებმა მოასწრეს კერძო ნავებით ნაპირზე გადასვლა და ქალაქში შესვლა, ხოლო შემდეგ მოსძებნეს ყველანი და დააბინავეს მათთვის მომზადებულს სახლებში. საკონსულოსთვის პრეტენზია არ გამოუცხადებია არავის. რადგანაც ცოტა დრო რჩებოდა და ჩინელთა ახალი წელიც იწყებოდა, იმ ღამეს ყველანი სასურველად ვერ იქმნენ დაბინავებულნი, მაგრამ დილით უკეთეს ბინაზე გადაიყვანეს. უმთავრესი საკონსულო, სამხედრო აგენტები და მაღალ თანამდებობის მოხელენი ზრუნავენ უკეთეს ორგანიზაციისათვის.

ნიუ-ჩუანი, 17 თებ. იაპონელთა ცხენოსანმა რაზმმა გაითარეშა სინმინტინზე და დაზვერა იგი; იქ აღმოჩნდა მუკდენისაკენ მიმავალი ვაგონები. მოჰკლეს 1 ყაზახი, ხოლო ორი—გაიქცა. დაზვერის შემდეგ იაპონელნი გამობრუნდნენ პანჩანტუნში, სადაც მოელიან დიდ ბრძოლას. კანპანძისაკენ რკინის გზის გაყოლებაზე, ჩინელთა ტანისამოსში გამოწყობილი აუარებელი იაპონელია. ჩენჩოუს დიდძალი ნუზლ-სანოვაგეა. ქალაქ კანპანძში მშვიდობიანობაა. გზები იაპონელთ უჭირავთ. იუწყებიან, რომ კუროპატკინის ლაშქრის მარცხენა ფრთამ წინ წაიწია 6 მილის მანძილზე. (რეიტერი).

ვლადივოსტოკი, 17 თებ. ტოკიოდან მოსული ცნობები ვლადივოსტოკისთვის ალყის შემორტყმისა, კრეისერების გამოსვლისა და ნაღმოსნების ყინულში გარიყვის შესახებ—სიცრუეა.

(ღამის დეპეშები იხ. მე-4 გვერდზე).

ჟურნალ-გაზეთებიდან.

—

ომის ამბები. იაპონელების მარჯვენა ფრთაზე გენ. კუროკის ჯარი თანდათან წინ მიდის ამ მხარეს ბრძოლა უფრო გამწვავებულია, ვიდრე ცენტრში და დასავლეთ ფრთაზე. 15 თებერვალს იაპონელები ხიშტებით შეებნენ რუსებს ძლიერ გამაგრებულ სოფელ უბენპუზასთან და ღამის 3 საათზე ეს პოზიცია აიღეს.

რამდენიმე დღეა, რაც იაპოელები გოუტულინის ქედის აღებას ცდილობენ. 16 თებერვალს იაპონელებმა მიზანს მიაღწიეს: ქედი აიღეს და რუსებს უკან დაახევინეს.

ცენტრში ჯერ-ჯერობით საარტილერიო ბრძოლაა გაჩაღებული. იაპონელებმა რუსების მთავარ პოზიციას პუტილოვისა და ნოვგოროდის გორებს 11 დიუმიანი ზარბაზნები დაუშინეს და, დღეს თუ ხვალ, ქვეითა ჯარით იერიშს მიიტანენ.

დასავლეთ ფრონტზედაც ძლიერი საარტილერიო ბრძოლაა გაჩაღებული. გენ. ოქუს მარცხენა ფრთამ რუსებს მაცემუნის პოზიციები დაატოვებინა და ჩრდილოეთისაკენ დაახევინა. 14 თებერვალს ღამე რუსებმა სოფელ ლანტინზე მიიტანეს იერიში, მაგრამ [illegible] ალით უკუ ქცეულ იქმნენ.

ზავის პირობები. „რეიტერის სააგენტოს" პეტერბურგელი კორესპონდენტი დეპეშით იუწყება: რუსეთის მთავრობა ზავზე უარს არ ამბობს. დანამდვილებით გავიგე, რომ რუსეთმა ზავიც განიხილა და შემდეგი პირობებიც დასდო: კორეია იაპონიის მფარველობის ქვეშ დარჩება; პორტ-არტური და ლიაოდუნის ნახევარ კუნძული იაპონიას დაეთმობა; ვლადივოსტოკი სანეიტრალო იქნება და ამ ქალაქში თავისუფალ ვაჭრობას ნება ყველა სახელმწიფოს მიეცემა აღმოსავლეთ-ჩინეთის რკინის გზა საერთაშორისო კონტროლის ქვეშ იქნება; მთელი მანჯურია ისევ ჩინეთს დაუბრუნდება.

ზავის ჩამოგდებას მხოლოდ კონტრიბუცია აფერხებს, მაგრამ, იმედია, ბოლოს-და-ბოლოს რუსეთი ამასაც დაუთმობს. თუმცა შესაძლებელია, რომ ზავის ჩამოგდებამდე რუსეთმა ომი მაინც განაგრძოს, მაგრამ მეორე მხრივ ცხადია, რომ შინაურ არეულობის გამო რუსეთს ომის გაგრძელება არას გზით არ შეუძლიან. ზავის საქმე თითქმის გათავებულია, მხოლოდ სამხედრო კონტრიბუცია ჯერ-ჯეროპით არ არის ჩამოგდებული. ამრიგად რუსეთს ამჟამად არც ომის გაგრძელება შეუძლიან და არც მისი შეჩერება.

„დეილ მეილს" ტოკიოდან ატყობინებენ: იაპონელები რუსებს მხოლოდ შემდეგის პირობებით შეურიგდებიან: მანჯურია ჩინეთს უნდა დაუბრუნდეს, მხოლოდ იმ პირობით კი რომ ჩინეთმა მანჯურიაში მართვა-გამგეობა კარგად უნდა მოაწყოს და ამ ქვეყანაში ყველას ვაჭრობის ნება უნდა მისცეს. პორტ-არტურში ყოველთვის იაპონიის მეციხოვნე ჯარი უნდა იდგეს; კორეია იაპონიის მფარველობის ქვეშ იქნება; რუსეთის სამხედრო გემები, რომელნიც ამ ჟამად იარაღ აყრილნი არიან და სანეიტრალო ნავთსადგურებში დგანან, იაპონიას უნდა გადაეცეს. რუსეთმა იაპონიას ომის ხარჯი უნდა უზღოს; სანამ რუსეთი ამ ხარჯს გადაიხდიდეს, ვლადივოსტოკი იაპონიის ხელში იქნება და—რუსეთმა იაპონიას სახალინი უნდა დაუთმოს. (ნ. ვ).

გენ. კუროპატკინი და მისი თანაშემწენი. „ბერლინერ ტაგებლატ"-ის სამხედრო მიმომხილველი, პოლკოვნიკი გედკე სწერს, რუსეთის ჯარში დიდი არეულ-დარეულობა, უთავბოლობა და თავგასულობააო. კუროპატკინის თანაშემწე გენერლები კუროპატკინს უსაყვედურებენ და ამტყუნებენ, ჩვენი დამარცხება სულ თქვენი ბრალიაო, კუროპატკინი-კი თავის დამარცხებას სულ მთლად ამ გენერლებს ახვევს თავზე. კუროპატკინი რუსეთის ჯარის დამარცხებას ჯერ გენ. ზასულიჩს, შტაკელბერგს, ზარუბაევსა და ორლოვს აბრალებდა, ეხლა კი გრიპენბერგს აბრალებს. კუროპატკინმა არც მხცოვანი გენ. ლინევიჩი დაინდო და თავის დამარცხება იმასაც დააბრალა. კუროპატკინი ლინევიჩს უსაყვედურებს, ინიციატივა და თვითმოქმედება გაკლიათო, გრიპენბერგს კი—გადამეტებული და წრეს გადასული ინიციატივა გაქვთო. ამ უთავბოლობისა და არეულ-დარეულობის გამო შესაძლებელია, რომ რუსეთის მთავრობამ თავის ჯარს სარდლები გამოუცვალოს. ეხლა რუსეთის ჯარი ისეთ გაჭირვებულ მდგომარეობაშია, რომ საქმის გასწორება და წეს-რიგის აღდგენა მხოლოდ ძლიერ ენერგიულსა და მტკიცე ხასიათის სარდალს შეუძლიან; მაგრამ საქმეც სწორედ ის არის, რომ რუსეთს ამგვარი სარდალი არა ჰყავს და არც შეიძლება ჰყავდეს, რადგან ბიუროკრატიას ამისთანა სარდლის შექმნა არ შეუძლიან (რ.).

გენ. გრიპენბერგი. „ეკო დე პარი"-ს პეტერბრუგელი კორესპონდენტი იუწყება: ნამდვილად გავიგე, რომ გენ. გრიპენბერგისა და კუროპატკინის შუღლი ამნაირად მოხდა: იანვრის დამდეგს გენერალმა კუროპატკინმა სამხედრო კრება მოახდინა. კრებამ დაადგინა, წინ უნდა გავილაშქროთ, იაპონელებზე იერიში მივიტანოთ და სამხრეთისაკენ დავახევინოთო. გენ. გრიპენბერგს მიანდვეს, იაპონელებს მარცხნივ მოუარეთ და უკან დაახევინეთ, მხოლოდ გაფრთხილდით, რომ ძალიან შორს არ წახვიდეთ და მახეში არ გაებათო. გრიპენბერგი დაიძრა. იაპონელებმა განგებ ჯერ დიდი წინააღმდეგობა არ გაუწიეს, უკან დაიხიეს და გრიპენბერგი გაიტყუეს; მერე უცებ შედგნენ, რუსებზე თვითონ მიიტანეს იერიში, გრიპენბერგის ჯარი შუაზე გასწყვიტეს და ძალზე დაამარცხეს. მეორე დღეს გრიპენბერგმა კუროპატკინს თხოვნა მიართვა, დამითხოვეთო და რუსეთში ისე წამოვიდა, რომ კუროპატკინი არც-კი უნახავს. (რ. ვ.).

გერმანიის იმპერატორის პოლიტიკა. ინგლისური გაზეთები სწერენ: ეხლანდელ ომში გერმანიის იმპერატორს დიდი ბრალი უდევს. ომის დასაწყისს იმპერატორი რუსეთის მთავრობას დაჟინებით უმტკიცებდა, ნუ გეშინიანთ, იაპონიის ნურაფერს ნუ დაუთმობთ და დარწმუნებულნი იყავით, რომ იაპონია, დღეს თუ ხვალ, გაჩუმდება და დაგმორჩილდებაო. მაგრამ საქმე სულ სხვანაირად დატრიალდა: იაპონიას მოთმინება გამოელია, რუსეთს ომი აუტეხა და ცუდი დღეც დააყენა. რუსეთი ომში ჩაება, მთელი თავის ყურადღება ომს მიაქცია და ევროპის პოლიტიკურ ცხოვრებაში გავლენა დაჰკარგა გერმანიასაც ეს უნდოდა და ევროპის პოლიტიკურ კონცერტში შესამჩნევი ადგილი დაიჭირა. ეხლაც კი, როცა რუსეთი უფსკრულის ნაპირზე დგას, გერმანიის იმპერატორი რუსეთის მთავრობას დაჟინებით უმტკიცებს და არწმუნებს, რომ რუსეთში რეფორმების შემოღება რუსეთს დაღუპავს და ამიტომ რეფორმების მომხრეთ არაფერიც არ უნდა დაუთმოთო. (რ.).

რუსეთის ფლოტი და ბიუროკრატია. წარსულ წელს, ოქტომბრის დამდეგს, რუსეთი მესამე ესკადრის დამზადებას შეუდგა და მხოლოდ ოთხი თვის შემდეგ დაამზადა. ამ ესკადრას შეადგენს 5 ისეთი გემი, რომელიც 10 და 20 წელიწადია ზღვაში დადიან და, მაშასადამე, საბრძოლველად ყოველ წუთს მზად უნდა ყოფილიყვნენ. ორიოდე კვირის წინად აღლუმის დროს ინგლისის სარეზერვო ესკადრამ მოულოდნელად ბრძანება მიიღო, ომი დაიწყო და ზღვაში გადიო. ოთხი საათის შემდეგ საბრძოლველად მომზადებული ინგლისის ესკადრა ზღვაში გავიდა. რუსეთის ესკადრა კი ოთხი თვის შემდეგ მოემზადა. ინგლისში მშვიდობიანობის დროს სარეზერვო ფლოტი ოთხი საათის შემდეგ გავიდა ზღვაში, რუსეთის ესკადრა კი ომიანობის დროს—ოთხი თვის შემდეგ. მერე როდის! ომის დროს! იმ ომის დროს, როცა სახელმწიფოს მთელი ფლოტი ყოველ წუთს მზად უნდა იყოს და ბრძანებას მიიღებს თუ არა, მაშინვე ზღვაში უნდა გავიდეს. აქამდის ოფიციალურად აცხადებდნენ, ომი იმიტომ წავაგეთ, რომ მომზადებული არ ვიყავითო. ეხლა? ომის შემდეგ [illegible] წელიწადი გავიდა და ფლოტის მომზა[illegible] ოთხი საათის მაგივრად ოთხ თვესა და [illegible] წელიწადს ანდომებენ! ფლოტს ერთად-ერთი დანიშნულება აქვს: საბრძოლველად ყოველ წუთს მზად უნდა იყვეს. რუსეთმა კი ოცი[illegible] წლის განმავლობაში ფლოტზე ორი ათასი მილიონი მანეთი [illegible] და ფლოტის მომზადებას მაინც ერთი წელიწადი უნდა.

ბიუროკრატიისაგან ესეც საკვირველია. (რ. ვ.).

იაპონელი აფიცერი. ერთი იაპონური გაზეთი იაპონელ აფიცრებს შესახებ სწერს: ბრძოლის ველზე ნათლად დამტკიცდა, რომ იაპონიისა და რუსეთის აფიცრების შორის ძლიერ დიდი განსხვავებაა. რუსეთის აფიცრები კაბინეტში, თეატრსა და რესტორანებში არიან აღზრდილნი. რუსი აფიცრები მთელ თავის სიცოცხლესა და ძალღონეს მხოლოდ გარეგნობას, მუნდირსა და ქალებს ანდომებენ და თავს კი... უფრთხილდებიან. ჩვენის აზრით ყველაზე კარგი აფიცრები ჯერ გერმანიასა ჰყავს და მერე იაპონიას. მაგრამ ჩვენი აფიცერი გერმანიის აფიცერს ბევრ რამეში სჯობნის. იაპონელი აფიცერი ღარიბია, სხვასთან შედარებით არავითარი უპირატესობა არა აქვს და ისიც ისეთივე მოქალაქეა, როგორც ყველა იაპონელი. აი, სწორედ ეს თანასწორობა შეადგენს ჩვენი აფიცრის ძალას და სანამ ეს თანასწორობა არსებობს, მანამდე ჩვენი ჯარი ყოველთვის გამარჯვებული დარჩება. ევროპიელ აფიცერი განცხრომით ცხოვრობს და დიდი საქმეც არ აწევს კისერზე; იაპონელი აფიცერი კი მშვიდობიანობის დროსაც მუშაა, და სწორედ ამიტომაა, რომ ჩვენს აფიცერს ევროპიელზე მეტი ზნეობრივი გამბედაობა და მოქალაქობრივი გრძნობა აქვს. მშვიდობიანობის დროს იაპონელი აფიცერი უარ-ჰყოფს ყოველსავე უპირატესობას ლამაზ მუნდირსა და დიდ ჯამაგირსაც. ჩვენი აფიცერი ევროპიელ ფელდფებელის საქმესაც ხშირად ასრულებს; იგი თითქმის [illegible] რის კაცისა; იგი მხოლოდ ომის დროს [illegible] აფიცერი, მშვიდობიანობის დროს კი [illegible] ქეა. განა ამის შემდეგ საკვირველია, რომ [illegible] ლაქე იაპონელი აფიცერი რუსეთის ტიკინა [illegible] ცერს სჯობდეს? (რ.).

დეპეშა

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან).

ქუთაისი, 18 თებერვალი. სოფ. ქვ[illegible] დაასაფლავეს მეწულე ხაბურზანია, რ[illegible] 14 თებერვალს მოჰკლეს. გასვენება[illegible] სიდან სოფლამდის კუბოს გაჰყვა [illegible] მეტი ადამიანი. კუბოს დაადვეს [illegible] გვირგვინი სხვა და სხვა საგული[illegible] რით. ეკკლესიის გალავანში წარმოთქ[illegible] რამოდენიმე თანაგრძნობის სიტყვა. სალა[illegible] ყველა მშვიდობიანად დაბრუნდა ქუთაისში.

ახალი ამბავი

✦ ორის თვის წინად ქართული დრამატიული საზოგადოების გამგეობამ სთხოვა თ. ა. სუმბათაშვილს, რომ პიესა დაეწერა იმ იუბილეისათვის, რომელიც [illegible] უნდა იქმნეს გამართულ[illegible] ბიდან 25 წლის შესრულ[illegible] გორც დანამდვილებით გავიგეთ, ს[illegible]თაშვილს ამ ჟამად უარი განუცხადებია პიესის დაწერაზე იმ მიზეზით, რომ შეკვეთილ პიესის დაწერა [illegible] თვის ძალიან საძნელო საქმეაო. მოკლე ხანში გეობა გამოაცხადებს კონკურს პიესებისას. ჩეულ იქნება ორი პიესა. საუკეთესოს მათგანს პრემიად მიეცემა 300 მ., მეორეს-კი 200 მ.

✦ **საქარხნო ინსპექტორი** ტფილისის გუბერნიისა ამჟამად აგროვებს სხვა-და-სხვა მასალას კერძო სახელოსნოებში **მუშების შესახებ.** ინს[illegible]

ფელეტონი

სიმღერა.

—

რომ დავიღალე,—მეძინა

[illegible]მეხ კი [illegible]ვდარი გეგონე;

[illegible] თუ არ ძილით, სხვით რითი

[illegible] და-გვა[illegible] [illegible]?

—

შენ არ მიტანდი მონდობილს,

მთითხნიდი ტალახ-მურითა!

[illegible]თვალით რაღას ვნახავდი?

ან რას ვისმენდი ყურითა?

—

[illegible] კმარა ასი წლის ძილი,

ყურს [illegible] [illegible] [illegible]!

არ მინდა, რომ მეც ჩამოვრჩე

სხვა ხალხსა და ქვეყანასა!

—

ვიტყვი ძველებურ „მზე-შინას",

შვილებო, მოდით ბანითა,

გინდ აგვიქედონ სარკმელი,

სინათლე მოდის ბანითა.

—

გამოიფშვნიტეთ თვალები,

არ გშვენით ძილი ამიერ;

იმღერეთ ძველი „მზე-შინა"

და თანაც „მრავალ-ჟამიერ".

აკაკი.

1905 წ. ტფილისი,

18 თებერვალს.

საარჩევნო უფლება.

I

იქ, სადაც ხალხ[illegible] სახელმწიფო საქმეების მართვა-გამგეო[illegible] [illegible]აწილეობის მიღებას თხოულობს, უნდა [illegible]კოდეს ყველამ, თუ რა სახით, ან როგორ შეიძლება საუკეთესოდ საარჩევნო უფლების განხორციელება.

სხვა-და-[illegible]კა სახელმწიფოში ერთნაირად მოწყობილი [illegible] არის საარჩევნო საქმე და უნდა ვიცოდეთ [illegible]უოდ, რომელი წესია უფრო სამართლიანი [illegible] [illegible]უოველიც სხვებისთვის.

სახე[illegible] [illegible]მს ხალხისთვის. მთავრობა ხალხისთვის უნდა ზრუნავდეს ყოველთვის. საკონსტიტუციო ქვეყნებში მთავრობა ხალხისაგან არის დაყენებული და ამიტომ ხალხის სურვილის თანახმად მოქმედებს ან უნდა მოქმედებდეს ყოველთვის.

მხოლოდ საშუალო საუკუნოებში კიდევ შეიძლებოდა ლაპარაკი იმაზედ, რომ ხალხი ვალდებულია ყველგან და ყოველთვის გაუწიოს სრული მორჩილება თავის მეფეს, როგორც ღვთისაგან ცხებულს, ღმერთის მოადგილეს დედამიწაზე.

მე XVII-ე საუკუნეში თანდათან შეიცვალა შეხედულება მეფეზე. ფილოსოფიამ გაარკვია ადამიანის უფლება და გამოაცხადა, რომ სახელმწიფო მხოლოდ ხალხის სურვილით არსებობს და ამიტომ სახელმწიფოში ნამდვილ ბატონად უნდა იყოს თვით ხალხი და არა მეფე.

ამნაირი შეხედულება თანდათან ვრცელდებოდა საზოგადოებაში და განხორციელდა დიდ რევოლიუციის დროს საფრანგეთში, სადაც მეფისაგან მოწვეულმა საერო კრებამ ჩამოართვა მეფეს მართვა-გამგეობის უფლება, გადააყენა მეფე სამეფო ტახტიდან და ბოლოს სიკვდილით დასაჯა იგი, როგორც სამშობლოს მოღალატე და მტერი.

ხალხი შეიქმნა ბატონი სახელმწიფოში და ეს პრინციპი თანდათან გავრცელდა მთელ ევროპაში და აქ რუსეთის და ოსმალეთის საზღვარზე გაჩერდა.

მეორე მხრივ ის პრინციპი გადვიდა ამერიკაში იქიდან იაპონიაში და იქაც მიადგა ჩინეთის და რუსეთის სამფლობელოს და გაჩერდა.

რევოლიუციის დროს შემოღებული,—სახელმწიფოში ხალხის გაბატონების პრინციპი,—მოითხოვს, რომ ყველა საზოგადო საქმეების მართვა და გამგეობა ჰქონდეს გადაცემული ხალხს და მისგან არჩეულ პირებს.

წინადაც ხშირად ყოფილა ხოლმე, რომ მეფე იწვევდა სხვა-და-სხვა წოდების წარმომადგენლებს საერო კრებაზედ მოსალაპარაკებლად რამე საჭირო საქმის შესახებ, მაგრამ მაშინ ხალხის მონაწილეობა ამ კრებებში არ იყო სრული, მხოლოდ ზოგიერთ წოდებას ჰქონ[illegible]ა უფლება გაეგზავნა თავისი წარმომადგენ[illegible] კრებაზედ, მხოლოდ თავად-აზნაურობა [illegible] [illegible]დელოება იღებდა ამ კრებებში მონაწილეობას,—დანარჩენი ხალხი რჩებოდა განზე. და რა კი ეს განზე დარჩენილი ნაკლი შეადგენდა სწორედ ხალხის უმეტესობას, ამიტომ ცხადია, რომ ამნაირი წესწყობილება ვერ დააკმაყოფილებდა ამ უმეტესობას და, როგორც უსამართლო რამე, ცხარე წინააღმდეგობას გამოიწვევდა. აი სწორედ ასეთ უკმაყოფილების შედეგი იყო საფრანგეთის დიდი რევოლიუცია. ხალხმა, რომელიც ყველა სახელმწიფო გადასახადს იხდიდა, რომელიც თავისი შრომით ინახავდა მთავრობას, მოითხოვა, რომ სამაგიეროდ მიეცათ მისთვის სხვა წოდების წარმომადგენლებთან ერთად მონაწილეობა საერო კრებაში. საფრანგეთის რევოლიუციის დროს საპოლიტიკო ასპარეზზე გამოვიდა პირველად და გაბატონდა კიდეც „მესამე წოდება", რომელმაც გამოაცხადა, რომ იგი არის მთელი ერის წარმომადგენელი.

საფრანგეთის რევოლიუციის მეთაურნი გულწრფელად ცდილობდნენ შემოეღოთ ისეთი წესწყობილება, რომელიც მისცემდა სახელმწიფო საქმეების მართვა გამგეობის უფლებას ყველა სრულ-წლოვან ადამიანს. მაგრამ ბოლოს საფრანგეთის კონსტიტუციამ მაინც უღალატა რევოლიუციის პრინციპებს და ღარიბებს არავითარი საარჩევნო უფლება არ მისცა.

წინად საარჩევნო უფლების მიღებისათვის თუ იყო საჭირო ამა თუ იმ წოდების წევრობა, ეხლა შეიქმნა საჭირო ქონება, ცენზი.

მართალია ეს მოთხოვნაც არ არის სამართლიანი, მაგრამ რევოლიუციამ იმით მაინც წინ წასდგა დიდი ბიჯი, რომ ყველას მისცა საშუალება მიეღო საარჩევნო უფლება, ვინც მოახერხებდა და შეიძენდა პატარა ქონებას,—წინედ კი საპოლიტიკო უფლება ცველას თანდაყოლილი ჰქონდა დაბადებითვე და ღლეხს არას გზით, არავითარ საშუალებით არ შეეძლო მიეღო ის უფლება, რომელიც ჰქონდა მინიჭებული თავად-აზნაურობას ან სამღვდელოებას.

მე XVIII საუკუნის ბოლოებს ქონებრივი უთანასწორობა ჯერ არ იყო ისეთი თვალსაჩინო, [illegible] შეიქმნა შემდეგში, როდესაც მრეწველობის განვითარებასთან ერთად გაძლიერდა განხეთქილებაც ღარიბებსა და მდიდრებში.

მე-XIX საუკუნეში საპოლიტიკო ასპარეზზე გამოვიდა ახალი ჯგუფი,—„მეოთხე წოდება"—მუშა-ხალხი, რომელიც ქალაქ ადგილებში შეჯგუფული, საერთო მიზნებით შეერთებული თხოულობდა და ცდილობდა სრულ საარჩევნო უფლების მიღებას.

მართლაც, ბევრგან ღარიბებს მხოლოდ სახელით ჰქონდათ მინიჭებული საარჩევნო უფლება,—უფლება ჰქონდათ, მაგრამ ისეთი მცირე, რომ თითქმის სახსენებლადაც არ ღირდა. ბელგიაში, მაგ., შეძლებულ ადამიანს ორი ხმა ეძლევა თვითოს, პრუსიაში რამდენსამე ათას მდიდარს აქვს იმდენივე ხმა, რაიც რავდენსამე ასი-ათას ღარიბს, და ასე სხვაგანაც.

ღარიბი ისეთივე წევრია სახელმწიფოში, როგორც მდიდარი და ამიტომ მონაწილეობაც სახელმწიფო საქმეების მართვა-გამგეობაში მათ თანასწორი უნდა ჰქონდეთ.

რევოლიუციამ თუ მოითხოვა და შემოიღო საყოველთაო საარჩევნო უფლება, ეხლანდელი დემოკრატია თხოულობს უფლებას ყველასათვის თანასწორს.

დემოკრატია აცხადებს, რომ სახელმწიფოს წევრია თვით ადამიანი და არა მისი ქონება და ამიტომ ყოველივე საპოლიტიკო უფლება უნდა ჰქონდეს მინიჭებული ადამიანს, სულ ერთია აქვს რამე ქონება თუ არა.

ასეთი შეხედულობა თანდათან გავრცელდა ევროპასა და ამერიკაში და ეხლა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, შვეიცარიასა, საფრანგეთს, ნორვეგიასა და ისპანიაში საბოლოოდ დამყარდა საყოველთაო და ყველასათვის თანასწორი საარჩევნო უფლება. ასეთისავე პრინციპით ხელმძღვანელობს გერმანიის კონსტიტუციაც. პირიქით, ინგლისს, ავსტრიასა და გერმანიის სხვა-და-სხვა სახელმწიფოში დღემდის საარჩევნო უფლების მისაღებად არის საჭირო ცენზი, თუმცა იქაც გამწვავებული ბრძოლაა ატეხილი იმისთვის, რომ მოსპონ ასეთი წესი და თანასწორი საარჩევნო უფლება მიანიჭონ განურჩევლად ყველას.

მაგრამ თანასწორობისთვის ესეც არ კმარა. საარჩევნო უფლებას მოკლებული რჩება მაინც ხალხის ნახევარი ნაწილი. ქალებს ყველგან აკრძალული აქვს საპოლიტიკო საქმეებში გარევა. ამბობენ, ქალი ოჯახისათვის არის გაჩენილი და რა მისი საქმეა პოლიტიკაო; ამბობენ, ქალი გრძნობებს მისდევსო ყოველთვის და არ შეუძლიან დამშვიდებული მსჯელობა, ქალს არა აქვსო შესაფერი ცოდნა ან გამოცდილება, და სხვა-და-სხვა.

მეორეს მხრივ, ბევრია ქალების მომხრეც და ევროპასა და ამერიკაში თანდათან ძლიერდება ქალის მომხრეთა დასი,—საფიქრებელია, რომ მალე ქალები მიაღწევენ უთუოდ თავიანთ საწადელს და მიიღებენ სახელმწიფო მართვა-გამგეობაში ისეთსავე მონაწილეობას, როგორიც მამაკაცებს უკვე აქვთ მიღებული ამ ჟამად.

ქალებისათვის საარჩევნო უფლების მინიჭება აქვს შეტანილი თავიანთ გეგმაში ყველა დემოკრატიულ ჯგუფებს, სხვათა შორის, სოციალ-დემოკრატებს. ამიტომ თუ სადმე სახელმწიფო წესწყობილების გამოცვლა მოხერხდა,—ქალები, კაცებთან ერთად, ისარგებლებენ ასეთ ცვლილ[illegible] რუსეთში, მაგ., ჟურნალ-გაზეთობაში, ხშირად ლაპარაკი საერობო კრების შესახებ და თითქმის ყველანი თხოულობენ, რომ საარჩევნო უფლება მიენიჭოს ქალებსაც.

სარწმუნოებას ხშირად ჩამოუგდია სიძულვილი და მტრობა იქ, სადაც წინედ სრული ერთობა სუფევდა. სარწმუნოებრივი გადაკიდება საშინელია და ამიტომ სახელმწიფოში, სადაც ყოველ უფლება აქვს ხელში ხალხის უმეტესობას, შეიძლება ამ სიძულვილის გავლენით სხვა სარწმუნოების წარმომადგენელები სრულებით უმწეო დარჩენ და დაიჩაგრონ. ამიტომ იქ, სადაც საკონსტიტუციო წესწყობილება არის დამყარებული, გარკვევით არის ხოლმე გამოცხადებული, რომ სახელმწიფოში საარჩევნო უფლების საქმეში არ უნდა ჰქონდეს სარწმუნოებას არავითარი გავლენა.

სარწმუნოებაზე უფრო ძლიერი გავლენა ხალხის გულზე აქვს ამ ჟამად ეროვნულ სხვა-და-სხვაობას. სარწმუნოებამ ამ უკანასკნელ საუკუნეს განმავლობაში დაჰკარგა უწინდელი ძალა, ურწმუნო ხალხს არ შეუძლია სარწმუნოებას გამოსდევნოს ვინმე,—სამაგიეროდ სწორედ ეხლა, XIX საუკუნეში გაძლიერდა ეროვნული მართულება.

პატარ-პატარა ერებმა ამოიღეს ხმა და [illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

[illegible]**ᲛᲔᲜᲩᲣᲨᲘ.** იესაული კულოვი ღამე სახლში [illegible] უნახავთ. მკვლელი ვერ აღმოუჩენიათ.

[illegible]. ლომჟის გუბერნიაში გამლიერებული [illegible] წესები შემოიღეს.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘ. ნაღმოსანზე 204 მოსამსახურემ მარენმა შერბურგში რკინის ყუთი მოიპარა, რომელშიაც 650 ფრანკი, სამხედრო ქაღალდები და გეგმები ეწყო.—სამრეწველო სინდიკატმა დაურიგა მუშებს 250 საჩუქარი ხანგრძლივი მუშაობისათვის. სხვათა შორის მედალი მიუღია 50 წლის მუშაობისთვის ერთ ქალსაც. პრეზიდენტმა მას საჩუქრად ვაზა უძღვნა.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. როგორც ირკვევა, სწავლის განახლების შემხრე სტუდენტთა რიცხვი თანდათან მატულობს პეტერბურგის უნივერსიტეტში. ამ ჟამად [illegible] შეიტანა განცხადებაა ამნაირი სურვილი.

[illegible]**ᲙᲝᲕᲘ.** გუბერნიის საერობო კრებამ გადასწყვიტა: აირჩეს განსაკუთრებული კომისია, რომელსაც [illegible] იმის გამორკვევა, თუ რა უშლის ერობას [illegible] მოღვაწეობას, უნდა ითხოვონ საგლეხო [illegible] წესდება, გლეხებს ტყეში სესხის მიცემა, ტყეებ[illegible] ექსპლოატაციის შემოღება და მეტადრე [illegible] შესამენად გაადვილებულ წესების შემოღება, რადგანაც უამისოდ გლეხკაცობას გაკოტრება მოელის.

18 თებერვალი.

ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘ, 17 თებ. ხელოსანთა უფროსმა მწუ[illegible] აღნიშნა ხალხისა და ინტელიგენციის შორის არსებული განცალკავება და სთქვა, რომ ასეთი ურთიერთობა მანამდის დარჩება, სანამ ინტელიგენცია ხალხის სულსა და გულს, აზრსა და მიმართულებას არ შეითვისებსო.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ. ბაქოს ამბებმა და საერთოდ კავკასიაში საშიშმა მდგომარეობამ ძლიერ ჩააფიქრა აქაური ვაჭრობა, რომელსაც რუსეთთან აქვს რაიმე საქმე. [illegible] ამხანაგობამ ამის გამო კავკასიაში თა[illegible] ტორები გამოგზავნეს.

[illegible] სასწავლებელში ამ ჟამად ზედამხე[illegible] და მოსწავლეთა მშობლებს შორის [illegible] სწავლა-აღზრდის გაუმჯობესობის შესახებ.

ᲠᲣᲡᲔᲗ-ᲘᲐᲞᲝᲜᲘᲘᲡ ᲝᲛᲘ

დეპეშები

(რუსეთისა და პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოებისაგან).

17 თებერვალი.

ᲢᲝᲙᲘᲝ. 16 თებ. „კოკუმინი"-ს აზრით, რუსეთს აღარც ომის გაგრძელება შეუძლიან და არც ზავის ჩამოგდება. გაზეთი ამბობს, რომ შესაძლებელია უცხო სახელმწიფოები რუსეთის შინაურ საქმეში ჩაერიონო და მაშინ ზავის შესახებ შუამავლობას თვით სახელმწიფოები იკისრებენო. გაზეთს მაგალითებიც მოჰყავს. სამხედრო მოქმედების შეჩერება ომის გათავების ნიშანი [illegible]ნებაო. არც ერთ შემთხვევაში იაპონია კმაყოფილი არ დარჩებაო.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘ, 17 თებ. ამ დღეებში ფრანგულ ენა[illegible] გამოვა კაპიტან კლადოს (პრიბოი) წიგნი რუსეთის ფლოტის შესახებ. ავტორის აზრით, აუ[illegible]სა. კლადო ამბობს,—თუ ომი ჩვენის დამარცხებით გათავდა, რუსეთი უნდა მოემზადოს იაპონიასთან მეორე ომისათვისო.

ᲒᲔᲜᲔᲠᲐᲚ ᲝᲥᲣᲡ ᲑᲐᲜᲐᲙᲘ, 15 თებ. (რეიტერი). იაპონელთა მარცხენა ფრთემ განდევნა რუსთა მოწინავე რაზმები პაცემუნის გზიდან ჩრდილოეთ-დასავლეთისაკენ კალიტამდე, მდ. ლიაოს სამხრეთ-აღმოსავლეთ ნაპირზე. დღე და ღამ ყუმბარების ძლიერი სროლაა რკინის გზიდან დასავლეთით. იაპონელთ შეინარჩუნეს პოზიციები ისე, რომ ბევრი ზარალი არ მოსვლიათ. წუხელის რუსთა [illegible] როტამ იერიში მიიტანა დანტინზე; იერიში[illegible]ვის მოამზადეს არტილერიაც; საათ-ნახევრის [illegible] ბრძოლის შემდეგ რუსები გაიქცნენ და დასტოვეს 60 მოკლული. იაპონელთა ზარალი 50-ზე მეტი არაა. რუსთა პატარ-პატარა რაზმები, რომელთაც მრავალ სხვა-და-სხვა ადგილებზე იერიში მიჰქონდათ, აგრეთვე განდევნილ იქმნენ.

ᲠᲔᲕᲔᲚᲘ, 17 თებ. მოვიდა 30 დაჭრილი ჯარის კაცი და მოთავსებულ იქმნა ადგილობრივ სამხრუნველო კომიტეტის ქსენონში.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ, 17 თებ. ხმა გავრცელდა, რომ შანჰაიში დაბრუნებულ პორტ-არტურელებს არავითარ ყურადღებას არ აქცევენო. ამის თაობაზე ცნობები შეჰკრიბეს და ოფიციალურად აცხადებენ ამ ხმების უსაფუძვლობას. ერთად-ერთი ამნაირი შემთხვევა მოჰხდა მხოლოდ 24 იანვარს. გემი «ტუნგუზი», რომელსაც 700 მგზავრი მოჰყავდა პორტ-არტურიდან, მოვიდა შანჰაიში ვადაზე ადრე და ამიტომ მას ვერ მიეგება მთავარსაკონსულოს ნავი. მგზავრებმა მოასწრეს კერძო ნავებით ნაპირზე გადასვლა და ქალაქში შესვლა, ხოლო შემდეგ მოსძებნეს ყველანი და დააბინავეს მათთვის მომზადებულს სახლებში. საკონსულოსთვის პრეტენზია არ განუცხადებია არავის. რადგანაც ცოტა დრო რჩებოდა და ჩინელთა ახალი წელიც იწყებოდა, იმ ღამეს ყველანი სასურველად ვერ იქმნენ დაბინავებულნი, მაგრამ დილით უკეთეს ბინაზე გადაიყვანეს. უმთავრესი საკონსულო, სამხედრო აგენტები და მაღალ თანამდებობის მოხელენი ზრუნავენ უკეთეს ორგანიზაციისათვის.

ᲜᲘᲣ-ᲩᲣᲐᲜᲘ, 17 თებ. იაპონელთა ცხენოსანმა რაზმმა გაითარეშა სინმინტინზე და დაზვერა იგი; იქ აღმოჩნდა მუკდენისაკენ მიმავალი ვაგონები. მოჰკლეს 1 ყაზახი, ხოლო ორი—გაიქცა. დაზვერის შემდეგ იაპონელნი გამობრუნდნენ პანჩანტუნში, სადაც მოელიან დიდ ბრძოლას. კანპანძისაკენ რკინის გზის გაყოლებაზე, ჩინელთა ტანისამოსში გამოწყობილი აუარებელი იაპონელია. ჩენჩოუს დიდძალი ნუზლ-სანოვაგეა. ქალაქ კანპანძში მშვიდობიანობაა. გზები იაპონელთ უჭირავთ. იუწყებიან, რომ კუროპატკინის ლაშქრის მარცხენა ფრთემ წინ წაიწია 6 მილის მანძილზეო. (რეიტერი).

ᲕᲚᲐᲓᲘᲕᲝᲡᲢᲝᲙᲘ, 17 თებ. ტოკიოდან მოსული ცნობები ვლადივოსტოკისთვის ალყის შემორტყმისა, კრეისერების გამოსვლისა და ნაღმოსნების ყინულში გარიყვის შესახებ—სიცრუეა.

(ღამის დეპეშები იხ. მე-4 გვერდზე).

ᲟᲣᲠᲜᲐᲚ-ᲒᲐᲖᲔᲗᲔᲑᲘᲓᲐᲜ.

ომის ამბები. იაპონელების მარჯვენა ფრთეზე გენ. კუროკის ჯარი თანდათან წინ მიდის ამ მხარეს ბრძოლა უფრო გამწვავებულია, ვიდრე ცენტრში და დასავლეთ ფრთეზე. 15 თებერვალს იაპონელები ხიშტებით შეებნენ რუსებს ძლიერ გამაგრებულ სოფელ უბენპუზასთან და [illegible]

რამდენიმე დღეა, რაც იაპოელები გოუტულინის ქედის აღებას ცდილობენ. 16 თებერვალს იაპონელებმა მიზანს მიაღწიეს: ქედი აიღეს და რუსებს უკან დაახევინეს.

ცენტრში ჯერ-ჯერობით საარტილერიო ბრძოლაა გაჩაღებული. იაპონელებმა რუსების მთავარ პოზიციას პუტილოვისა და ნოვგოროდის გორებს 11 დიუმიანი ზარბაზნები დაუშინეს და, დღეს თუ ხვალ, ქვეითა ჯარით იერიშს მიიტანენ.

დასავლეთ ფრონტზედაც ძლიერი საარტილერიო ბრძოლაა გაჩაღებული. გენ. ოქუს მარცხენა ფრთემ რუსებს მაცემუნის პოზიციები დაატოვებინა და ჩრდილოეთისაკენ დაახევინა. 14 თებერვალს ღამე რუსებმა სოფელ ლანტინზე მიიტანეს იერიში, მაგრამ დიდის ზარალით უკუ ქცეულ იქმნენ.

ზავის პირობები. „რეიტერის სააგენტოს" პეტერბურგელი კორესპონდენტი დეპეშით იუწყება: რუსეთის მთავრობა ზავზე უარს არ ამბობს. დანამდვილებით გავიგე, რომ რუსეთმა ზავიც განიხილა და შემდეგი პირობებიც დასდო: კორეია იაპონიის მფარველობის ქვეშ დარჩება; პორტ-არტური და ლიაოდუნის ნახევარ კუნძული იაპონიას დაეთმობა; ვლადივოსტოკი სანეიტრალო იქნება და ამ ქალაქში თავისუფალ ვაჭრობას ნება ყველა სახელმწიფოს მიეცემა აღმოსავლეთ-ჩინეთის რკინის გზა საერთაშორისო კონტროლის ქვეშ იქნება; მთელი მანჯურია ისევ ჩინეთს დაუბრუნდება.

ზავის ჩამოგდებას მხოლოდ კონტრიბუცია აფერხებს, მაგრამ, იმედია, ბოლოს-და-ბოლოს რუსეთი ამასაც დაუთმობს. თუმცა შესაძლებელია, რომ ზავის ჩამოგდებამდე რუსეთმა ომი მაინც განაგრძოს, მაგრამ მეორე მხრივ ცხადია, რომ შინაურ არეულობის გამო რუსეთს ომის გაგრძელება არას გზით არ შეუძლიან. ზავის საქმე თითქმის გათავებულია, მხოლოდ სამხედრო კონტრიბუცია ჯერ-ჯერობით არ არის ჩამოგდებული. ამრიგად რუსეთს ამჟამად არც ომის გაგრძელება შეუძლიან და არც მისი შეჩერება.

„დეილ მეილს" ტოკიოდან ატყობინებენ: იაპონელები რუსებს მხოლოდ შემდეგის პირობებით შეურიგდებიან: მანჯურია ჩინეთს უნდა დაუბრუნდეს, მხოლოდ იმ პირობით კი რომ ჩინეთმა მანჯურიაში მართვა-გამგეობა კარგად უნდა მოაწყოს და ამ ქვეყანაში ყველას ვაჭრობის ნება უნდა მისცეს. პორტ-არტურში ყოველთვის იაპონიის მეციხოვნე ჯარი უნდა იდგეს; კორეია იაპონიის მფარველობის ქვეშ იქნება; რუსეთის სამხედრო გემები, რომელნიც ამ ჟამად იარაღ აყრილნი არიან და სანეიტრალო ნავთსადგურებში დგანან, იაპონიას უნდა გადაეცეს. რუსეთმა იაპონიას ომის ხარჯი უნდა უზღოს; სანამ რუსეთი ამ ხარჯს გადაიხდიდეს, ვლადივოსტოკი იაპონიის ხელში იქნება და—რუსეთმა იაპონიას სახალინი უნდა დაუთმოს. (ნ. ვ).

გენ. კუროპატკინი და მისი თანაშემწენი. „ბერლინერ ტაგებლატ"-ის სამხედრო მიმომხილველი, პოლკოვნიკი გედკე სწერს, რუსეთის ჯარში დიდი არეულ-დარეულობა, უთავბოლობა და თავგასულობააო. კუროპატკინის თანაშემწე გენერლები კუროპატკინს უსაყვედურებენ და ამტყუნებენ, ჩვენი დამარცხება სულ თქვენი ბრალიაო, კუროპატკინი-კი თავის დამარცხებას სულ მთლად ამ გენერლებს ახვევს თავზე. კუროპატკინი რუსეთის ჯარის დამარცხებას ჯერ გენ. ზასულიჩს, შტაკელბერგს, ზარუბაევსა და ორლოვს აბრალებდა, ეხლა კი გრიპენბერგს აბრა[illegible] ლინევიჩი დაინდო და თავის დამარცხება იმასაც დააბრალა. კუროპატკინი ლინევიჩს უსაყვედურებს, ინიციატივა და თვითმოქმედება გაკლიათო, გრიპენბერგს კი—გადამეტებული და წრეს გადასული ინიციატივა გაქვთო. ამ უთავბოლობისა და არეულ-დარეულობის გამო შესაძლებელია, რომ რუსეთის მთავრობამ თავის ჯარს სარდლები გამოუცვალოს. ეხლა რუსეთის ჯარი ისეთ გაჭირვებულ მდგომარეობაშია, რომ საქმის გასწორება და წეს-რიგის აღდგენა მხოლოდ ძლიერ ენერგიულსა და მტკიცე ხასიათის სარდალს შეუძლიან; მაგრამ საქმეც სწორედ ის არის, რომ რუსეთს ამგვარი სარდალი არა ჰყავს და არც შეიძლება ჰყავდეს, რადგან ბიუროკრატიას ამისთანა სარდლის შექმნა არ შეუძლიან (რ.).

გენ. გრიპენბერგი. „ეკო დე პარი"-ს პეტერბურგელი კორესპონდენტი იუწყება: ნამდვილად გავიგე, რომ გენ. გრიპენბერგისა და კუროპატკინის შუღლი ამნაირად მოხდა: იანვრის დამდეგს გენერალმა კუროპატკინმა სამხედრო კრება მოახდინა. კრებამ დაადგინა, წინ უნდა გავილაშქროთ, იაპონელებზე იერიში მივიტანოთ და სამხრეთისაკენ დავახევინოთო. გენ. გრიპენბერგს მიანდვეს, იაპონელებს მარცხნივ მოუარეთ და უკან დაახევინეთ, მხოლოდ გაფრთხილდით, რომ ძალიან შორს არ წახვიდეთ და მახეში არ გაებათო. გრიპენბერგი დაიძრა. იაპონელებმა განგებ ჯერ დიდი წინააღმდეგობა არ გაუწიეს, უკან დაიხიეს და გრიპენბერგი გაიტყუეს; მერე უცებ შედგნენ, რუსებზე თვითონ მიიტანეს იერიში, გრიპენბერგის ჯარი შუაზე გასწყვიტეს და ძალზე დაამარცხეს. მეორე დღეს გრიპენბერგმა კუროპატკინს თხოვნა მიართვა, დამითხოვეთო და რუსეთში ისე წამოვიდა, რომ კუროპატკინი არც-კი უნახავს. (რ. ვ.).

გერმანიის იმპერატორის პოლიტიკა. ინგლისური გაზეთები სწერენ: ეხლანდელ ომში გერმანიის იმპერატორს დიდი ბრალი უდევს. ომის დასაწყისს იმპერატორი რუსეთის მთავრობას დაჟინებით უმტკიცებდა, ნუ გეშინიანთ, იაპონიის ნურაფერს ნუ დაუთმობთ და დარწმუნებულნი იყავით, რომ იაპონია, დღეს თუ ხვალ. გაჩუმდება და დაგმორჩილდებათო. მაგრამ საქმე სულ სხვანაირად დატრიალდა: იაპონიას მოთმინება გამოელია, რუსეთს ომი აუტეხა და ცუდი დღეც დააყენა. რუსეთი ომში ჩაება, მთელი თავის ყურადღება ომს მიაქცია და ევროპის პოლიტიკურ ცხოვრებაში გავლენა დაჰკარგა. გერმანიასაც ეს უნდოდა და ევროპის პოლიტიკურ კონცერტში შესამჩნევი ადგილი დაიჭირა. ეხლაც კი, როცა რუსეთი უფსკრულის ნაპირზე დგას, გერმანიის იმპერატორი რუსეთის მთავრობას დაჟინებით უმტკიცებს და არწმუნებს, რომ რუსეთში რეფორმების შემოღება რუსეთს დაღუპავს და ამიტომ რეფორმების მომხრეთ არაფერიც არ უნდა დაუთმოთო. (რ.).

რუსეთის ფლოტი და ბიუროკრატია. წარსულ წელს, ოქტომბრის დამდეგს, რუსეთი მესამე ესკადრის დამზადებას შეუდგა და მხოლოდ ოთხი თვის შემდეგ დაამზადა. ამ ესკადრას შეადგენს 5 ისეთი გემი, რომელიც 10 და 20 წელიწადია ზღვაში დადიან და, მაშასადამე, საბრძოლველად ყოველ წუთს მზად უნდა ყოფილიყვნენ. ორიოდე კვირის წინად აღლუმის დროს ინგლისის სარეზერვო ესკადრამ მოულოდნელად ბრძანება მიიღო, ომი დაიწყო და ზღვაში გადიო. ოთხი საათის შემდეგ საბრძოლველად მომზადებული ინგლისის ესკადრა ზღვაში გავიდა. რუსეთის ეს[illegible]ში მშვიდობიანობის დროს სარეზერვო ფლოტი ოთხი საათის შემდეგ გავიდა ზღვაში, რუსეთის ესკადრა კი ომიანობის დროს—ოთხი თვის შემდეგ. მერე როდის! ომის დროს! იმ ომის დროს, როცა სახელმწიფოს მთელი ფლოტი ყოველ წუთს მზად უნდა იყოს და ბრძანებას მიიღებს თუ არა, მაშინვე ზღვაში უნდა გავიდეს. აქამდის ოფიციალურად აცხადებდნენ, ომი იმიტომ წავაგეთ, რომ მომზადებული არ ვიყავითო. ეხლა? ომის შემდეგ ერთი წელიწადი გავიდა და ფლოტის მომზადებას ოთხი საათის მაგივრად ოთხ თვესა და ერთ წელიწადს ანდომებენ! ფლოტს ერთად-ერთი დანიშნულება აქვს: საბრძოლველად ყოველ წუთს მზად უნდა იყვეს. რუსეთმა კი ოციოდე წლის განმავლობაში ფლოტზე ორი ათასი მილიონი მანათი დახარჯა და ფლოტის მომზადებას მაინც ერთი წელიწადი უნდა.

ბიოროკრატიისაგან ესეც საკვირველია. (რ. ვ.).

იაპონელი აფიცრები. ერთი იაპონური გაზეთი იაპონელ აფიცრების შესახებ სწერს: ბრძოლის ველზე ნათლად დამტკიცდა, რომ იაპონიისა და რუსეთის აფიცრების შორის ძლიერ დიდი განსხვავებაა. რუსეთის აფიცრები კაბინეთში, თეატრსა და რესტორანებში არიან აღზრდილნი. რუსი აფიცრები მთელ თავის სიცოცხლესა და ძალღონეს მხოლოდ გარეგნობას, მუნდირსა და ქალებს ანდომებენ და თავს კი... უფრთხილდებიან. ჩვენის აზრით ყველაზე კარგი აფიცრები ჯერ გერმანიასა ჰყავს და მერე იაპონიას. მაგრამ ჩვენი აფიცერი გერმანიის აფიცერს ბევრ რამეში სჯობნის. იაპონელი აფიცერი ღარიბია, სხვასთან შედარებით არავითარი უპირატესობა არა აქვს და ისიც ისეთივე მოქალაქეა, როგორც ყველა იაპონელი. აი, სწორედ ეს თანასწორობა შეადგენს ჩვენი აფიცრის ძალას და სანამ ეს თანასწორობა არსებობს, მანამდე ჩვენი ჯარი ყოველთვის გამარჯვებული დარჩება. ევროპიელი აფიცერი განცხრომით ცხოვრობს და დიდი საქმეც არ აწევს კისერზე; იაპონელი აფიცერი კი მშვიდობიანობის დროსაც მუშაა, და სწორედ ამიტომაა, რომ ჩვენს აფიცერს ევროპიელზე მეტი ზნეობრივი გამბედაობა და მოქალაქობრივი გრძნობა აქვს. მშვიდობიანობის დროს იაპონელი აფიცერი უარ-ჰყოფს ყოველსავე უპირატესობას, ლამაზ მუნდირსა და დიდ ჯამაგირსაც. ჩვენი აფიცერი ევროპიელ ფელდფებელის საქმესაც ხშირადასრულებს; იგი თითქმის მეგობარია ჯარის კაცისა; იგი მხოლოდ ომის დროს არის აფიცერი, მშვიდობიანობის დროს კი მოქალაქეა. განა ამის შემდეგ საკვირველია, რომ მოქალაქე იაპონელი აფიცერი რუსეთის ტიკინა აფიცერს სჯობდეს? (რ.).

ᲓᲔᲞᲔᲨᲐ

(საკუთარის კორესპონდენტისაგან).

ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘ, 18 **თებერვალი. სოფ. ქვიტირში დაასაფლავეს მეწულე ხაბურზანია, რომელიც** 14 **თებერვალს მოჰკლეს. გასვენებაზე ქუთაისიდან სოფლამდის კუბოს გაჰყვა** 13 **ათასზე მეტი ადამიანი. კუბოს დაადვეს რამოდენიმე გვირგვინი სხვა და სხვა საგულისხმო წარწერით. ეკკლესიის გალავანში წარმოთქმულ იქმნა რამოდენიმე თანაგრძნობის სიტყვა. საღამოს ყველა მშვიდობიანად დაბრუნდა ქუთაისში.**

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

✦ ორის თვის წინად **ქართული დრამატიული საზოგადოების გამგეობამ სთხოვა სუმბათაშვილს, რომ პიესა დაეწერა** იმ იუბილეისათვის, რომელიც მომავალ შემოდგომაზე უნდა იქმნეს გამართული საზოგადოების არსებობიდან 25 წლის შესრულების გამო. როგორც დანამდვილებით გავიგეთ, ბ-ნ სუმბათაშვილს ამ ჟამად უარი განუცხადებია პიესის დაწერაზე იმ მიზეზით, რომ შეკვეთილ პიესის დაწერა ჩემთვის ძალიან სამძიმო საქმეაო. მოკლე ხანში გამგეობა გამოაცხადებს კონკურს პიესებისას. არჩეულ იქნება ორი პიესა. საუკეთესოს მათგანს პრემიად მიეცემა 300 მ., მეორეს-კი 200 მ.

✦ **საქარხნო ინსპექტორი** ტფილისის გუბერნიისა ამჟამად აგროვებს სხვა-და-სხვა მასალას კერძო სახელოსნოებში **მუშების შესახებ.** ინს[illegible]

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

სიმღერა.

[illegible]რომ დავილალე,—მეძინა
[illegible] შენ კი მკვდარი გეგონე;
[illegible] თუ არ ძილით, სხვით რითი
[illegible]ა მეკრიბა ძალ-ღონე?

—

[illegible]ენ არ მიტანდი მონდობილს,
[illegible] ხნიდი ტალახ-მურითა!
[illegible] ვალით რაღას ვნახავდი?
[illegible]ს ვისმენდი ყურითა?

—

[illegible]კმარა ასი წლის ძილი,
[illegible] ხლარ ვუგდებ ნანასა!
[illegible]და, რომ მეც ჩამოვრჩე
[illegible] ლხსა და ქვეყანასა!

—

[illegible] ვი ძველებურ „მზე-შინას",
[illegible], მოდით ბანითა,
[illegible] ვიჭედონ სარკმელი,
[illegible] მოდის ბანითა.

—

[illegible] უშვენიტეთ თვალები,
[illegible] ით ძილი ამირ;
[illegible] ძველი „მზე-შინა"
[illegible] „მრავალ-ჟამიერ".

აკაკი.

[illegible] ფილისი,

[illegible] უფლება.

[illegible] მეების მარ[illegible] თხოუ[illegible] სახით, [illegible] არჩევნო [illegible]

ხალხისთვის უნდა ზრუნავდეს ყოველთვის. საკონსტიტუციო ქვეყნებში მთავრობა ხალხისაგან არის დაყენებული და ამიტომ ხალხის სურვილის თანახმად მოქმედებს ან უნდა მოქმედებდეს ყოველთვის.

მხოლოდ საშუალო საუკუნოებში კიდევ შეიძლებოდა ლაპარაკი იმაზედ, რომ ხალხი ვალდებულია ყველგან და ყოველთვის გაუწიოს სრული მორჩილება თავის მეფეს, როგორც ღვთისაგან ცხებულს, ღმერთის მოადგილეს დედამიწაზე.

მე XVIII საუკუნეში თანდათან შეიცვალა შეხედულება მეფეზე. ფილოსოფიამ გაარკვია ადამიანის უფლება და გამოაცხადა, რომ სახელმწიფო მხოლოდ ხალხის სურვილით არსებობს და ამიტომ სახელმწიფოში ნამდვილ ბატონად უნდა იყოს თვით ხალხი და არა მეფე.

ამნაირი შეხედულება თანდათან ვრცელდებოდა საზოგადოებაში და განხორციელდა დიდ რევოლიუციის დროს საფრანგეთში, სადაც მეფისაგან მოწვეულმა საერო კრებამ ჩამოართვა მეფეს მართვა-გამგეობის უფლება, გადააყენა მეფე სამეფო ტახტიდან და ბოლოს სიკვდილით დასაჯა იგი, როგორც სამშობლოს მოღალატე და მტერი.

ხალხი შეიქმნა ბატონი სახელმწიფოში და ეს პრინციპი თანდათან გავრცელდა მთელ ევროპაში და აქ რუსეთის და ოსმალეთის საზღვარზე გაჩერდა.

მეორე მხრივ ის პრინციპი გადავიდა ამერიკაში იქიდან იაპონიაში და იქაც მიადგა ჩინეთის და რუსეთის სამფლობელოს და გაჩერდა.

რევოლიუციის დროს შემოღებული,—სახელმწიფოში ხალხის გაბატონების პრინციპი,—მოითხოვს, რომ ყველა საზოგადო საქმეების მართვა და გამგეობა ჰქონდეს გადაცემული ხალხს და მისგან არჩეულ პირებს.

წინადაც ხშირად ყოფილა ხოლმე, რომ მეფე იწვევდა სხვა-და-სხვა წოდების წარმომადგენლებს საერო კრებაზედ მოსალაპარაკებლად რამე ს[illegible] რო საქმის შესახებ, მაგრამ მაშინ [illegible] და ამ კრებებში მონაწილეობას,—დანარჩენი ხალხი რჩებოდა განზე. და რა კი ეს განზე დარჩენილი ნაკლი შეადგენდა სწორედ ხალხის უმეტესობას, ამიტომ ცხადია, რომ ამნაირი წესწყობილება ვერ დააკმაყოფილებდა ამ უმეტესობას და, როგორც უსამართლო რამე, ცხარე წინააღმდეგობას გამოიწვევდა. აი სწორედ ასეთ უკმაყოფილების შედეგი იყო საფრანგეთის დიდი რევოლიუცია. ხალხმა, რომელიც ყველა სახელმწიფო გადასახადს იხდიდა, რომელიც თავისი შრომით ინახავდა მთავრობას, მოითხოვა, რომ სამაგიეროდ მიეცათ მისთვის სხვა წოდების წარმომადგენლებთან ერთად მონაწილეობა საერო კრებაში. საფრანგეთის რევოლიუციის დროს საპოლიტიკო ასპარეზზე გამოვიდა პირველად და გაბატონდა კიდეც „მესამე წოდება", რომელმაც გამოაცხადა, რომ იგი არის მთელი ერის წარმომადგენელი.

საფრანგეთის რევოლიუციის მეთაურნი გულწრფელად ცდილობდნენ შემოეღოთ ისეთი წესწყობილება, რომელიც მისცემდა სახელმწიფო საქმეების მართვა გამგეობის უფლებას ყველა სრულ-წლოვან ადამიანს. მაგრამ ბოლოს საფრანგეთის კონსტიტუციამ მაინც უღალატა რევოლიუციის პრინციპებს და ღარიბებს არავითარი საარჩევნო უფლება არ მისცა.

წინად საარჩევნო უფლების მიღებისათვის თუ იყო საჭირო ამა თუ იმ წოდების წევრობა, ეხლა შეიქმნა საჭირო ქონება, ცენზი.

მართალია ეს მოთხოვნაც არ არის სამართლიანი, მაგრამ რევოლიუციამ იმით მაინც წინ წასდგა დიდი ბიჯი, რომ ყველას მისცა საშუალება მიეღო საარჩევნო უფლება, ვინც მოახერხებდა და შეიძენდა პატარა ქონებას,—წინედ კი საპოლიტიკო უფლება ყველას თანდაყოლილი ჰქონდა დაბადებითვე და გლეხს არას გზით, არავითარ საშუალებით არ შეეძლო მიეღო ის უფლება, რომელიც ჰქონდა მინიჭებული თავად-აზნა[illegible]ან სამღვდელო[illegible]ას.

[illegible]

მე-XIX საუკუნეში საპოლიტიკო ასპარეზზე გამოვიდა ახალი ჯგუფი,—„მეოთხე წოდება"—მუშა-ხალხი, რომელიც ქალაქ ადგილებში შეჯგუფული, საერთო მიზნებით შეერთებული თხოულობდა და ცდილობდა სრულ საარჩევნო უფლების მიღებას.

მართლაც, ბევრგან ღარიბებს მხოლოდ სახელით ჰქონდათ მინიჭებული საარჩევნო უფლება,—უფლება ჰქონდათ, მაგრამ ისეთი მცირე, რომ თითქმის სახსენებლადაც არ ღირდა. ბელგიაში, მაგ., შეძლებულ ადამიანს ორი ხმა ეძლევა თვითოს, პრუსიაში რამდენსამე ათას მდიდარს აქვს იმდენივე ხმა, რაიც რავდენსამე ასი-ათას ღარიბს, და ასე სხვაგანაც.

ღარიბი ისეთივე წევრია სახელმწიფოში, როგორც მდიდარი და ამიტომ მონაწილეობაც სახელმწიფო საქმეების მართვა-გამგეობაში მათ თანასწორი უნდა ჰქონდეთ.

რევოლუციამ თუ მოითხოვა და შემოიღო საყოველთაო საარჩევნო უფლება, ეხლანდელი დემოკრატია თხოულობს უფლებას ყველასათვის თანასწორს.

დემოკრატია აცხადებს, რომ სახელმწიფოს წევრია თვით ადამიანი და არა მისი ქონება და ამიტომ ყოველივე საპოლიტიკო უფლება უნდა ჰქონდეს მინიჭებული ადამიანს, სულ ერთია აქვს რამე ქონება თუ არა.

ასეთი შეხედულობა თანდათან გავრცელდა ევროპასა და ამერიკაში და ეხლა ამერიკის შეერთებულ შტატებში, შვეიცარიასა, საფრანგეთს, ნორვეგიაას და ისპანიაში საბოლოოდ დამყარდა საყოველთაო და ყველასათვის თანასწორი საარჩევნო უფლება. ასეთისავე პრინციპით ხელმძღვანელობს გერმანიის კონსტიტუციაც. პირიქით, ინგლისს, ავსტრიასა და გერმანიის სხვა-და-სხვა სახელმწიფოში დღემდის საარჩევნო უფლების მისაღებად არის საჭირო ცენზი, თუმცა იქაც გამწვავებული ბრძოლაა ატეხილი იმისთვის, რომ მოსპონ ასეთი წესი და თანასწორი საარჩევნო უფლება მიანიჭონ განურჩევლად ყველას.

მაგრამ თანასწორობისთვის ესეც არ კმარა. სა[illegible]

[illegible] ამბობენ, ქალი ოჯახისათვის არის გაჩენილი და რა მისი საქმეა პოლიტიკაო; ამბობენ, ქალი გრძნობებს მისდევსო ყოველთვის და არ შეუძლიან დამშვიდებული მსჯელობა, ქალს არა აქვსო შესაფერი ცოდნა ან გამოცდილება, და სხვა-და-სხვა.

მეორეს მხრივ, ბევრია ქალების მომხრეც და ევროპასა და ამერიკაში თანდათან ძლიერდება ქალის მომხრეთა დასი,—საფიქრებელია, რომ მალე ქალები მიაღწევენ უთუოდ თავიანთ საწადელს და მიიღებენ სახელმწიფო მართვა-გამგეობაში ისეთსავე მონაწილეობას, როგორიც მამაკაცებს უკვე აქვთ მიღებული ამ ჟამად.

ქალებისათვის საარჩევნო უფლების მინიჭება აქვს შეტანილი თავიანთ გეგმაში ყველა დემოკრატიულ ჯგუფებს, სხვათა შორის, სოციალ-დემოკრატებს. ამიტომ თუ სადმე სახელმწიფო წესწყობილების გამოცვლა მოხერხდა,—ქალები, კაცებთან ერთად, ისარგებლებენ ასეთ ცვლილებით. რუსეთში, მაგ., ჟურნალ-გაზეთობაში, ხშირია ლაპარაკი საერობო კრების შესახებ და თითქმის ყველანი თხოულობენ, რომ საარჩევნო უფლება მიენიჭოს ქალებსაც.

სარწმუნოებას ხშირად ჩამოუგდია სიძულვილი და მტრობა იქ, სადაც წინედ სრული ერთობა სუფევდა. სარწმუნოებრივი გადაკიდება საშინელია და ამიტომ სახელმწიფოში, სადაც ყოველი უფლება აქვს ხელში ხალხის უმეტესობას, შეიძლება ამ სიძულვილის გავლენით სხვა სარწმუნოების წარმომადგენლები სრულებით უმწეოდ დარჩნენ და დაიჩაგრონ. ამიტომ იქ, სადაც საკონსტიტუციო წესწყობილება არის დამყარებული, გარკვევით არის ხოლმე გამოცხადებული, რომ სახელწიფოში საარჩევნო უფლების საქმეში არ უნდა ჰქონდეს სარწმუნოებას არავითარი გავლენა.

სარწმუნოებაზე უფრო ძლიერი გავლენა ხალხის გულზე აქვს ამ ჟამად ეროვნულ სხვა-და-სხვაობას. სარწმუნოებამ ამ უკანასკნელ საუკ[illegible] განმავლობაში დაჰკარგა უწინდელი ძალა, [illegible] წმუნო ხალხს არ შეუძლია სარწმუნოების [illegible] ხსაჟუნს ვინმე,—სამაგიეროდ სწორედ [illegible]

[illegible]

ქტორს უნდა გამოიკვლიოს, რამდენ საათს მუშაობს სახელოსნოებში შეგირდი, რამდენი საათი ეძლევა დასასვენებლად, რამდენს ხანს რჩება სახელოსნოში შეგირდად და სხვა.

✦ **ტფილისის ნოქართა საზოგადოების გამგეობამ** აღძრა შუამდგომლობა ფინანსთა სამინისტროს წინაშე, რომ ხსენებულ საზოგადოებას მიეცეს ნება, დააარსოს ტფილისში **სავაჭრო კურსები**. სამინისტროს მოუთხოვნია ნოქართა საზოგადოების თავმჯდომარესაგან დაწვრილებითი პროგრამა კურსებისა და შეჰკითხვია, რადგან ტფილისში არსებობს უკვე ერთი სავაჭრო სასწავლებელი, ერთი-ერთმანერთის ინტერესებს ხომ არ ავნებსო და რა თანხა აქვს ნოქართა საზოგადოებას, რომ თავის განძრახვა სისრულეში მოიყვანოსო.

✦ **ქალაქის ტანისამოსის მკერავთა ამქრის** უსტაბაშმა ბ-მა მელენჩუკმა მიაქცია ყურადღება იმ გარემოებას, რომ სამკერვალოებში ბევრი მცირე-წლოვანი შეგირდია, ქალი და ვაჟი, რომლებმაც წერა-კითხვა არ იციან, და სთხოვა მკერავთა ამქარს, ამ გარემოებას ყურადღება მიაქციეთო. ამასთან ურჩია დააარსონ საკვირაო სკოლა. ტანისამოსის მკერავ ქალებმა ამ საგნის განსახორციელებლად გადასდეს ამქრის ფულიდან 250 მან. და დაავალეს ბ-ნ მელენჩუკს, იშუამდგომლოს გუბერნატორთან საკვირაო სკოლის ნებართვის გამო. გუბერნატორმა უარი განაცხადა ამ საგანზე, რადგან საკვირაო სკოლის დაარსება შეუძლიათ მხოლოდ მთლად ტფილისის ხელოსნებს.

✦ **სავაჭრო დეპეშათა სააგენტო** სთხოვს კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებას, შეატყობინოს მემამულეებს, რომ სააგენტო შეღავათიან პირობებით აცნობებს ყოველნაირ ცნობებს სხვა-და სხვა დიდ ქალაქებში არსებულ ფირმების შესახებ, დეპეშების ფასი შეიძლება ნაწილ-ნაწილად შემოიტანონ.

✦ გუშინ ტფილისის ქალაქის თავმა მიიღო თ. **სვიატოპოლკ-მირსკისაგან** შემდეგი **დეპეშა**: „[ტფი]ლისის ხმოსანთა საერთო სალამმა მეტად მასიამოვნა. გთხოვთ გადასცეთ ბბ. ხმოსნებს ჩემი უგულითადესი მადლობა“.

✦ ქალაქის გამგეობას გადუწყვეტია დააარსოს **საქონლის მხოცავთა არტელი** საყასპოებში. ამნაირივე არტელები არსებობს თურმე პეტერბურგს, მოსკოვსა და ვარშავაში.

✦ ქალაქის გამგეობამ ნება დართო დ. სკლიაპენკოს ქალაქის ქუჩებში, დანიშნულ ადგილებზედ **„ვაშინგტონის“ სისტემის ფარნების მოწყობა-გამართვისა**.

✦ დღეს საღამოზე თავ. მიქელაძის თავმჯდომარეობით დანიშნულია **სამოსწავლო კომისიის სხდომა**, რომელმაც უნდა განიხილოს სამოსწავლო შენობების გეგმა და სხვა მიმდინარე საქმეები.

✦ გუშინ **ქალაქის მოურავი** ქალაქის საგარაკო ადგილების ზედამხედველთან ერთად წავიდა **ავლაბრის საგარაკო ადგილების დასათვალიერებლად**, რომელიც უნდა მიეცეს მე-16 მინგრელსკის პოლკს სროლის ვარჯიშობისათვის.

✦ **ტფილისის სავაჭრო სკოლის** სამზრუნველო საბჭოს გარდაუწყვეტია, ხსენებულ სკოლას **საკუთარი შენობა** აუშენოს. ამ მიზნით მას აურჩევია კომისია ლ. ფ. ტიგრანოვის თავმჯდომარებით და დაუვალებია, დაათვალიეროს ქალაქში თავისუფალი ადგილები და შეევაჭროს მიწის პატრონებს.

✦ ქალაქის მოურავმა ა. ვერმიშევმა და კავკასიის შეიხ-ულ-ისლამმა ახუნდ-ზადემ **ასხაბადიდან** მიიღეს შემდეგი **დეპეშა**: „ბაქოში მომხდარ ამბებით აღშფოთებულნი მაჰმადიანის და სომხის საზოგადოება შეიყარა მეჩეთში სამღვდელოების მეთაურობით. რამდენიმე გრძნობიერ სიტყვის შემდეგ, ორივე მხარემ გაუწოდა ხელი ერთმანერთს და აღუთქვა ძმური სიყვარული და მეგობრობა“. მოწერილი აქვთ ხელი ასხაბადის მაჰმადიანის და სომხის საზოგადოებების წარმომადგენლებს.

✦ გუშინ ბაქოში უნდა მომხდარიყო **პირველი კრება**, გენ.-ადიუტ. თავ. ი. გ. ამილახვარის თავმჯდომარეობით, ქალაქის გამგეობისა, სავაჭრო ფირმებისა, პრესსის წარმომადგენლებისა და საპატიო მოქალაქეთა წარმომადგენლებისა **ბაქოში მომხდარ ამბების ნამდვილ მიზეზების გამოსარკვევად**.

✦ ბაქოს პოლიცმეისტერი კაპიტ. **დემინსკი სამსახურიდან დაითხოვეს**. მისს ადგილზე დროებით დანიშნეს პოდპოლკოვნიკი შუბინსკი.

✦ **სოფელ ალიდან** (გორის მაზრა) დიდძალი კირი გადის კავკასიის სხვადასხვა ადგილებში ალიდან რკინის გზის სადგურ გომამდე ურმებით ჩააქვთ კირი გლეხებს და დღემდე ფუთზე $2\frac{1}{2}$ კ. იღებდნენ. ამჟამად გლეხებს **შეუჩერებიათ კირის ზიდვა** და ერთი-ორად მოუთხოვნიათ ქირის მომატება. ჩარჩებს, რომელთა ხელში არის მთელი წარმოება კირისა, განუზრახავთ გლეხნი დააკმაყოფილონ.

ამავე სოფლის მცხოვრებთ პური შემოაკლდათ და ჩქარა **მოსალოდნელია შიმშილი**. გლეხებს ერთად მოუყრიათ თავი და გადაუწყვეტიათ, მიმართონ მდიდარ მემამულეებსა, რომ პური ასესხონ გლეხებს რამოდენსამე წლით უსარგებლოდ. თითოეულ კაცზე შეუწერიათ ოციდან ოთხმოც კოდამდე. მემამულეთა უმეტესობას და მღვდლებს თანაგრძნობით მიუღიათ ასეთი გადაწყვეტილება.

✦ 17 თებერვალს თელავის მცხოვრებმა ბალდასარ ჰკვიანოვმა, რომელსაც ღვინის დუქანი აქვს რიყის ქუჩაზე ჯაბაშვილის სახლში, პოლიციაში განაცხადა, რომ მისმა თანა-მოსამსახურემ ზაქარა ოქროპირაშვილმა მოჰპარა მას 120 მან. ღირებული ორი ვერცხლის ქამარი.

სადღეისო

ფიქრები სოფლის მასწავლებლისა.

დადგა 1905 წელი, ახალი წელი. კვირა დღეა, თებერვლის ცამეტი რიცხვი. ოთახში ბუხრის მახლობლად ფანჯარასთან მაგიდას ვარ მიმჯდარი და „ივერია-ცნობის ფურცელ-Кавказскій Листок“-ს ვათვალიერებ, იქნებ ამ 1905 წელმა რაიმე სამხიარულო მოგვიტანოს სახალხო სკოლათა მასწავლებლებს და ცოტა გავმხნევდეთ. ბევრი ამბები მოიტანა გაზეთებმა ორი კვირის გაჩუმების შემდეგ, ზოგი სამწუხარო და ზოგი სამხიარულო. ყველგან მოძრაობა, გამოფხიზლებაა, გაზაფხულის სუნი ყველას უგრძვნია, ემზადებიან საერთო შრომისთვის, რათა გაიუმჯობესონ თვისი მდგომარეობა. სასტუმროს მსახურნიც და სადგურზე ბარგის გადამზიდველნიც ჩაფიქრებულან თვიანთ ბედზე და რაღასაც ცდილობენ. სოფლის მასწავლებელთ კი ჯერ ისევ სძინავთ, მათი ჰაჰანება არ ისმის; მათ შესახებ არავინ ხმას არ იღებს, ყველა სდუმს: მასწავლებელნი, მათი უფროსები, პრესსა და კუჭ-გამაძღარი ინტელიგენციაც. არ ახსოვს არავის ეს ბედკრული ხალხი.

ბოლოს შევხვდი „ცნობის ფურცლის“ 2726 და 2729 ნომრებში შემდეგს: „ნიჟნი-ნოვგოროდში წასულის წლის 29 დეკემბერს კლუბის სადგომში შეიკრიბა მასწავლებელთა დამხმარე საზოგადოება. ჯერი მივიდა რეფერატის წაკითხვაზე შესახებ სოფლის მასწავლებლის მდგომარეობისა, მაგრამ უცებ რეფერატი შესწყდა და ადმინისტრაცია თხოულობს დებატების შეწყვეტას. სამ იანვარს კალუგაში შესდგა სახალხო სკოლის მოსწავლეთა საზოგადოების კრება. კრებას დიდძალი ხალხი დაესწრო. საზოგადოებამ მოისმინა საინტერესო მოხსენებანი მასწავლებლის მატერიალურ და უფლებრივ მდგომარეობაზე და მიიღო რეზოლიუცია, რომ აუცილებელია საერთო ხასიათის რეფორმა. რეზოლიუცია დეპეშით გაეგზავნა შინაგან საქმეთა მინისტრს.“

ეს სასიამოვნო სტრიქონები ლურჯი ფანქრით გავხაზე ქვეშ და წავუკითხე ამხანაგებსაც. ცოტა არ იყოს, მიამა, მაგრამ ნიჟნი-ნოვგოროდის კრებაზე რეფერატი რომ შეუწყვეტია პოლიციას, ამ გარემოებამ კი მეტად ამაშფოთა. ნუ თუ ადამიანმა თავისი გაჭირვება და ავ-კარგი ვერ უნდა გამჟღავნოს! თავისი შევიწროებულ გარემოების შესახებ ხმა ვერ უნდა ამოიღოს!...

მოვშორდი მაგიდას და პატარა სკამზე დავჯექი ბუხრის პირად ცეცხლთან და მწარე ფიქრებში გავერთე: ნეტავ, ჩვენზე უკან ჩამორჩენილნი თუ კიდევ არიან სადმე რომელიმე დაწესებულებაში! თავიდან დაწყებული ბოლომდე სანახევროდ მშიერნი სანამდის უნდა ვიქმნეთ? როგორ უნდა შევინახოთ თავი და ცოლშვილი 70—80 კაპიკით დღეში. ...ვისადილოთ, ჩავიცვათ, ექიმი მოვიწვიოთ, წამალი ვიყიდოთ, ჟურნალ-გაზეთები გამოვიწეროთ, თუ ვიმგზავროთ საჭიროების დროს! რომელს ეყოს, რომელი დააკმაყოფილოს?!.. და ეს მცირედიც როგორ გვეძლევა? ჯერ მამასახლისი გასწერს და მისი „პომოშნიკები“ მობოქავენ, ერთხანს ისინი ათამაშებენ ხელში, მერმე მოაქვთ მამასახლისთან, რომელიც მთელი წლის ფულს ერთად როდი წარადგენს ხაზინაში, არამედ ჯერ ორი-სამი თვისას შეიტანს, დანარჩენს კი თითოთ მოიხმარს სავაჭროდ, ან ასესხებს ვისმე, ან ბოქაულთან დასჭირდება რაიმე ხარჯის შესავსებად; გაიგებ თუ არა ხაზინაში ფული შეუტანია, სთხოვ უფროსს, რომ გამოგიწეროს; თუ დაგხვდა სახლში, ხომ კარგი, თუ არა და, უნდა დაბრუნდე სასწავლებელში და შემდეგ მოიკითხო. ბოლოს აიღებ 20—25 მანეთს, 5—7 მანეთი კი გზაში გინდა ხარჯად. შემდეგ მამასახლისს უნდა სთხოვო, რომ დანარჩენი ფული დროზე შეიტანოს ხაზინაში, თან პატარა უნდა ჩააცეცხლო გასამრჯელოდ. თუ გულნაკლულადაა შენზე მამასახლისი, მაშინ კი წავიყრუებს. დაეკითხები შენს უფროსს, გიპასუხებს: ჯერ წარდგენილი არ არის ხაზინაშიო. მისწერ ბოქაულს და საქმე გვიან იქნება, მისწერ მაზრის უფროსს და ის მოსწერს ბოქაულს და ამ უკანასკნელს კი გული მოსდის შენზე, რად გადამაბიჯეო; ბოქაული თუ კარგი მომადლიერებული არ გყავს, ისე ვერას გახდები. მოვდის გული: ათასი საჭიროება გაქვს, მედუქნისაგან ნისიად ხარჯავ,—ერთი-ორად გაწერს.

სადაც მოსწავლეებზე არის გაწერილი კლასის ფული, იქაც ხომ ძლიერ სჭირს შეკრება: მოსთხოვ ფულს ნახევარ იანვარში და იქნებ დიდი დავიდარაბის შემდეგ აპრილამდე შეიკრიბოს. მანამდის გეხვეწება—მამა, „ვერ ვიშოვნე და მადროვეო“. თუ იშოვა, ჯერ თავის საჭიროება უნდა მოილიოს და მერმე ჰგზავნის, იმასაც ნაწილ-ნაწილად. მასწავლებელმა რა სჭამოს მანამდის, არვინ სჩივის. ამდენ გაჭირვებას ითმენს სოფელში მასწავლებელი. ვინ არის თანამგრძნობელი! ჯერ კიდევ ბევრი უკლია სოფლის ხალხს, რომ შეიგნოს იმისი შრომა და გაჭირვება.

სამინისტროდან ყველა მასწავლებელს არ ეძლევა დახმარება; არც საპენსიო კასაში გვაქვს ყველას მიღებული მონაწილეობა, რადგანაც სავალდებულო მონაწილედ კასისა ითვლება ის მასწავლებელი, რომელიც იღებს შემწეობას სამინისტროდან. დანარჩენთ, ვინც იღებენ ჯამაგირს საზოგადოებისგან, შეუძლიანთ თავის ნებით მიიღონ მონაწილეობა კასაში, რისთვისაც უნდა გადაიხადონ წელიწადში 12 პროცენტი. ეს ხომ დიდ ფულს შეადგენს და გამეტებაც გვიჭირს უამისოდაც მცირე ჯამაგირის პატრონთ. რა მოგველის ბოლოს? სიღატაკე და შიმშილი. 70—80 კაპეიკით დღეში ხომ ვერას გადავდებთ შავი დღისთვის, რომ ჩვენ თვითონ შევადგინოთ ჩვენთვის პენსია!

ნეტავ რას ფიქრობენ ჩვენზე?! ნუ თუ ჩვენი შრომა არაფრად იღარ ღირს?! მაშ ჩვენ მეტი ბარგი ვყოფილვართ ქვეყანაზე. 12 წელიწადია ვმსახურებ და ამ გვარ ფიქრებს ბევრჯერ გაუტაცნივარ, მაგრამ რა გამოდის?!.

ისევ ჩვენ თვითონ უნდა გამოვიღვიძოთ და მივაქციოთ ყურადღება ჩვენს სატირალ მდგომარეობას. საჭიროა, ჩვენც შევადგინოთ მასწავლებელთა დამხმარე საზოგადოება, როგორც ყოფილა ნიჟნი-ნოვგოროდსა და კალუგაში, ყველას გვქონდეს მონაწილეობა საპენსიო კასაში, დავაარსოთ სამარხი კასა, გვეყოლოს ჩვენ რაიონის ექიმი, რომ დაგვეთვალიეროს წელიწადში ორჯერ მაინც ჩვენის მოსწავლეებითა და საჭიროების დროს მივმართოთ; გვქონდეს საზოგადო წიგნის მაღაზია, სამკითხველო საგუბერნიო ქალაქში და თავშესაფარი, რომ ღამე გავათიოთ და არა სამიკიტნო-რესტორანებში ვიღლოთ; ვიზრუნოთ, როგორც მატერიალურ, ისე უფლებრივ მდგომარეობაზე. დროა, ხმა ამოვიღოთ და წარმოვსთქვათ ყველამ ჩვენ-ჩვენი აზრი. ამისათვის გვაქვს ჩვენ საკმაო დრო მთლად ზაფხული, როდესაც შევვიძლია შევიკრიბოთ მახლობელ ქალაქში.

ვლადო ბზვანელი.

პრესსა

ამჟამდ მთელი რუსეთის ჟურნალ-გაზეთობა საერობო კრების მოწვევაზე ლაპარაკობს და ყველა ეჯიბრება ერთმანეთს და ცდილობს უფრო დემოკრატიული, უფრო რადიკალური გეგმა წარმოადგინოს მომავალ კრების ორგანიზაციაზე.

მაგრამ აქაც თუმცა ჯერ კიდევ მხოლოდ დაპირება არის და საქმის დასაწყისი არა სჩანს, ზოგიერთები ვერ ტუდებიან და უნდათ აქა-იქ შეჰკვეცონ ხალხის უფლება.

არ უნდა გავაძნელოთ საქმე და ამიტომ ჯერ-ჯერობით უნდა ვსთქვათ უარი ქალების მონაწილეობაზე საერობო კრების არჩევნებში,—

ამბობს გაზ. „რუსი“. სამაგიეროდ მამაკაცებისათვის იგივე გაზეთი თითქმის განუსაზღვრელ უფლებას თხოულობს:

ყოველ 25 წლის ადამიანს უნდა ჰქონდეს საარჩევნო უფლება, იმათ გარდა ვინც მსახურობს პოლიციაში.

უნდა ჰქონდეს საარჩევნო უფლება ყველას, გაუნათლებელ „პირებსაც“.

მაგრამ... **რუსული** წერა-კითხვა მაინც უნდა იცოდეს ყველამ, ვისაც ჰსურს საარჩევნო უფლების მიღებაო.

მართალია, იგივე გაზეთი აცხადებს, რომ არჩევნები უნდა მოხდეს მთელ რუსეთში, იქაც კი, სადაც დღეს ჯერ არ არის შემოღებული საერობო დაწესებულება, ესე იგი, განაპირა ადგილებშიაც, მაგრამ ყველამ უნდა იცოდეს უთუოდ **რუსული** წერა და კითხვა. ესე იგი, გაზეთი ყველას ანიჭებს თანასწორ საარჩევნო უფლებას, მაგრამ ერთი პირობით კი, რომ [illegible] ლოს რუსული.

ესეც საკმარისია იმისთვის, რომ გაზეთის ნამდვილი გულისთქმა გავიგოთ.

„რუსკოე სლოვო“ მსჯელობს საერობო კრების შესახებ:

„განსვენებულ გრაფის ვალუევის აზრით, საერობო დაწესებულებათა შემოღებით მთავრობამ „დაუთმო“ ხალხს. ეხლაც ისეა ლაპარაკი, თითქო უნდათ კიდევ რაღაცა „დაუთმონ“ ხალხს, გააფართოვონ მისი მონაწილეობა ადგილობრივ საქმეების მართვა-გამგეობაში.

როდის იქნება, რომ ყველამ აახილოს თვალი, დაინახოს ეხლანდელი მდგომარეობა.

იმის დათმობა შეიძლება მხოლოდ, რასაც თავის ნებით უთმობს ადამიანს, იმის ჩუქება, რაც შეუძლია არ აჩუქოს და შეირჩინოს. ჩუქება, დათმობა ნებაყოფლობით უნდა იყოს და არა ნაძალადევად.

მაგრამ თვით 12 დეკემბრის ბრძანებაში იყო გამოცხადებული, რომ ცვლილება თუ შემოაქვს რამე მთავრობას, შემოაქვს იმიტომ, რომ ამას მოითხოვს, **აუცილებლად მოითხოვს** დღევანდელი მდგომარეობა. ამიტომ ცხადია, რომ ახლად შემოსაღები ცვლილება უნდა აკმაყოფილებდეს სავსებით ამ მოთხოვნილებას.

როდესაც სხვას ვუთმობთ, ან ვაჩუქებთ რასმე, შეგვიძლიან ვაჩუქოთ ან დავუთმოთ მეტი ან ნაკლებიც; აქ კი საზოგადოებამ უნდა მიიღოს სრულად უმეტნაკლებოდ ყველაფერი რაც მისთვის აუცილებლად საჭირო შეიქმნა.

ვისაც აქვს მინდობილი ასეთი საჭიროების დაკმაყოფილება, უნდა გაიგოს დანამდვილებით, რითი შეიძლება ამ მიზნის მიღწევა.

საერობო დაწესებულებათა ცვლილება აუცილებელი შეიქმნა რუსეთში, მაგრამ მინისტრთა კომიტეტი საქმის ნამდვილ მდგომარეობას ვერ ჩაკვირვებია და დღესაც ჰფიქრობს, რომ ხალხს უნდა მხოლოდ დაეთმოს მეტი მონაწილეობა ადგილობრივ საქმეების მართვა და გამგეობაში.

დღეს „დათმობაზე“ ლაპარაკიც აღარ შეიძლება, დღეს არის რეფორმა აუცილებელი, აუცილებლად არის საჭირო მთელ წესწყობილების შეცვლა რუსეთში.

გაზეთის მხნე და გაბედული სიტყვები მით უფრო საგულისხმოა, რომ ამ გაზეთს ბევრი გავლენიანი მომხრე ჰყავს. მხოლოდ საქმის ამნაირ დაყენებით,—საჩუქრების, მოწყალების, დათმობის უარისყოფით შეუძლიან ხალხს თავის საწადელს მიაღწიოს.

უცხოეთი

ინგლისი და ირლანდია. ირლანდიელებში დიდი ხანია დაიწყო გამწვავებული ბრძოლა ინგლისთან თავისუფლების მოსაპოვებლად. პირველად ირლანდიელები ცდილობდნენ ერთგულების გამოცხადებით მოეგოთ ინგლისელ მთავრობის გული, მაგრამ ამით ვერაფერს გახდნენ: ინგლისი უწინდელივით სჩაგრავდა ირლანდიის მცხოვრებლებს. ბოლოს საპოლიტიკო ასპარეზზე სამოქმედოთ გამოვიდა ჩარლი პარნელი, რომელმაც შესწყვიტა ირლანდიის სახელით ყოველივე მეგობრული კავშირი ინგლისის ერთან, დაიწყო მის საწინააღმდეგო მოქმედება პარლამენტში. პარნელი საბრძოლველად მხოლოდ კანონისაგან ნება დართულ საშუალებას ხმარობდა, მაგრამ ისეთის მოხერხებით, რომ ერთ ხანს შეიქმნა მთელი პარლამენტის ბატონად. იმავე დროს ირლანდიელებში ვრცელდებოდა მეორე მიმართულებაც,—ფენიები. ამათ უნდოდა მოეწესრიგებინათ მოიჯარადრე ირლანდიელების დამოკიდებულება ინგლისელ მემამულეებთან შიშით, საპოლიტიკო მკვლელობის საშუალებით. ირლანდიელი ფენიები სოფლელ ხალხის ხელმძღვანელობით გამოდიოდნენ.

ერთის მხრივ ფენიების მოქმედებამ, მეორეს მხრივ კიდევ პარნელის გავლენამ აიძულეს ინგლისელების ერთი ნაწილი მშვიდობიანობის ჩამოსაგდებად დასთანხმებულიყვნენ ირლანდიელებში საპოლიტიკო თვითმმართველობის შემოღებას, მაგრამ ინგლისელ ერის უმეტესობა ირლანდე-

---

ძლიერ ერების თანასწორი უფლება მოითხოვეს სახელმწიფოში. ეროვნული მიმართულება უმთავრესად ენის სხვა-და-სხვაობაში გამოიხატება ხოლმე და ამიტომ ყველგან დაიწყო გაცხარებული ბრძოლა ენის შერჩენის გულისათვის.

პატარა ერები თხოულობენ, რომ ადგილობრივ ყველა დაწესებულებაში საქმის წარმოება იყოს შემოღებული ადგილობრივს ენაზე, რომ სახელმწიფო ენა ადგილობრივს სახელმწიფო დაწესებულებებიდან იქმნეს განდევნილი, როგორც ენა ხალხისთვის უცხო და გაუგებარი.

ეროვნული კითხვა წამოაყენა მე-XIX საუკუნემ, ეროვნული კითხვა დაედო საფუძვლად იტალიის გაერთიანებას და გერმანეთის გაძლიერებას,—ეროვნულმა თავმოყვარეობამ აღადგინა მკვდრეთით ჰუნგრეთი და ჩეხია და, რაკი ეროვნული ბრძოლა საერთო არის, ამიტომ სხვა-და-სხვა სახელმწიფოს კონსტიტუციაში არის ხოლმე შემოღებული, კანონად, რომ ეროვნული თანასწორობა არ უნდა ამცირებდეს საარჩევნო უფლებას.

მოვუყაროთ თავი ზემოდ ჩამოთვლილ პირობებს. ჩვენ დროში, დემოკრატიულ პროგრამის მიხედვით, საარჩევნო უფლება, ე. ი. წარმომადგენლების არჩევით სახელმწიფოს მართვა-გამგეობაში მონაწილეობის უფლება უნდა ჰქონდეს მინიჭებული ყველას თანასწორად, განურჩევლად სქესისა, ეროვნებისა, სარწმუნოებისა, წოდებისა და ქონებისა.

ყოველი უთანასწორობა, ყოველი პრივილეგია უსამართლოა და გამოიწვევს ხოლმე შინაურ ბრძოლას, რომლის შედეგიც სახელმწიფოსათვის ყოველთვის საზარალოა.

ამიტომ იქ, სადაც საკონსტიტუციო წეს-წყობილება ახლად შემოდის, საარჩევნო უფლება უნდა მიენიჭოს უთუოდ უმეტნაკლებოდ ყველას, რომ სახელმწიფომ მშვიდობიანი განვითარება შეიძლოს.

II

ყველა ჰგრძნობს და ყველამაც იცის, რომ, საარჩევნო უფლების მიცემაში რამე უთანასწორობა თუ იქმნა და საზოგადოების ერთი ნაწილი დაიჩაგრა მეორისაგან,—შინაური ბრძოლა ასტყდება უთუოდ, მაგრამ ხშირად ზოგიერთი სამართლიანობისა და შვიდობიანობის მაგიერად არჩევს ამ ბრძოლას, რადგანაც გამარჯვების იმედი აქვს და უნდა გამარჯვებით რამე სარგებლობა მოიპოვოს თავის ჯგუფისთვის.

ასეთი სურვილი იქ უფრო ძლიერია, სადაც სახელმწიფოში ორი სხვა და სხვა ეროვნება ცხოვრობს და სადაც მათში დაწყებული ან გამწვავებული ეროვნული ბრძოლა და ქიშპობაა. ორივე ერი ცდილობს გაძლიერებას, ორივეს უნდა, ყველგან ისმოდეს მისი ენა, და აიმიტომ ყოველნაირ ღონისძიებას ხმარობს იმისთვის, რომ გადააგვაროს სხვები, თავისი ენა მიაღებინოს.

რასაკვირველია, შეიძლება სხვა-და-სხვა ზომებით ამნაირ ბრძოლის შესუსტება სახელმწიფოში, შეიძლება გამოცხადდეს, რომ თანასწორია ერთმანეთში ყველა ერის წარმომადგენელი, მაგრამ ასეთი კანონი კანონად დარჩება, და ცხოვრება არ დაემორჩილება ასეთ კანონს,—უმეტესობა ყოველთვის ეცდება ისარგებლოს თავისი ძალით, რომ აისრულოს საწადელი და თავისი მოძმე ერი გადაგვარების გზაზე დააყენოს.

ეროვნულ ბრძოლის მოსპობა ერთ სახელმწიფოში შეიძლება მხოლოდ ავტონომიის საშუალებით. ერთ რომელსამე ადგილს მცხოვრებ ეროვნებას ეძლევა უფლება—თვითონ, სხვების დაუკითხავად, განაგოს თავისი საქმეები, ეს უფლება ჩვეულებრივ თვითმმართველობაზე მეტია, ვინაიდან შეიცავს სახელმწიფო საქმეთა გამგეობის უფლებას, როგორც არის, მაგ., გადასახადის შეწილება, სასამართლოს მოწყობა, ომიანობის საქმე და სხვ. ამასთანავე სხვა ერებს არა აქვთ არავითარი უფლება გაერიონ ამ ერის შინაურ საქმეებში, არ შეუძლიათ ამიტომ მისი შევიწროება ან დაჩაგვრა.

ერთი ერი შეიძლება, რასაკვირველია, შეუერთდეს სხვა ერს და მათთან ერთად დიდ სახელმწიფოს წევრად ითვლებოდეს, იქონიოს საერთო მთავრობა, საერთო ხარჯები, როგორც, მაგ., არის შვეიცარიაში, შეერთებულ შტატებში.

ამნაირს, თავისუფალი ნაწილებიდან შემდგარ სახელმწიფოს ეძახიან ფედერაცას და ევროპისა და ამერიკის მაგალითი გვიჩვენებს, რომ ამნაირად მოწყობილ სახელმწიფოში ადვილად თავსდება ერთად რამდენიმე სხვა და სხვა ეროვნება და ყველგან, სადაც ეროვნული საკითხი ჯერ კიდევ არ არის გადაწყვეტილი,—როგორც, მაგ., ავსტრო-უნგრეთში,—ცდილობენ გამოცვალონ სახელმწიფოს წესწყობილება და შემოიღონ ფედერაცია.

ზოგიერთს ჰგონია, სახელმწიფოს ფედერატიულად მოწყობა, ცალკე ნაწილებისათვის ავტონომიის მინიჭება დაქსაქსავს სახელმწიფოს, მაგრამ ასეთი შიში უსაფუძვლოა,—პირიქით სადაც არ იხარჯება საზოგადოების ძალა ეროვნულ ბრძოლაზე, სადაც ყველანი ერთობით ცხოვრობენ, იქ უფრო შესაძლო და მოსახერხებელია ნაყოფიერი შრომა. ამის მაგალითია ჩრდილო ამერიკის შეერთებული შტატები, სადაც ხალხი საშინელი სისწრაფით იზრდება და ძლიერდება, სწორედ იმიტომ რომ არავითარი დაბრკოლება არ ეღობება წინ ადამიანის ნიჭის განვითარებას.

ამერიკის შტატებიც ასეთსავე საუკეთესო მაგალითს წარმოგვიდგენენ იმისას, რომ ხალხს მხოლოდ ავტონომიის სახით შეუძლია ეროვნულ ბრძოლის მოსპობა. იქ ერთი ტომი, ზანგები, ცხოვრობენ დანარჩენ ამერიკელებთან ერთად სხვა-და-სხვა შტატში,—ცალკე შტატი არა აქვთ და აი, ის ამერიკელი, რომელიც ერთ შტატში გერმანელს იგუებს, მეორეში ინგლისელს,—აქ საშინლად ებრძვის ზანგებს და ყველგან ცდილობს ზანგების სახელიც მოსპოს ამერიკაში.

მართლაც წარმოვიდგინოთ სადმე დიდი, უზარმაზარი სახელმწიფო. წარმოვიდგინოთ რომ ამ სახელმწიფოში არის შემოღებული კონსტიტუცია და ყველა მოქალაქეს აქვს მინიჭებული სრული და თანასწორი საარჩევნო უფლება,—ნუ თუ გგონიათ, რომ აქ ყველა სხვა-და-სხვა ერი ძმურად მოეკიდება ერთმანეთს და ის ერი, რომელიც სახელმწიფოში უმეტესობას შეადგენს, არ ეცდება სხვა ერებზე გაბატონებას?

საერთო კრებაში, პარლამენტში, ამ ერისაგან შევიწროვებული დანარჩენი ერები, პროტესტს განაცხადებენ, რასაკვირველია, მაგრამ უმეტესობა, უსამართლობის ჩამდენი, გულგრილად მოისმენს დანარჩენების საჩივარს, რადგანაც იცის, რომ კენჭის ყრის დროს გაიმარჯვებს და გაიტანს თავისას. უმცირესობის ჩივილი ხმათ-მღაღადებლისად უდაბნოსა შინა დარჩება უთუოდ და მისი ერთად-ერთი ნუგეში იქნება, რომ შესძლებს დრო-გამოშვებით თავის უნუგეშო მდგომარეობაზე პარლამენტში ხმა ამოიღოს.

ეხლა წარმოვიდგინოთ ისეთი მაგალითი, რომ ესა თუ ის პატარა ერი იჩაგრება უმეტესობისაგან, მაგრამ დანარჩენი პატარა ერები არ ეხმარებიან დაჩაგრულს, რადგანაც თვითონ უკეთესს მდგომარეობაში არიან და არ უნდათ ტყუილ-უბრალოდ სხვის გულისათვის აწყენინონ უმეტესობას,—მაშინ ხომ სულ უნუგეშოდ დარჩება ჩვენი პატარა ერი.

ან ვინ იტყვის, რომ კონსტიტუციის მქონე ერი პატიოსნების გზას ადგება ყოველთვის და არ ისურვებს სხვა ერის უსამართლოდ დაჩაგვრას? ისტორიის მაგალითები წინააღმდეგს გვიმტკიცებენ, რადგანაც ყველგან ასეთ შემთხვევაში დაწყებულია ეროვნული ბრძოლა, ძლიერისაგან სუსტის დაჩაგვრა, სუსტისაგან ბრძოლის ატეხა, და ყველგან ამ ბრძოლაში დაჩაგრული უმცირესობა დარჩენილა გამარჯვებული მხოლოდ მაშინ, როდესაც თავის ეროვნულ უფლებათა დასაცველად გამოსულა პარლამენტის ოთახებიდან ქუჩაში და არ შეშინებია სისხლის ღვრისა, აჯანყებისა და აშკარა ბრძოლისა.

ლაპარაკით, კამათით, ჟურნალ-გაზეთებში თავის მდგომარეობის შესახებ წერილების დაბეჭდვით ჯერ არსად არ მოუპოვებია ერს თავისი კანონიერი უფლება.

ამიტომ ტყუილი იმედებია, როდესაც ფიქრობენ კონსტიტუციის შემოღებით ყველა ერი ბედნიერებას მიაღწევსო.

პოლონელები პოლიტიკაში საზოგადოთ გამოცდილი არიან და ეხლა პროგრესიულ-დემოკრატების პირით ისინი აცხადებენ, რომ მათ უნდა მიენიჭოს ავტონომია, რომ არ უნდა დაკმაყოფილდნენ სრულიად რუსეთის პარლამენტში წარმომადგენლების გაგზავნით, რომ მათ უნდათ საკუთარი პარლამენტი, რომელსაც უნდა ჰქონდეს ჩაბარებული ყველა ადგილობრივი საქმეების მართვა და გამგეობა.

პოლონელებსავით ფიქრობენ ფინლიანდელებიც,—მათ უკვე, დიდი ხანაა, აქვთ მინიჭებული ავტონომია და მხოლოდ მოკლულ მინისტრის, ფონ-პლევეს დროს შეეცადა რუსეთის მთავრობა იმათში ავტონომია მოესპო. ფინლიანდიის მაგალითი კიდევ ერთი და საუკეთესო მაგალითია იმისი, რომ ავტონომია ხელს უწყობს ხალხის განკარგებას,—ფინლიანდია რუსეთში ყველაზე უფრო განვითარებული, უფრო მოწყობილია და ჩვენ ჯერ კიდევ დიდ ხანს ვერ მოვახერხებთ ჩვენი ცხოვრების მოწყობას ისე, როგორც აქვთ მოწყობილი ფინლიანდელებს.

ერთია საარჩევნო უფლების მოცემა და სულ სხვაა, თუ რა სახით იქმნება მოცემული ეს უფლება.

საარჩევნო უფლებას აქვს რამე ფასი ხალხისთვის მხოლოდ მაშინ, როდესაც არ რჩება ცარიელ უფლებად და საშუალებას აძლევს ხალხს მისი მოხმარებით გაიუმჯობესოს თავისი ცხოვრება.

ისე სახელმწიფოში, სადაც ერთად ცხოვრობს რამდენიმე სხვადასხვა ერის წარმომადგენელი, ასეთი სარგებლობა საარჩევნო უფლებით შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იქმნა შემოღებული სახელმწიფოს ცალკე ნაწილების ავტონომია.

მით უფრო საჭიროა ავტონომია იქ, სადაც რამდენიმე პატარა ერთან ერთად ცხოვრობს სახელმწიფოში ერთი დიდი ერი, რომელსაც შეუძლია შთანთქას დანარჩენები.

ავტონომია თუ არ იქმნა ასეთ სახელმწიფოში, პატარა ერები კულტურულად შეიქმნებიან იმ დიდი ერის მონებად და მონობის მოსასპობლად ძალა-უნებურად უნდა დაიწყონ საშინელი ბრძოლა თავის ბატონთან.

ასეთი ბრძოლის ასაცილებლად საჭიროა იმ თავითვე, სახელმწიფო წეს-წყობილების გამოცვლის დროს, ავტონომია იქმნეს შემოღებული.

ლ.—ძე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლების წინააღმდეგი შეიქმნა და ირლანდიელების სურვილი დღემდის რჩება აუსრულებლად.

ირლანდიელების საკითხი მეტად მძიმე გადასაწყვეტი შეიქმნა ინგლისისათვის და ამასთანავე ისეთი მნიშვნელოვანი, რომ თვით ინგლისის პარლამენტი ინგლისელ ლიბერალების ერთი ნაწილი დღესაც ებრძვის მეორე ნაწილს ამის გამო, ე. ი. თვით ინგლისის შინაურ ცხოვრებას დაეტყო ზემო აღნიშნულ საკითხის გავლენა.

ეხლაც დიდი აღელვება გამოიწვია საზოგადოებაში იმ გარემოებამ, რომ ირლანდიის გამგე მთავრობის ზოგიერთი წევრი ირლანდიის განცალკევების, განთავისუფლების, მომხრე შეიქმნა.

ინგლისის ქვემო პალატაში ამას წინად ირლანდიის დასის მეთაურმა ჯონმა რედმონდმა წარმოსთქვა სიტყვა. რედმონდმა განაცხადა, რომ მთავრობის პოლიტიკა ირლანდიის შესახებ არ ეთანხმება ირლანდიელების სურვილებს, ირლანდიელებს არა აქვთ მინიჭებული უფლება, მიიღონ მონაწილეობა თავიანთ ადგილობრივ საქმეების მართვა და გამგეობაში. ამიტომ ირლანდიელები ეჭვის თვალით უყურებენ მთავრობის მოქმედებას „მთავრობის წინააღმდეგი შეიქმნა ირლანდიელებში ყველა მიმართულების ადამიანი,— განაცხადა რედმონდმა,—ამიტომ საკვირველიც არ არის, რომ ირლანდიაში ყველა დარწმუნდა ეხლა, რომ იგი ვალდებულია კანონიერი უფლებების მოსაპოვებლად აიღოს ხელში იარაღი და აჯანყდეს, როდესაც სამისოდ მოხერხებული დრო დაუდგება. ერთხანს გვეგონა, ვითომც მთავრობა დაგვიბრუნებდა წართმეულ უფლებებს მაგრამ გაგვიცრუვდა იმედი და ეხლა ყველა, ყველა მიმართულების წარმომადგენელი, ლორდი სპენსერი, კორნარ ვონს, დოდლეი, გამილტონი და ბულერი,—თანახმად თხოულობენ არსებულ წეს-წყობილებას შეცვლას, მაგრამ ასეთი აზრი შემცდარი მგონია,—არსებული წეს-წყობილება იმდენად დაძველდა, რომ მისი შეცვლა მისი გამოკეთება აღარ შეუძლია არავის,—ამიტომ აუცილებლად არის საჭირო სრულებით მოვსპოთ ეს წყობილება და მის ადგილას შემოვიღოთ ახალი,—ირლანდიის ავტონომია, ნამდვილი საპარლამენტოს თვითმმართველობა".

ირლანდიელებმა თავიანთწინამძღოლის სიტყვები დიდის აღტაცებით მოისმინეს, მით უფრო რომ რედმონდის გაბედული სიტყვები თვით ირლანდიელთა გულის სიღრმიდან იყო ამოღებული

ეხლა ინგლისში თან-და თან რწმუნდებიან, რომ ამ თვითმართველობის შემოღება ირლანდიელებში აუცილებელია.

რ უ ს ე თ ი

რუსეთის ცხოვრება არ სცხრება, პირ იქით არეული წეს-წყობილებით გამოწვეული უკმაყოფილება ცეცხლის ალივით უფრო-და-უფრო ვრცელდება, ედება ყოველს კუთხეს, რუსეთში და ერთ მძლავრ ტალღათ ქცეული ლამობს მილეწ-მოლეწოს ყველაფერი, რაც ეღობება წინ და ხელს უშლის. თვალ ახილული, ფეხზე წამომდგარი საზოგადოება ერთხმად თხოულობს თავისუფალ ცხოვრებას, სიტყვის, წერის, სვინიდისის თავისუფლებას და მისი დაკმაყოფილება ნახევრად შეუძლებელია.

ცხადია, მაგალითად, რომ არავის დაამშვიდებს მინისტრთა „კომიტეტში 11 თებერვალს მომხდარი კრება, სადაც, სხვათა შორის, საერობო კრებაზედაც იყო მსჯელობა. ამ კრების შესახებ, რომელსაც მთელი რუსეთის საზოგადოება იმედით შეჰყურებს, მინისტრთა კომიტეტში, მაგალითად, ამისთანა აზრიც იყო წარმოთქმული: საკმაო არისას იოდე კაცის მოწვევაო ბოლოს საერობო კრების შესახებ სჯა-ბაასი სხვა დროისთვის გადასდეს, კიდევ ნაადრი არისო... (რ. ვ.).

— არ სცხრება აგრეთვე მუშათა მოძრაობაც. პუტილოვის ქარხნის მუშებმა კვლავ დაანებეს თავი მუშაობას, რადგანაც თავიანთი ბედის იმედი გაუმჯობესობისა გაუცრუვდათ. (რ. ვ.).

— შესწყვიტა აგრეთვე მუშაობა ობუხოვის საიარაღო ქარხანამ და გემების ამშენებელმა ნევის ქარხანამ. (რ. ვ.).

— გაფიცვას აპირობს მოსკოვის სამკერვალოების 10000 მუშა. (რუს).

უკმაყოფილებას აცხადებენ სასცენო მოღვაწენიც, რომელთაც შემდეგი მოხსენება შეუმუშავებიათ: ლიტერატურაზე მეტად ცენზურა თეატრს ავიწროებს: მაშინ, როცა მწერლობას შეუძლიან ცოტაოდნად მაინც დღევანდელ ცხოვრების სატკივარზე ხმის ამოღება, თეატრი მოკლებულია ამასაც: სახალხო თეატრი, დღეს მხოლოდ თვალთ-მაქცეობაა. ბოლოს სცენის მოღვაწენიც იმასვე თხოულობენ, რასაც თხოულობს მთელი რუსეთის საზოგადოება: სიტყვის, წერის, თავისუფლების ადმინისტრაციის ალაგმვას (რ. ვ.).

უნივერსიტეტშიც ცუდათ არის საქმე, მაგალ. პეტერბურგის უნივერსიტეტში პროფესორებს ძლიერ ცხარე კამათი ჰქონდათ უნივერსიტეტში სწავლის შეწყვეტის შესახებ. ბოლოს ხმის უმეტესობით გადასწყდა სწავლის ენკენისთვემდის შეჩერება. (რ. ვ.).

პეტერბურგში კობეკოს თავმჯდომარეობით სხდომა ჰქონდა კომისიას, რომელმაც. ბეჭდვითი სიტყვის მდგომარეობა უნდა შეიმუშავოს ერთხმად გადასწყვიტეს კრებაზე, რომ ცენზურა უნდა მოისპოს სატახტო ქალაქების გაზეთებისათვის. რაც შეეხება პროვინციის პრესსას, კრებამ ჯერ-ჯერობით გადაწყვეტილი არა დაადგინა რა.

საქარხნო ინსპექტორების აზრი მუშათა საკითხის შესახებ: საქარხნო ინსპექტორებმა მუშათა მოძრაობის მიზეზად აღიარეს: 1) სრული შეუსაბამობა მუშათა ქირისა და ცხოვრების პირობათა შორის. ერთის მხრით მუშის ქირა არ იზრდება, ამ ბოლოს დროს კი მცირდება კიდეც, მეორე მხრით ცხოვრების გართულებული პირობები უფრო მეტს ხარჯს ითხოვს და საჭიროებს, მაგ., საფაბრიკო ინსპექციის სიტყვით, მოსკოვის გუბერნიაში 248,523 მუშას 1897 წელს ქირად აუღია 42,432,093 მ., ასე რომ თითო მუშას რგებია 170 მ. წლიური ქირა 1903 წ. 2093,178 მუშას აუღია 56,504,003 მანათი, თითო მუშას 192 მ. წელიწადში. ასე რომ ექვსი წლის განმავლობაში მუშის შემოსავალს უმატნია 12 %. რამდენი შეხვედრია წილად მუშას 1904 წ. ეგ ჯერ გამოურკვეველია, მაგრამ ცხადია, რომ ამ წელს შემოსავალი გაფიცვის წყალობით გაცილებით ნაკლები იქნება: ამავე დროს უსაჭიროეს სანოვაგის ფასი ამ ნაირად შეიცვალა: მჟავე პურის ფასმა 25 პროცენტი მოიმატა; ბრინჯმა 30 პროცენტი, ხორბალმა 60 პროცენტი, ცერცვმა 50 პროცენტი. ეხლა სადგომების ფასი აიღეთ. საქარხნო ინსპექციას შემუშავებული მასალა არ აქვს ამის შესახებ, მაგრამ ცხადია საერთო სიძვირე სადგომების ფასსაც დაეტყობოდა. აი, აქ არის მუშების უკმაყოფილების უმთავრესი მიზეზი. (რ. უ.)

სტუდენტების გალახვა ყაზანში. აგერ რამოდენიმე დღე არის, ქუჩა-ქუჩა დაიარება ბრბო და სადაც შეხვდება სულ ცხვირ-პირსაამტვრევს სტუდენტებს. 6 თებერვალს, მაგ., 10 სტუდენტი გაულახავთ,—პოლიცია კი განზე უყურებდა და უწესოების შეწყვეტას არა ცდილობდა. (რ.)

თეატრი და ხელოვნება

ვლ. მესხიშვილის ბენეფისი.

სახაზინო თეატრი. დიდბუნებოვანი პიროვნება კაიოს გრაკხისა, რომელსაც ისტორია ზეგარდმო მადლით ცხებულსა და კეთილშობილურს ზნეობით აღსავსეს გვიხატავს, მონტის პიესაში სუსტად და მკრთალად არის დახურათებული. მისი ცეცხლ შეკიდებული ბრძოლა რომაელთა პატრიციებთან და სენატორებთან ხალხის საკეთილდღეოდ პიესაში ქრება, ახრჩობს იმ სიცხადის, რომელსაც წარმოიდგენს თვით არა მგზნებარე ოცნების პატრონიც-კი კაიოსის სახელის გახსენებაზე.

მშვენიერი სადრამო საგანი ავტორს სრულიადაც ვერ გამოუყენებია, რადგანაც პიესა დაუსრულებელი ლაპარაკია, უმოძრაო, უმოქმედო. წარმოიდგინეთ, ხუთი მოქმედების განმავლობაში სცენა ერთხელაც არის, არ იცვლება და ყველაფერი ერთ ადგილას ხდება.

ერთად-ერთი სანუგეშებელი მხოლოდ ის არის, რომ მოქმედებები მოკლეა და ამის გამო ერთფეროვანება დრამის ხასიათისა მაგრე რიგად არა ჰქლის მაყურებელს. კიდეო მონოლოგ-დიალოგებისა ზვიადია, ზეიმიანი და ბუნებრივობას მოკლებული.

სამაგიეროდ თარგმანი ჩინებულია.

თუმცა სამხატვრო ღირსებანი ამ პიესაში სრულიად არ მოიპოვება, მაგრამ მაინც იგი ადგილ-ადგილ ძლიერ მოქმედობს მაყურებლის გრძნობაზედ, რადგანაც პიესის შინაარსი ბევრრიგად ემსგავსება დღევანდელ ვითარებას ხალხისას. მჩქეფარე მქადაგებელი თავისუფლებისა და უმრავლესობის ბატონობის იდეისა, კაიოს გრაკხი, თვით ისტორიის ბუნდოვან წარსულში მეფობს-კი უფრო მახლობელია ჩვენი, თვისი და ტომი, ვიდრე ზოგიერთი ჩვენივე სისხლ-ხორცი, რომელიც უძლურია გამოსცნოს საიდუმლოებანი ხალხის მისწრაფებისა.

და, აი, სწორედ ამიტომაც, ხშირად აწყვეტინებდა ხოლმე საზოგადოება ტაშის გრგვინვით მსახიობთ სიტყვას, სიტყვას არც თუ მაგრე მგზნებარეს და დიადის აზრით გამსჭვალულს. მაგრამ ამისთანა წამებში ავტორის მგზნებარეობის და აზრის მაგიერობას ეწეოდა თვით აღტყინებული გრძნობა საზოგადოებისა, რომლის იდიუზია ავსებდა იმას, რაც დააკლო ავტორმა.

იმედი მაქვს, ჩვენი მსახიობნი არ მიწყენენ, თუ რომ პირადებით ვიტყვი: „კაიოს გრაკხი“ უხეიროდ წარმოადგინეს-მეთქი. თვით მობენეფისემაც კი—ვლ. მესხიშვილმა (კაიოს გრაკხი) ვერ დაგვაკმაყოფილა. მსახიობს რაღაც ეტყობოდა ის ჭეშმარიტი გრძნობა და ბუნებრივობა სულიერ ვითარების გადმოცემისა, რაც მესხიშვილის ნიშნობლივ თვისებას შეადგენს.

რომ ბ-ნს გუნიას ერთფეროვანად არ ეჩვენოს ჩემი ჩვეულებრივი აზრი მის მიერ როლის ცოდნის შესახებ, ახლა სხვას ვიტყვი, სახელდობრ იმას, რომ ლუციოს ოპიმის როლმა ბ-ნი გუნია არ იცოდა, რის გამოც ბ-ნი მსახიობი ძალიან ხშირად დაქცებოდა ხოლმე ვნებათა-მორეულის თვალებით ამ როლს... სუფლიორის თავშესაფარში.

ქ-ნს ივანიძისას პირველად ვხედავ. გამიგონია მხოლოდ ქება, თითქმ ქალთა დრამატიულ როლებს კარგად თამაშობსო. კაიოსის გმირ—დედის როლის აღსრულებით ვერ გაამართლა ეს ქება.

რა ითქმის სანუგეშო შესახებ სტატისტების შეუსაბამობისა იმ როლისადმი, რომელსაც იგინი ასრულებდნენ? ჩვენს სტატისტებზე სალაპარაკო, მოუხეშავნი, გაუწვრთნელნი არა მინახავს-რა. საკვირველებას ვქმნები, ჩვენი ხალხი ხასიათით, ბუნებით როდია მიხვრა-მოხვრაში უმკვირცხლო. სახით უმეტყველო, ჩვეულებრივ ცხოვრებაში ჩვენებურ ადამიანის სახე უფრო ადრე გეტყვის იმ აზრს, რომელიც თავში გაივლო, ვიდრე პირს გააღებდეს. სცენაზე კი რაღაც საშინლებს ემართებათ, დგანან უაზროდ, თვალებ-დაჭყეტილნი, უღონოდ ხელებ-ჩამოშვებულნი, უშნოდ განზე გაშლილნი... უცბად რაღაც წამოაურანტალებენ და მეისვე ერთად გაჩუმდებიან, თითქოს მანქანანი იყვნენ, რომელსაც თითის დაჭერებით აყივლებენ ხოლმე.

ყველა ეს, რაღა თქმა უნდა, ბ-ნთ რეჟისორების განსაკუთრებულს უნარს მიეწერება.

მაგრამ ყველაზედ გულ გასასიებელი ის არის, რომ ჩვენის თეატრის ბედ-იღბლის ხელში მჭერავნი ვერ სარგებლობენ ყველა იმ მოწყობილებითა და სამკაულით, რითაც მდიდარია სახაზინო თეატრი.

ავიღოთ დეკორაცია: წინა კულისებზე ჩვენის დროის ვენეციის შენობის მხატვრობა იყო და დანარჩენ კულისებზედ-კი ძველის რომისა. ტანისამოსები დარანძული და შერეული, ზოგს ეგვიპტელთა ჯარის კაცებისა ეცვა, ზოგს, ვინ იცის, რა ჯურისა. უმეტეს ნაწილს იარაღი არა ჰქონდა. ზოგიერთ პატრიცის და სენატორთ ისეთი მკლავები ჰქონდათ, თითქოს, ეს არის, „ახლა ამოუდიათ სადგბავიდანაო. არავისთვის გრიმი არ გაეკეთებინათ

რა არის ასეთი დაუდევრობა და აბუჩად აგდება საზოგადო ერისა ტაქტისა და ხელოვნებისა ტაქტისა?!

თუ ჩვენს მსახიობთ საზოგადოების პატივისცემა არა აქვთ და ხელოვნება არ უყვართ, მაშასადამე, ვერაფერი თამასუქი სჭერიათ უკეთესის მომავლისა. ამ გარემოებას იგინი დარბაისლურად უნდა დაუფიქრდნენ, თორემ წამხდარსა საქმეს არ არგებს მერე თითზედა კბენანი.

ისე იყო თეატრი გაჭედილი, რომ საზოგადოებით გაჭედილს თეატრის დარბაზს სადღესასწაულო ელფერი ჰქონდა. მობენეფისე საზოგადოებამ აღტაცებით მიიღო.

ი. ზ.

ბიბლიოგრაფია

ნარკვევი ინგლისის ისტორიიდან. ჩარლზ პარნელი. რუსულიდან გადმოღებული **ვ. ლ—ძისა.** გამოცემა ქართველთა შორის „წ. კ. გამავრც. საზოგადოებისა". გვ. 120, ფ. ხუთი შაური.

ეს წიგნი, რომელიც დიდის სიამოვნებით შეგვიძლია მივაწოდოთ ჩვენს მკითხველ საზოგადოებას და ვურჩიოთ, რომ გულდასმით და დაკვირვებით გადაიკითხოს. ირლანდიის ისტორია და ირლანდიელების ბრძოლა ინგლისთან თანასწორობისა და საჭირო უფლებების მოსაპოვებლად საზოგადოთ არის საინტერესო და ჩვენს ბედში მყოფ ერისათვის საგულისხმიერო და ჭკუის სასწავლიც უნდა იყოს. ხალხის მისწრაფება საუკეთესო მომავლისაკენ, მისი ბრძოლა უფლებების მოსაპოვებლად ყოველთვის წამოაყენებს ხოლმე რომელიმე ძლიერ პირს, რომელიც ხდება ხალხის გულ-ნადების გამომხატველად და თავგანწირულ დამცველად. ასეთი პირი იყო ირლანდიისათვის ჩარლზ პარნელი. მისი ცხოვრების აღწერა თვით ირლანდიის მე-XIX-ე საუკუნის ისტორიის საუკეთესო ფურცლების აღწერაა და ზემოდ მოყვანილი წიგნიც აგვიწერს ამ საუკეთესო ფურცლებს საგნის კარგად ცოდნით, აღტაცებულის კილოთი და კარგის ენითაც.

ენა.

აკაკის ფონდი.

აკაკის ფონდის სასარგებლოდ რედაქციამ მიიღო კ. ი. ჯაფარიძის მიერ შეგროვილი 73 მ. და 80 კ., რომელიც ჩვენ უკვე გადავეცით ქ. შ. წ.-კ. გამავრცელებელ საზოგადოებას. შემოსწირეს: ხუთ-ხუთი მანათი—კ. ჯაფარიძემ და ექ. ნ. ჯანდიერიშვილმა;—სამ-სამი—დ. ჩოლოყაშვილმა, ნინო ს. ანდრონიკაშვილისამ, ნ. ზ. ვაჩნაძემ და ლ. და ი. აფხაზებმა;—ორ-ორი—ი. კვალიაშვილმა, ი. რ. ვაჩნაძემ, დარია ჩერქეზიშვილისამ, ი. ქიტიაშვილმა, მ. ს. ჩოლოყაშვილმა, ი. ანდრონიკაშვილმა, მ. რ. ვაჩნაძემ, ლ. მოსულიშვილმა და მიხ. და ნინო ანდრონიკაშვილებმა;—მანათ-ნახევარი—ივ. ა. ვაჩნაძემ;—თითო მანათი—ნინო ჩოლოყაშვილისამ, ელ. ჩერქეზიშვილისამ, მღ. ის. ვაჩეიშვილმა, მღ. მიხ. როსტომაშვილმა, კონ. მოსულიშვილმა, ჩხეიძემ, მღ. ღვინიევმა, ვას. ბეგიაშვილმა, ვლ. ხელაშვილმა, ნ. პოპიაშვილმა, რ. ყაერიშვილმა, ხატიაშვილმა და ვ. ზურიაშვილმა, ი. ედ. ვაჩნაძემ, მ. ნასიძემ, ასატ. ასატურაშვილმა, დ. ბაქრაძემ, ი. ზ. ვაჩნაძემ, ბენ. მირიანაშვილმა, გ. ა. ვაჩნაძემ და ნინიკაშვილმა, ა. დ. ვაჩნაძემ, მასწავლებელმა ლეჟავამ, ზურ. ანდრონიკაშვილმა, ალ. ჩარნაშვილმა, ის. რ. ვაჩნაძემ, ბერძნის არქიმან. ხრისანთმა, სვ. ი. მაისურაძემ, ივ. მანჯავიძემ, ივ. პაიჭაძემ და ი. გ. ვაჩნაძემ;—30 კაპ.—№№—მა.

ღამის დეპეშები

(რუსეთისა და პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოებისაგან).

17 თებერვალი

პეტერბურგი. უმაღლესი მანიფესტი: „წყალობითა ღვთისათა, ჩვენ **ნიკოლოოზ მეორე,** იმპერატორი და თვითმპყრობელი სრულიად რუსეთისა, მეფე პოლონეთისა და დიდი მთავარი ფინლიანდიისა და სხვათა და სხვათა და სხვათა, ვუცხადებთ ყველა ჩვენ ერთგულ ქვეშევრდომთ: საიდუმლო კანგებამან ღვთისამან კეთილ-ინება გასაჭირნი განსაცდელი მოუვლინოს ჩვენს სამშობლოს. სისხლის მჩქეფავმა ომმა შორეულს აღმოსავლეთში რუსეთის პატივისა და ღირსებისათვის და ბატონობისათვის წყნარის ოკეანეს წყალზე, რაიცა აუცილებლად საჭიროა მშვიდობიან წარმატების განსამტკიცებლად მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში არა მარტო ჩვენთვის, არამედ სხვა ქრისტეს მოყვარე ერთათვის, მოსთხოვა რუსის ერს მის ძალ-ღონის მოკრება და შეიწირა მრავალი ძვირფასი და ჩვენის გულის მონათესავე მსხვერპლი. იმ დროს, ოდეს ძლევამოსილნი რუსეთის ძენი განუსაზღვრელის სიმამაცითა და თავგანწირულად იბრძვიან და თავს სწირავენ სარწმუნოებას, მეფესა და სამშობლოს, თვით ჩვენს სამშობლოში აღიძრა არეულობა ჩვენთა მტერთა სასიხარულოდ და ჩვენის გულის დასასევდიანებლად. სიამაყით დაბრმავებულნი ბოროტ-განმზრახველთა მოძრაობის წინამძღოლნი კადნიერად აღიღებენ ხელს მართლმადიდებლის ეკკლესიის მიერ ნაკურთხსა და კანონებით განმტკიცებულს რუსეთის სახელმწიფოს საფუძვლის შესალახავად და ცდილობენ მოსპონ კავშირი წარსულთან, აღგაონ სახელმწიფოს წეს-წყობილება და მის მაგიერ დაამყარონ ახალი მმართველობა, რომელიც ჩვენს სახელმწიფოს არა შეესაბამება. დიდის მთავრის ავაზაკურმა მკვლელობამ, რომელსაც მხურვალედ უყვარდა უპირველესი სატახტო ქალაქი და რომელიც დაიღუპა მოსკოვის კრემლის ნაკურთხ ძეგლთა შორის, ღრმად შელახა ეროვნული გრძნობა ყოველთა, ვისაც კი ძვირფასად მიაჩნია პატივი რუსის სახელისა და ჩვენის სამშობლოს დიდება. მორჩილებით მივიღებთ ამ ღვთის მართლმსაჯულობით მოვლენილს განსაცდელებს. ძალღონეს ვიკრებთ, ვნუგეშობთ და იმედს ვამყარებთ უფლისა წყალობაზე, რომელიც უკუნიდან არა ერთხელ მოვლინებია რუსეთის სამეფოს, და ჩვენის ერის შეურყეველ ერთგულებაზე ტახტისადმი. მართლმადიდებელის ეკკლესიის ლოცვით, უთვითმპყრობელესის მეფის ძლიერებათა და განუყოფელობით რუსეთს მრავალჯერ აუტანია დიდი ომი და არეულობა და ყოველ განსაცდლისაგან განახლებული და განმტკიცებული გამოსულა. ხოლო უკანასკნელ დროის შინაური მოუსვენრობა და აზრის დაუწყნარებლობა, რომელიც ხელს უმართავს ბოროტგანზრახველობას, გვავალებს ჩვენ მოვაგონოთ სახელმწიფო დაწესებულებათა და ყველა უწყების მოხელეთ მოვალეობა სამსახურისა და ფიცისა, და მოვითხოვოთ, რომ გაიორკეცონ თვისი ყურადღება კანონისა, წესისა და მყუდროების დასაცველად. ერის კეთილ-დღეობისათვის მარად მზრუნველობა და რწმენა, რომ უფალი ღმერთი, ჩვენის მოთმინების გამომცდელი, გამარჯვებით აკურთხებს ჩვენს იარაღს, ჩვენ მოვიწვევთ ყველა წოდებისა და ხელობის კეთილგონიერ პირთ შეერთებულად მოგვეშველონ სიტყვითა და საქმით წმინდა და უდიდეს მოვალეობის აღსასრულებლად, გაკერპებულ გარეშე მტრის დასამარცხებლად და ჩვენს სამშობლოში ბოროტ-მოძრაობის აღმოსაფხვრელად, რადგან ჩვენი განზრახულებანი, ერის სულიერ ცხოვრების განსაახლებლად მხოლოდ მაშინ შეიძლება განხორციელდეს, თუ მთლად ერი სულით დაწყნარებული იქმნება. მაშ მჭიდროდ გარშემოერტყან ჩვენს ტახტს ყოველნი რუსნი, რომელნიც სამშობლოს მცნებების ერთგულნი არიან; იზრუნონ პატიოსნად და სინდისიერად სახელმწიფოს ყოველ საქმისათვის ჩვენთან ერთად და მიანიჭოს უფალმა რუსეთის სამეფოს მოძლვართ მადლი, მმართველთ—სამართალი და სიმართლე, ხალხს—მშვიდობა და სიწყნარე, კანონს—სიმტკიცე და სარწმუნოებას—წარმატება, რათა ჭეშმარიტი თვითმპყრობელობა უფრო განმტკიცდეს ჩვენთა ქვეშევრდომთა საკეთილდღეოდ".

ნამდვილს თვით მის იმპერატორებითის უდიდებულესობის ხელით აწერია: **ნიკოლოოზ.**

პეტერბურგი. უმაღლესი ბრძანება უმართებულესს სენატს 18 თებერვალს 1905 წ.: მარადის მზრუნველობით სახელმწიფო კეთილ-მოწყობის გაუმჯობესებისათვის რუსეთის იმპერიის საერო მდგომარეობის განკარგებისათვის ჩვენ საკეთილოდ ვსცანით—ყოველს ჩვენს ერთგულს ქვეშევრდომს, ვისაც საზოგადო სარგებლობასა და სახელმწიფოს საჭიროებისათვის გული შესტკივა, გაუადვილოთ ხმის მოწოდება ჩვენამდე უშუამავლოდ და ამიტომ ვუბრძანებთ ჩვენს თავმჯდომარეობით არსებულ მინისტრთა საბჭოს, გარდა იმ საქმეებისა, რომელიც მას ექვემდებარება, განიხილოს და განსაჯოს კერძო კაცთაგან და დაწესებულებათაგან ჩვენს სახელზედ წარმოგზავნილი მოსაზრებანი და განზრახულებანი სახელმწიფოს კეთილ განწყობასა და ერის კეთილ-დღეობის გაუმჯობესობის შესახებ.

ტოკიო, 17 თებ. ოფიციალურად. იაპონელების რაზმი სანკინიდან ჩრდილოეთისკენ წავიდა მას შემდეგ, როცა ცუგო დაიპყრა, სადაც მრავალი სურსათი დახვდა. ბენსიხუს ახლო იაპონელებმა რუსები განდევნეს პოზიციებიდან, ჩრდილოეთისკენ წავიდნენ და სანტუპაიძი და ჩაპჩიხუტუნი დაიჭირეს. ვეიტუშანიდან ჩრდილოეთისკენ, სამის მილის სიშორეზე, რუსის არტილერია ორი მხრიდან ესვრის ყუმბარებს, იაპონელების პოზიციებს.

გონკონგ. პორტ-არტურში ჩაძირული რუსის გემები გასინჯა ექსპერტმა და სთქვა, სამი გემის ამოღება შეუძლებელია, რადგან აფეთქების დროს ძალიან დაზიანებულანო.

ლონდონი, 18 თებ. სინმინტინიდან დეპეშა მოვიდა, 17 თებერვალს 600 იაპონელი მხედარი გუშინ დილით სინმინტინში შევიდაო. მათგან მომეტებული რუსების სადგურისკენ გაემართა მდინარე იალუზე, 200 მხედარი კი დარაჯად დარჩა ქალაქში. იაპონელების უმთავრესი ძალა, როგორც ამბობენ, 10,000 კაცამდე, დაბანაკებულია სინმინტინის სამხრეთ-აღმოსავლეთით. 10,000 მეომარიც იმას იქით არის. იმათაც ხვალ აქ მოელიან. ამბობენ კი ქალაქის დაჭერა ოფიციალურად არ გამოცხადდებაო. დანამდვილებით ამბობენ, იაპონელები ტაკუშენის მხარესაც არიან, ხოლო რიცხვი იმაზე ნაკლებია, რასაც წინად ამბობდნენ. ოთხი იაპონელი აფიცერი და სერჟანტი სცდილობდნენ 10 თებერვალს ხიდი აეფეთქებინათ ტელინის ჩრდილოეთად, ხოლო ჩინელებმა გასცეს და რუსებისგან 6000 მანათი მიიღეს. იაპონელები სიკვდილით დასაჯეს. აქ ვაჭრობა და მისვლა-მოსვლა შესწყდა; მუკდენთან გზა გადაჭრილია. რკინის გზის სადგური გასჩხრიკეს და, ამბობენ, კონტრაბანდა იპოვესო.

ტოკიო. პარლამენტის ორმა სესსიამ 1566 მილიონი იენი გადასდო სახარჯოდ.

ხარბინი, 18 თებერვალი. „რეიტ. სააგენტოს" დეპეშის გამო, ვითომც ტელინსა და კაიუანს შუა გზა დანგრეულია, ჩინეთ-აღმოსავლეთის რკინის გზის მმართველი აცხადებს, ეს ამბავი ტყუილია, ხიდი არ დაზიანებულა, მატარებლები დადიანო.

პარიზი. 17 თებერვალი. თქმულობა, ვითომ დუბასოვი რუსეთს წავიდაო, მართალი არ არის. ადმირალი ლონდონს გაემგზავრა.

რუსეთის სესხი გოლანდიაში აღტაცებით მიიღეს. ხელის მოწერა ბევრად აღემატა სესხის რაოდენობას.

ქრისტიანია, 17 თებ. კრონპრინცმა მისწერა სტორტინგის განსაკუთრებულ კომიტეტის პრეზიდენტს, ჩემს მტკიცე აზრით ნორვეგიისთვის უკეთესია, რომ შვეციასთან იყოს შეკავშირებული, და იმედს აცხადებს, რომ ეს ორივე ერი კვლავ შეერთებული იქნება. კრონპრინცს საშიშად მიაჩნია შვეციის და ნორვეგიის განცალკევება, რადგან მაშინ ორნივე დაღუპვის გზას დაადგებიანო.

დროებითი რედაქტორი **ფ. გოგიჩაიშვილი.**
გამომცემელი **ალ. სარაჯიშვილი.**

გამოსადეგი ცნობანი

პეტერბურგის ბირჟა 15 თებერვალი 1905 წ.

ლონდონისაზე 10 გირვ. სტ	94,30
ბერლინისაზე 100 მარკაში	$46,07^1/_2$
პარიჟისაზე 100 ფრანკში	—
ლონდონისაზე ჩეკები	94,95
ბერლინისაზე „	46,30
პარიზისაზე „	37,65
ბირჟის დისკონტი	$5^1/_4—6^3/_4$%
4% სახელმწიფო რენტა	$90^1/_2$
4%-ანი სახ. სესხი 1092 წ.	—
$4^1/_2$% შინაგანი სესხ. 1903 წ.	—
4% გირავნ. ფურც. სახელ. საად.-მამ. ბანკ.	86
5% პირ. შინ. მომ. ბილ. 1864 წ.	$395^1/_2$
5% მეორე შინ. სესხ. მომ. ბილ. 1866 წ.	327 „
5% გირ. მომ. ფურც. სახ. საადგ.-მამ. ბანკ.	271
5% ობლიგაციები ტფილ. საკრ. საზოგ.	$90^1/_8$
$4^1/_2$% ობლიგაც. იმავე საზოგადოებისა.	—
5%-ანი ობლ. ბაქოს საკრ. საზ.	—
5% გირავ. ფურც. ტფილ. ს.-მამ. ბანკისა	—
$4^1/_2$% გირავნ. ფურც. ამავე ბანკისა	—
6% გირ. ფურც. ქუთ. საად.-მამ. ბანკისა	—
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა	—
ა. ი. მანთაშევისა და ამხ. აქცია	227

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებისა

(ფრჩხილებს გარეშ ნაჩვენებია პეტერბურგის საათი, ფრჩხილებში—ტფილისისა).

ა) ტფილისიდან მიდის:

ბაქოს: 1) სწრაფი № 20 (მარტო სამშაბათობით) საღამოს 5 ს. 21 წ. (6 ს. 19 წ.); 2) საფოსტო № 4 საღამოს 5 ს. 40 წ. (6 ს. 38 წ.); 3) სამგზავრო № 6 დილის 7 ს. 44 წ. (8 ს. 42 წ.); 4) საქონლისა და სამგზ. № 18 ღამის 10 ს. 24 წ. (11 ს. 22 წ.).

ბათუმს: 1) საფოსტო № 3 ნაშუადღევის 4 ს. 20 წ., (5 ს. 18 წ.); 2) სამგზავრო № 5 დილის 6 ს. 29 წ. (7 ს. 27 წ.).

ერევანსა და ყარსს: 1) საფოსტო № 74/75 ღამის 11 ს. 55 წ. (12 ს. 53 წ.); 2) საქონლ. სამგზ. № 90/91 დილის 10 ს. (10 ს. 58 წ.).

ბორჯომს: 1) სამგზავრო № 7/8 ნაშუადღევის 2 ს. 40 წ. (3 ს. 38 წ.)

ტფილისში მოდის:

ბაქოდან: 1) სწრაფი № 19 (მხოლოდ პარასკევს), ნაშუადღევის 2 ს. 26 წ. (3 ს. 24 წ.); 2) საფოსტო № 3) ნაშუადღევის 3 ს. 03 წ (4 ს. 01 წ.); 3) სამგზავრო № 5 დილის 5 ს. 56 წ. (6 ს. 54 წ.); 4 საქონ.-სამგზავრო № 17 ღამის 11 ს. 38 წ. (12 ს. 36 წ.).

ბათუმიდან: 1) საფოსტო № 4 საღამოს 4 ს. 56 წ. (5 ს. 54 წ.); 2) სამგზავრო № 6 დილის 7 ს. 01 წ. (7 ს. 59 წ.).

ერევან-ყარსიდან: 1) საფოსტო № 76/77 დილის 5 ს. 35 წ. (6 ს. 33 წ); 2) საქონ.-სამგზ. № 92/93 ნაშუადღევის 3 ს. 50 წ. (4 ს. 48 წ.).

ბორჯომიდან: სამგზავრო № 8/7 დილის 6 ს. (6 ს. 58 წ.).

ბ) ბაქოდან გამოდის:

ტფილის-ბათუმისაკენ: 1) სწრაფი № 19 (მხოლოდ ერთხელ კვირაში) ნაშუადღევის 1 ს. 15 წ. (2 ს. 13 წ.); 2) საფოსტო № 3 საღამოს 7 ს. 52 წ. (8 ს. 50 წ.); 3) სამგზ. № 5 შუადღის 12 ს. 40 წ. (1 ს. 38 წ.); 4) საქ.-სამგზ. დილის 5 ს. 40 წ. (6 ს. 38 წ.).

გ) ბათუმიდან გამოდის:

6 **ბაქო-ტფილისისაკენ:** 1) საფოსტო № 4 დილის 4 ს. 36 წ. (5 ს. 34 წ.); 2) სამგზავრო № 1 საღამოს 6 ს. 05 წ. (7 ს. 03 წ.).

დ) ქუთაისიდან გამოდის:

1) სამგზავრო № 51 ღამის 12 ს. 50 წ. (1 ს. 03 წ.); 2) სამგზავრო № 53 დილის 8 ს. 25 წ. (9 ს. 23 წ.); 3) სამგზავრო № 55 ნაშუადღევის 2 ს. 20 წ. 3 ს. 18 (წ.; 4) სამგზავრო № 57 საღამოს 6 ს. 20 წ. (7 ს. 18 წ.)

საავადმყოფოები:

ქალაქის სახელმწიფო საავადმყოფო, მიხეილის ქუჩა, სახელმწიფო სახლი. ფასი საერთო ოთახში—12 მ., ცალკე ოთახში—60 მან. თვეში.

ქალაქის სამკურნალო. მუხრანის ქუჩა, სახლი ტერ-ოსიპოვისა. რჩევა 30 კაპ., ღარიბთათვის რჩევაც და წამლობაც უფასოა. სამკურნალოს გამგე ექიმი გ. თარხანოვი.

ქალაქის სამკურნალოს განყოფილებანი:

ავლაბრისა. კახეთის ქუჩა, სახლი ტერტეროვისა. გამგე ექიმი მირაქოვი.

კუკიისა. ალექსანდროვის ქუჩა, სახლი მელქუმოვისა. ექიმი ნ. კასუმოვი.

ხარფუხისა. ვორონცოვის ქუჩა, სახლი ედიგაროვისა. ექიმი ტერ-ასატუროვი.

თვალის სამკურნალო. კრილოვის ქუჩა, ველიკოკნიაჟესკის ქუჩის კუთხე. ავადმყოფებს უფასოდ აძლევენ რჩევას. გამგე პუტიატა.

ქალაქის საავადმყოფო სულით ავადმყოფთათვის, უფასო, იმყოფება კოჯრის ქუჩაზე, ბარონესა ტიზენგაუზენის სახლში. ექიმი მ. გედევანიშვილი.

სიფილისის ავადმყოფ ქალთათვის საავადმყოფო იმყოფება ავლაბარში, პეტრე-პავლეს ეკკლესიასთან. 25 ადგილი უფასოა, 15 ადგილი—ფასიანია. თვეში 12 მან. გამგე ექიმი ისტამანოვი.

გადამდებ სენით ავადმყოფთათვის უფასო საავადმყოფო. გამგე ექიმი გულულიანცი.

1) ვორონცოვის ქუჩა, მეექვსე ნაწილი, სახლი მელქიანცისა.

2) დიდუბეში, სახლი გოლდლიუსტისა.

განცხადებანი

ახლად გახსნილი
ელექტრონით მბეჭდავი ამხანაგობა
„შრომა"
(ფრეილინის ქუჩა, სახელმწიფო ბანკის გვერდით)
იღებს ყოველგვარ საბეჭდავსა და საკაზმავს საქმეებს რუსულ, ქართულ, სომხურ და ფრანგულ ენებზე და ასრულებს ძლიერ სუფთად და თავის დროზე, ყველასათვის ხელ-მისაწვდენ ფასებში.

თხზულება ნ. ნიკოლაძისა
იაპონია
ფასი—20 კ. აქვე იყიდება დიდი სურათი
შოთა რუსთაველისა—50 კ.
ტფილისი, წიგნის მაღაზია „ცოდნა".

(10—31—)